

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun. Ekim 2018 Sayı: 37 Fiyat: 9 TL KKTC Fiyat: 10 TL

Bardak altlığı,
defter ve poster
hediye!

Zülfü Livaneli
Ataol Behramoğlu
Şükrü Erbaş
Ercan Kesal
Barış İnce
İsmail Saymaz
Zehra Çelenk
İrfan Değirmenci
Ali Murat İrat
Nevşin Mengü
Barış Akpolat
Otisabi
Selen Baranoğlu
Kukla Süreyya
Şermin Yaşar
Ayşen Şahin Aksakal
Emre Kongar
Haydar Ergülen
Evrin Kuran
Alpay Erdem
Esin İris
Gökhan Horzum
Ali Deniz Uslu
Mahmut Çınar
Kansu Şarman
Orhan Aydın
Pınar Ergün
Sedef Orman
Burak Ağdemir
Y. Emre Ceren
Derya Aydoğan
Selin Kalkan
Merve Bavra
Önder Abay

Gerçekçi ol, imkânsızı iste!

Che Guevara

9 792149 811007

Mehmet Ali & Akşam Gazetesi PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

NEIL GAIMAN İSKANDİNAV MITOLOJİSİ

“Başlangıçtan önce hiçbir şey yoktu: Ne toprak vardı
ne gökkubbe, ne yıldızlar vardı ne de gökyüzü. Şekilsiz ve şemalsiz,
sisten bir âlem ile durmadan ateşten bir âlemde var olan.”

■ /ithakiyayinlari
■ /ithakiyayinlari
■ /ithakiyayinlari

Mehmet Ali & Akşarısız PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İnternet Satış: www.ithakisa.com
www.ithaki.com.tr

Genel Dağıtım **PUNT**

İNCE ŞEYLERİN ŞAİRİ:

Gülten Akin

Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya

Gülten Akin 23 Ocak 1933'te Yozgat'ta doğar. İlk öğrenimini bitirdikten sonra Ankara'ya yerleşen şair, Ankara Atatürk Anadolu Lisesi'ni bitirdikten sonra 1955'te Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olur. Bu dönemde aynı zamanda İçişleri Bakanlığı'nda çalışır. 1951 yılında ilk şiiri Son Haber gazetesinde yayımlanır. Sonrasında Hisar, Varlık, Yeditepe, Türk Dili, Mülkiye gibi dergilerde şiirleri yayımlanmaya devam eder. 1955 yılında Varlık'ın şiir yarışmasında birincilik kazanır.

*Kestim kara saçlarımı n'olacak şimdi
Bir şeycik olmadı -Deneyin lütfen-
Aydınlığım delyim rüzgarlıym
Günaydın kayısıyı sallayan yele
Kurtulan dirilen kişiye günaydın*

1956'da Yaşar Cankoçak'la evlenir. Eşinin kaymakam olması sebebiyle 1958-1972 arasında Anadolu'nun çeşitli yerlerinde yaşar; Gevaş, Alucra, Gerze, Saray ve Kahramanmaraş'ta yardımcı avukatlık, avukatlık ve öğretmenlik yapar. 60'lı yılların politik ikliminde mesleğini idealleri doğrultusunda yapmaya çalışan eş sürekli soruşturmalara ve sorgulara uğrar.

*Yitirmeli büyük yolların birinde ne
varsa
Böcekler gibi başlamalı yeniden
Bu Allahsız bu yağmur işlemez
karanlıkta
Yan garipliğine yürek yan
Gitti giden*

1972'de Ankara'ya yerleşmesiyle Türk Dil Kurumu Derleme ve Tarama Kolu'nda çalışmaya başlar. Kültür Bakanlığı Yayın Danışma Kurulu üyeliğinde bulunur. Bu dönemde İnsan Hakları Derneği, Halkevleri, Dil Derneği gibi örgütlerde kurucu ve yönetici olarak görev alır. 1978 yılında emekli olur ve Ankara'da bir banka soygununa katıldığı gerekçesiyle tutuklanan ve dosyası Şentepe Devrimci Yol davasıyla birleştirilerek önce müebbet hapse mahkûm edilen fakat cezası Yargıtay tarafından bozulan oğlunun ve Gülten Akin'ın cezaevi günleri başlar, bu günler ve yaşadıkları şiirine yansır.

*Adam senin böyle ilk gündüzden
Sulayıp biçtiğin çayır çimen
Üç güne kalmaz tazelenir
Adam senin böyle kuşluk vakti
Ürküttüğün serçeler -iş olsun-
Akşama kalmaz unuttur*

*Benim bir nokta kırılmışlığım
Gözlerimin ardında büyük durur*

İlk dönemlerinde şiirleri daha çok doğa, aşk, özlem temalarını işlerken sonrasında toplumsal sorunlara ağırlık verir. 1980 öncesi dönemdeki sosyal iklim, halkın durumu hayatına ve şiirine yansır. İkinci Yeni'nin filizlendiği, kendi dilini yarattığı bir edebi ortamda bu etkileri Anadolu'da gezdiği, yaşadığı yerlerin ve buralarındaki deneyimleri ile zenginleştirerek kendi dilini oluşturan Gülten Akin, kadın kimliğinden ötürün vermeyen ve halk şiirinden etkilenen şiiri ile yaşamı, ayrılığı, özlemi, kederi işler. 2008 yılında Erdal Öz Edebiyat Ödülü'nü, 2014 yılında da Metin Altıok Şiir Ödülü'nü kazanır. Şiirleri birçok dile çevrilir. 4 Kasım 2015'te tedavi görmekte olduğu hastanede hayatını kaybeder.

*Resimleri yaktım, birini saklasam dedim
En çok onu yaktım onu yaktım
Kış göğünü yaktım, bir kavak büyüttüm
balkonumdan
Akşam desem değil, yağın desem değil
Dışarda apansız bir kıyameti yaktım*

İSMAİL SAYMAZ

Karışık tost

Garson Yaşar, Hoş Saatler Kiraathanesi'nin camekânını Andonlu Gülbeyaz'ın afişiyle örttükten sonra ışıkları söndürdü.

Tavandaki demirden bir kafese yerleştirilmiş televizyonu açtı. Kutusundan çıkardığı film kasetini, tost makinesinin yanı başındaki videoya koydu. Ekranda Emanuella soyunurken; Yaşar'ın bağırsığı duyuldu:

- Çay ve tost isteyenler eluni kaldursun!

Yaşar, televizyon ışığının saçtığı aydınlıkta siparişlerini alıp çay ve oraletleri dağıttı. Emanuella, dantelli sütyeninden çıkardığı memesini simsıkı avuçlarken; kiraathanedekilerin içinde ilk bir nehir aktı. Yaşar'ın çay kazanından ve tost makinesinden yayılan buhar; bilardo masasının üzerinde sereserpe yatan Emanuella'nın taze nefesine karıştı.

Emanuella, "Ah" dedikçe çay bardağı devrildi bir masadan... "Oh" dedikçe sigaralar yakıldı.

Yaşar, bu manzaranın dışında ve hatta çok uzağında, Gürcü Mgela'nın süslediği bir hayalin içindeydi. Kaderin cilvesi bu ya; geçen ay "milli olmak" için gittiği Ardeşen'de, hasbelkader kapısını çaldığı otellerden birinde, maksadı baştan belli şekilde tanışmışlardı. Mgela, tek kişilik yatağın ancak şişdiği odaya, bir havluya dolanmış halde girmişti. Yaşar, sonraki buluşmalarında Mgela'ya, "Sen o akşam odaya değil, sanki yureğüme indün" diyecekti.

O gece hayli acemi bir sevimyeyi ağılayarak bitirdiler. Mgela, ne yapacağını bilmez bir halde bedeni üzerinde tepinen Yaşar'ı, Rize'ye geldiği ilk günü hatırlayarak, yataktan savurdu. Haksız mıydı? Ucuz penye alıp Batum'da satmak üzere geldiği şehirde, pasaportuna el konduğu için, teri bile gübre kokan köylülerin altına yatmaya mecbur edilmedi mi? Erkekliğinin uyanmayışına kızarak,

sigarasını Mgela'nın kasiğında söndürenler, herhangi bir Yaşar değil miydi?

Değildi. Yaşar, adı orospuya çıktıktan sonra çarşıda, Karılar Pazarı'nda mandalina tezgâhı başında kardeşleri tarafından bıçaklanarak öldürülen bir ananın oğluydu. Mgela hıçkırıkça Yaşar ağladı. Yaralarını sağaltmaya, birbirlerine sarılarak başladılar.

- Garson, çay getir!

Bir müşterinin seslenmesiyle irkildi, Yaşar. Masalardaki boş bardakları topladı, küllükleri boşalttı ve çayları dağıttı. Ekranda Emanuella, ağaçlar içindeki bir gölde uryan halde yüzyordu. Sudaki Emanuella'nın "orası" belli belirsiz şekilde görününce Hoş Saatler Kiraathanesi'ndeki bütün nabızlar attı.

Fakat Yaşar'ın gözlerinde, Mgela ile uyandıkları ilk sabahın ısıltısı vardı. İnanmış bir Müslüman'ın tövbe edışı ve sofu bir Hristiyan'ın günah çıkarışı gibiydi, uykudan uyanışları. Dudakları aşkla açılıp merhametle birbirini kavradı. Yaşar, "Bundan sonra adun, Mücella olsun" dedi kıza. Mücella, anasının adıydı.

- Yaşar, karışık tost yap!

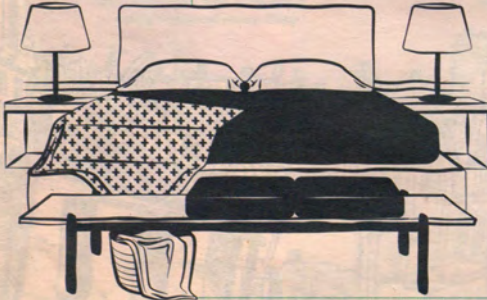
Becerikli çocuktu, Yaşar. Bayat ekmeği bölüp ikiye ayırarak, tost makinesine serdi.

Salça ve biber karışımını ekmek içlerine sürdü. Kaşar ve sucuk dilimini özenle yerleştirdi. Ekmeğin yüzeyini tereyağıyla sıvadı. Tam Mgela'nın sevdiği gibi...

O sabah Mgela'ya, garsonluktan kiraathane sahibi olmaya terfi ettiği gün evlenme sözünü verdi. "Karışık tost yapsam bile gül gibi geçinir gideriz" dedi. Gülümsemekle yetindi, Mgela... Akşam Batum'a döneceğini ve Türkiye'ye bir daha ayak basmayacağını söylemedi. Yaşar, Mücellas'ını kaybettiğini, bir hafta sonra Ardeşen'e otele gittiğinde; kel kafalı pezevenk, "Mgela orospisi Gürcistan'a kaçtı" dediğini öğrendi.

Yaşar'ın kızgınlıkla bastırdığı tost makinesinin bağlı olduğu priz, kıvılcım çıkararak patladı. İlkın Hoş Saatler Kiraathanesi'nin perdeleri tutuştu, ardından camekânı kaplayan Andonlu Gülbeyaz'ın afişi ve en son Emanuella'nın memesi...

“ Yaşar'ın gözlerinde, Mgela ile uyandıkları ilk sabahın ısıltısı vardı. İnanmış bir Müslüman'ın tövbe edışı ve sofu bir Hristiyan'ın günah çıkarışı gibiydi, uykudan uyanışları. ”

**Her Şey'e göre
Herlanda'da
doğan herkes ya
Her olmalı ya da
cezalandırılmalydı,
üçüncü bir seçenek
yoktu.**

Yerli ve Milli Distopya!

IRFAN DEĞİRMENCI

15 gündür süren yağmur, nihayet ara vermişti. Cezaezinin tavanını delen kaya gibi dolu taneleri sekiz mahkûmu ve 2 gardiyanı ağır yaralamış, Her Şey'in emriyle üçüncü dağda yaralanmalarına bağlı olarak hayatını kaybeden 504 kişi için yarım saatlik yas ilan edilmişti. Kıvrık ve Antikor, bir yandan hücrelerinde biriken suyun içinde yüzen ve daha önce hiç görmedikleri iri çeneli hayvanın türünü tartışıyor, bir yandan da üzerine çıktıkları yataklarını duvara sabitlemeye çalışıyorlardı. İklim felaketleri kanıksandığı ve toplu ölümler sıradanlaştığı için Her Şey, yarım saatlik yası yeterli görmüştü. Herlandalılar yas ilanı durumunda her mahalede bulunan Her salonlarına gidiyor ve Her Şey'in güzel sıfatlarını tekrarlayarak yasın sona ermesini bekliyorlardı. Her salonları, ülkede seçimlerin kaldırıldığı 2107'de inşa edilmeye başlanmış ve kısa sürede ülkenin her yeri yüzlerce görkemli Her Salonu'yla dolmuştu. Herlandlı erkekler, bu salonlarda ibadet ediyor, alışveriş yapıyor, televizyon izliyor, yakanıyor, spor yapıyor, katilimin zorunlu olduğu aylık toplantılarda Her Şey'e sevgilerini sunuyorlardı. Herlanda'da ordu yerini 2099'da silahlı memurlar diye anılan bir gruba bırakmıştı. Bu memurlar, Hiçlerin peşindeydi. Ülke 2099'dan beri kimseyle savaşmamıştı. Silahlı memurlar, uzun süre inşaatlarda çalıştırılmış, şimdilerde Herleştime memuru olarak da görevlendiriliyordu. Herlanda'nın kara sınırlarına 50 metre derinliğinde hendekler kazılmış, hendeklerin gerisine 50 metre yüksekliğinde 10 metre kalınlığında binlerce kilometrelik duvarlar örülmüştü. 25 yıl süren hendek ve duvar inşaatları sırasında yüz binlerce Hiç, komşu ülkelere kaçmaya çalışırken hayatını kaybetmişti. Her Şey'e göre Herlanda'da doğan herkes ya Her olmalı ya da cezalandırılmalydı, üçüncü bir seçenek yoktu. Dünyanın geri kalanının ne düşündüğü artık Her Şey'in umurunda değildi. Ülkenin kara sınırlarına örülen duvarların bir benzeriyle kıyılar kapatılmış, denize girmenin yasaklandığı yıl başlayan kıyı duvarı inşaatı tam 33 yıl sürmüştü. Herlanda'ya denizden açılan tek kapı Her Şey'in yazlık şatosunun limanıydı.

Her Şey, görev başındaki ilk 40 yılında dünyanın güç odaklarıyla işbirliğini seçmiş, süper gücün ve çöküşlü şirketlerin onayı olmadan tek bir adım dahi atmamıştı. Büyük Kaos yıllarında dünya yeniden şekillenirken üst üste verilen yanlış kararlar sonucunda Her

Şey'in ülkesi hem toprak kaybetmiş hem de yetmiş insan gücünden olmuştu. Ülkenin etrafında duvarlar örüldükten sonra da dış dünyaya bağ tamamen koptu. Herlanda, uluslararası camiada artık bir korsan devlet olarak adlandırılıyor ve bu kayıp ülkenin insanlarını artık kimse umursamıyordu! Herlanda'yla ilgilenen yalnızca ayıplı malını satacak pazar bulamayan tacirler ve yasadışı organ ticareti mafyasıydı... Sayısız darbe ve darbe girişimini atlatan Her Şey, yaşanan iki nükleer felakete rağmen artık her biri en az 50 yıllık olan nükleer santrallerden vazgeçmemiş, ülkenin hava yollarında da büyük kaos yüzünden kalma füze kalkanlarıyla korumaya çalışıyorlardı...

Neredeyse son yarım asırdır herhangi bir yabancı devlet adamının geldiği duyulmamıştı. En son duyulan ziyaret akıllı telefon üreten bir şirketin CEO'sunun ziyaretiydi. Herlandalılar, telefon kullanımının yasaklandığı yıl tüm telefonlarını memurlara teslim etmiş, o günden sonra doğanlar telefonu yalnız anne babalarının anlattığı şeytani bir nesne olarak tanımıştı. Evinde telefon bulundurduğu tespit edilen binlerce Herlandalı, ömür boyu hapis cezasına çarptırılmış, dünyada gelişen iletişim teknolojisinin son ürünlerini yalnız Her Şey Şatoları ve üst düzey memurları kullanmıştı. Ülke, son 70 yıldır otomobil de satın almıyor, bu kural, yalnızca Her Şey şatolarının araç filosu için deliniyor, 125 yıllık yerli otomobil projesinden arız söz bile edilmiyordu. İnternet erişimini tamamen yasaklama kararının alındığı 70 yıl önceki güvenlik zirvesinde tanınan imtiyaz gereği yalnızca Her Şey şatolarının belli çalışanları yurtdışında gelişen teknolojiyi takip edebiliyorlardı. 'Herlanda'nın devamlılığı için kimliğimizi korumak zorundayız' açıklaması Her Şey'in verdiği son televizyon röportajının akıllarda kalan cümlesiydi. Televizyonlar, Her Şey iktidarının ilk yıllarında zaten tamamen kontrol altına alınmıştı ancak Her Şey bu kontrolü hep yetersiz buluyordu. 47 yıl önce yurtdışından yayın yapan bir televizyon kanalı Her Yay'la ilgili

iddiaları haber haline getirmiş ve ülkedeki tüm televizyonlar, televizyon vericileri, uydular, kablolu ağlar yasaklanmıştı. Hatta o gün tıpkı çok öncesinde kitaplara yapıldığı gibi şehir meydanlarında TV imha törenleri düzenlendi. Herlandalılar, o yıl şehir meydanlarına ve Her salonlarına yerleştirilen ve her akşam izlenmesi zorunlu hale getirilen dev ekranlara televizyon adını verdi. Liderin son röportajı da o ekranlarda yayımlanmıştı zaten. Televizyon izleme saatinde gizlice bir araya gelip ellerinde kalan son kitaplarla okuma akşamları düzenleyen binlerce Hiç, başkına uğramış ve bir daha kendilerinin haber alamamıştı. Ülkenin tek gazetesi, her sabah her eve bırakılıyor, Herlandalılar ertesi gün Her Salonlarında 'haberleri doğru anladık mı?' adı verilen bir teste tabii tutuluyordu. Teste mazeret bildirmeden üst üste 15 gün girmeyen Herlandalılar, bir aylık zorunlu kamu hizmetine mahkûm ediliyordu. Zorunlu Kamu Hizmeti'ni yerine getirirken eksikliği görülen Hiçler, doğrudan 'Herleştime Ünitesi'ne alınıyorlardı!

(İrfan Değirmenci'nin Herlanda isimli romanından)

ŞERMIN YAŞAR

Yeni bir kader

Aktuğ abiyi üniversitede tanıdım. Yedinci sınıf mıydı, sekiz mi, öyle bir şey. Abilerin abisi, tüm zamanların en kidemlisiydi. Okuldan mezun olma işini ağırda olsa da elinden her iş gelirdi Aktuğ abinin, bilhassa elektrik konusunduna öğrenci milletinin aranan ismiydi. Evlerimizin tüm tadilat işleri ve bozulmuş eşyaları sınav döneminde Aktuğ abinin gelmesini beklerdi. Sınavları başladığında elinde spor bir valiz ve üzerinde eşofmanlarıyla çıkıp gelir, iki hafta sayıla hepimize misafir olur, sınavlardan sonra memleketine dönerdi.

Değişik adamdı Aktuğ abi, geldiğinde herkesi etrafına toplar, ailesinden, memleketinden hikâyeler anlatır, ağız açık dinletirdi kendini. Bir gün elinde bir dövme tabancasıyla çıkıp geldi. Her seferinde başka bir şeydi ya, bu kez kesinlikle dövmeydi. Sıraya dizdi milleti. "Oturun, seçin katalogdan şeklinizi, size dövme yapayım" dedi. Beh arkadaş, yanımsı millet dövme diye. Biri gelse de bize dövme yapsa diye hazırda bekliyormuş herkes. Hiç kimse ikiletmedi, ip gibi dizildiler önüne. Dövmenin dövme olduğu yıllar o zaman, öyle herkeste yok, bizim oralarda yapan da yok. Kolu dövmeli birini görünce, onu özgür, mutlu ve zengin sandığımız; yanına gidip "Çok acıdı mı yaptırırken?", "Siliniyor mu silirmek istediğinde?", "Kızmadı mı sizinkiler?", "Kaça yaptı dövmeyi?" dediğimiz masum zamanları yaşıyorduk. Kaçmaz bir fırsat olarak gelmişti Aktuğ abi. Elindeki dövme tabancası sihirli bir değnek gibi tutuyor, hepimize özgürlüğün, mutlu ve zengin görünmenin kapısını

aralıyordu. Herkes bu hayalle sıvadı kolları. Kimi koluna dövme yaptırdı, kimi omzuna, kimi sırtına. Böylece Aktuğ abi dövme aşıyla yanan taşralı gençlerin vücuduna, tabancanın iğnesini çakmakla dezenfekte ederek çeşitli desenler ve kendisine büyük sevaplar işledi. Canı yananlar oldu, yarası kanayanlar, dövmesi kabuk tutanlar oldu. Ama kimsenin gıkı çıkmadı. Bedava olunca acıya bile ses etmiyordu insanlar.

Başka birinin dövmesinin yapımını izlerken, "Sen de seç hadi" dedi Aktuğ abi. "Yok abi," dedim, "yaptırmam ben, babam kızar." Olurdu olmazdı, herkesin ısrarıyla, madem küçük bir şey olsun, o zaman bu olsun derken seçtim bir desen... Bir haftadır dövme yaptırılanın oturduğu siyah beyaz koltuğa ben de oturdum, sağ kolumun omzunu açtım. Bir kere batır diğneyi, sadece bir kere, yerimden fırladım. "Bırak dedim yaaa, delilik bu, çok canım yandı, istemem dövme falan" kalsın. Başladım ağlamaya can acısıyla. "Canın da amma kıymetliyimi" dediler ağladığımı görenler. "Kıymetli"

dedim, "nasıl olsa yakacaklar, bari bile isteye kendim yakmayayım..."

Aktuğ abi, o kadar zaman önce koluma noktayı koydu. Bir iğne, bir kerecik batma sükû bir nokta bıraktı kolumda, hâlâ duruyor. Canım tatlı o yıllarda, deri hassas, vücut acı görmemiş, ruh temiz, gencekimsin, can acı ne bilsin? Şimdi öyle değil bak; düşünüyorum da, bu kadaryıl ve bunca olandan sonra tekrar

otursam aynı koltuğa, ne çizdirir, ne yazdırırdım acaba? Göğsümü açardım belki, derdim abi sol göğsümün üstüne "dilkat kırılır" yazsana... Ya da ne bileyim, boğazıma, tam da oradaki çukurun üzerine bir düğüm çizdirirdim belki yutkunamadığım zamanları

temsilen? Yoksa kolumun kanadımın nasıl kırıldığının timsali olarak kollarıma fay hatları mı çekseler siyah mürekkeplerle? Sağ elmacık kemiğimin üzerine küçükçük bir şişe mi çizseler yoksa; gözyaşlarım içine aksa, zayı olmasa. Sağ omzumun üzerinde hâlâ duran o belli belirsiz çizgiye bakarak düşünüyorum bunları. İnsan nasıl da kabullenerek geçiyor acının içinden. Tek bir iğnenin verdiği acıya dayanamazken; zamanla türlü oklara göğsünü açıyor. Bazen, kendine yeni bir kader çizdirebileceğini bilsen, binlerce iğnenin aynı anda batıp çıkması için avuçlarını imanla açmaya razı oluyorsun...

Bazen, kendine yeni bir kader çizdirebileceğini bilsen, binlerce iğnenin aynı anda batıp çıkması için avuçlarını imanla açmaya razı oluyorsun...

Kalabalık ve yalnızlık: Yazının büyük dilemması

Şiir bizim eski yalnızlığımız. Şiir bizim her zamanki yalnızlığımız. Şiir bizim en kalabalık yalnızlığımız. Şiir bizim en verimli yalnızlığımız. Şiir bizim en yaratıcı yalnızlığımız. Şiir bizim en merhametli yalnızlığımız.

Kendimizi üzgün, uzak, kırık, تنها hissettığımız bir duygu, bir durum bizi alır, adına yalnızlık denen, harflerden, seslerden, renklerden oluşan daha koygun bir yalnızlığa çeker. Biz, yazmanın yalnızlığına, bizi dünyaya bağlayacak diye gideriz. Oturur, çırpına çırpına yazarız. Çekilip geldiğimiz ya da çekip getirdiğimiz kalabalık yazdıklarımızda çınlar durur. Yaza yaza bir başka kalabalık yaratırız. Yazıdan başımızı kaldırdığımızda, adını koymadığımız daha koygun, daha ağır bir başka yalnızlığa düşeriz.

Aslında biz, yazar, resim ya da müzik yapan, sanat yapan herkes, bir sarkaç gibi iki olgu, iki gerçeklik arasında gidip gidip geliriz: Kalabalık ve yalnızlık... Bu bir çeşit

Hiç unutmayalım ki "insanın yarısı sağken iyileşir." Bize, yaşamayı hak etme duygusunu yaşatacak olan bu yaradır...

"yerleşik yabancılık"tır. Yüreğin büyük dilemmasıdır. İki ağızlı bıçağıdır insanın. Sarkacın, iki uçtan birisinde durması, iki ucu geçin, bu salınının herhangi bir yerinde durması ölüm demektir. Hakiki anlamda da ölüm demektir, mecazi anlamda da ölüm demektir.

Onun için edebiyat, müzik, resim yapan herkes, aslında kalabalığı yalnızlığa, yalnızlığı kalabalığa çeviren birer simyacıdır. Birer yaşama büyücüsüdür. Hatırayı hayale, hayali hatıraya çeviren birer geçmiş ve gelecek güzelliğidir.

Ne diyordu Pessoa "Bütün sanatlar gibi edebiyat da hayatın yetmediğinin bir itirafıdır." Bu büyüü itirafı, binlerce yıldır insanın onurunu, iyiliğini, güzelliğini, aşkını gelecek zamanlara taşıyan.

Hiç unutmayalım ki "insanın yarısı sağken iyileşir." (Metin Eloğlu) Bize, yaşamayı hak etme duygusunu yaşatacak olan bu yaradır, bizim bu yarayı sevmemizdir, yaramıza insanın merhametinden merhemler sürmektir.

ALİ MURAT İRAT

Daha önce hiç ölmemiştim

Haberim yoktu. Öldüğümü Cemil söyledi. Ben daha önce hiç ölmemiştim. O nedenle nasıl ölünür bilmiyordum. Dolayısıyla öldüğümü fark etmemiştim bile. Ama nasıl edebilirdim ki? Dedim ya daha önce hiç ölmemiştim. İnsan öldüğünü nasıl anlar, iyi bir ölüm nasıldır, takdire şayan ölüm nedir bilmiyordum. Cemil kulağıma fısıldadığında önce inanmadım. Ne de olsa insan ölmüş olsa bile öldüğüne inanmak istemiyor. Yaşım da oldukça gençti. İnsan ölmeye anlıyor bu yaş tartışmasının ölüm karşısında gerçekten hava cıva olduğuna. O değil de babama ne diyecektim şimdi. Babam ne zaman bir ölüm haberi duysa "Öyle ota boka ölünmez" deyip bir kakkaha pataırdı. Aklınca ölümler dalga mı geçiyordu ya da içindeki ölüm korkusunu hafifletmeye mi çalışıyordu bilmiyorum. Ama onun bunun ölümüne otan boka ölüm deyip gülerken bir gün anıme bisiklet çarptı ve düşüp kafasını kaldırımlar kenarına çarpınca oracıkta öldü. Babam o günden sonra kimsenin ölümü için tek bir laf bile demedi. "Allah rahmet etsin" sözünü bile iştihâşlığı yoktu. Ben onun bu halini görünce annemin cenazesinde ağlamakla gülmek arası gittim geldim. Hatta baya güldüm. Çocuklu sinirli bozulmuş dediler ve bir köşede beni teselli etmeye çalışırsanız da ben teselli olmadım. Güldüm. Bazen anılar acıları yenilebilir işte. Bu da sanırım onlardan biriydi. Gülmek daha yakışmıştı annemin cenazesine.

Şimdi mesela ben ölmüştüm ama insan ölü de olsa bunları düşünüyör. Acaba babam duysa bana güler mi? Bir ölünün tedirginliği bu. Canlı da olsa, ölü de olsa insan insandır. Aslında Cemil'e de çok inanmıyordum. Gerçi inanmak hayatta olanların bir meziyetiydi ama kafam karıştı. Cemil o kadar emin konuşmuştu ki bana sadece daha da emin olmak için "nasıl öldüm" sorusunu sormak kalmıştı. Dahası ölüysem Cemil'i nasıl duyuyordum? Ölüler duyar mıydı? Bunu Cemil'e sormadım. Benimle dalga geçme endişesi bu soruyu sormama da engel oldu. İnsanın ölmeye de endişeleri bitmiyormuş bunu öğrendim. Hayatın anlamını ve ölümün ne olduğunu en hızlı ölüler öğrenirmiş, bunu da öğrendim.

"İki gün oluyor öleli, gerçekten farkında değil misin?" dedi Cemil bana. Neden öldüm ki ben şimdi durup dururken. Belki basit bir kazadır. Basit mi? Öldürmüştü işte. Bir kazanın basit olabilmesi için öldürmemesi gerekir. Hatta yaralama olsa bile basit değildir ki. Ölüler de saçmalayabiliyormuş bak. Bunu da öğrendim. Babam bana hiç kimseye saçmalama demedi neyse ki. Hep ota boka ölünmez derti. Cemil'e baktım. Bana hâlâ bir şeyler söylemek ister gibi bakıyordu. Sıkılmış bir şekilde "Kalkmalısın" dedi. "İki gündür aynı yerde yatıyorsun, öldüğün yerde." Neden öldüm ki ben Cemil? "Sonra anlatırım" dedi. "Şimdi gitmemiz gerek." Gidelim dedim. İyi de nereye? Dahası, iyi de, bu Cemil de kimdi? Daha da dahası, ben daha önce hiç görmediğim ve tanımadığım bu adamın adını nereden biliyordum?

İstemeyerek de olsa kalktım. Cemil'e baktım beni seyrediyordu. Ayağa kalktığımda filmlerdeki o klasik sahnenin gerçekleşeceğini sandım ama olmadı. Hani şu ruh bedenden ayrıldığında kendi bedenine bakar ya. Öyle bir şey olmadı. Yahu neler diyorum ben. Ne çabuk

alıştım ölüğe. Hani neredeyse yılların ölüsüyüm ben diye kabara kabara ortalarda gezerek gibiyim. Ayağa kalktığına görünce Cemil "hadi" dedi. "Ne hadi, şimdi ne yapacağız" dedim. "Ne mi? Bilmiyormuş gibi davranma" dedi. Ben de bilmiyormuş gibi davranmadım. Tıpkı canlı insanlar gibi, bilmediğim halde biliyormuş gibi davrandım. Canlı insanların dertlerinin çoğu ölmeye bitecek sanırdım ama burada da -miş gibi yaşamaya (buna yaşamak denirse) devam ettiklerini de çarçabuk öğrendim.

Uzun bir yürüyüş yaptık. Cemil önde ben arkada, ben önde Cemil arkada. Dışarı çıktığımızda öldüğüm yerin bizim ev olmadığını anladım. Bizim

apartmanın yanındaki parktaki kulübede ölmüştüm. Kışın araçların kardan buzdan çıkmadığı yokuştan hızlı adımlarla indik. Cemil önde ben arkada. Cemil hiç konuşmuyordu. Birden uzaktan bir ezan sesi geldi. Cemil adımlarını sıklaştırdı. Kaygılı gözlerle bana baktı. Ben de sanki kaygılıymışım gibi ona baktım. Degildim. O

hızlandıkça ben de hızlandım. Nereye gittiğimiz konusunda hiçbir fikrim yoktu ama varmış gibi sordum. "Kim bekliyor bizi orada?" Cemil cevap vermemişti. Yokuşu indik. Babamın yıllar önce uzun süre bakkallık yaptığı dükkânın önünden geçip köşeyi döndük. Büyük marketler açılınca babamın işleri ters gitmiş, daha doğrusu işleri gidememiş ve bakkalı kapatıp kısa bir süre, emekliliği gelene kadar bir markette peynir reyonunda çalışmıştı. Bakkal dükkânı mı dedim ben? Orası hâlâ bakkaldı. Bir gariplik var. Babamdan sonra orası uzun süre boş kalmış ve sonrasında bir hırdavatçı açıp o da kapatmıştı. Daha geçen hafta, yani sanırım ben ölmeden önce, buradan geçmiştik. Bir aktar açılmıştı. İçerideki adam mavi önlüğüyle oturmuş dışarıyı seyrediyordu. Başıyla Cemil'e selam verdi. Hay Allah babama ne kadar da benziyordu. Söylemiş miydim? Ölüler çabuk öğrenip çabuk unutuyor, bunu da öğrendim. Ben bunları düşünüp şaşkın bir şekilde bakkalın önünden geçenken Cemil "az kaldı" dedi. Ben de yine -miş gibi yapıp "evet gelmek üzereyiz" diye cevap verdim. Birden mahalle camisinin avlusuna dalıverdi Cemil. Kalabalığı yara yara ilerledi. Arkasında ben. Kalabalığın arasından musalla

**İnsanın
ölmeye de
endişeleri
bitmiyormuş,
bunu
öğrendim.**

taşındaki tabuta doğru ilerlerken mırıldanmalar duymaya başladım. "Hah geldi işte", "Pek de gençmiş", "Allah sıralı ölüm versin". Pek bir anlam veremedim ama tabutun önüne geldiğimizde imam da dahil herkesin bana bakıyor olduğunu anladım. Cemil elimden tutup "hadi" dedi. "Ne hadi" dedim. "Hadi tabutun içine gir. Bak ezan da okundu artık namaza geçecek cemaat". Ölmüştüm ama bu kadarı da fazlaydı. "Dalga mı geçiyorsun benimle. Ölüysek ölüyüz. Nereye götürsek ben götür beni ama bu kadarı da fazla. Hem nerede Azrail falan? Ya da başka bir melek yok mu? Yetkili bir melek falan yok mu? Bu ne saçmalık ya. Üstüme iyilik sağlık" dedim ama o son cümlemin çok da uygun kaçmadığını sonradan anladım. Cemil sinirlenmiş ve cemaatten de homurdanmalar yükselmışti. "Hadisene kardeşim gir şu tabuta." Girmem dedikçe cemaat homurdandı. İmam da mırıldanarak bizi seyrediyor ve bir yandan da cemaatten birilerine tabuta sokulmamı işaret ediyordu. Birkaç kişi beni karga tulumba tabuta soktu. Direneemedim. Ellerim ayaklarım buz kesti. Ya da ölü olduğum için zaten buz kesmişti de ben yeni fark etmişim. Cemil'e bakıp ağlamaklı, "Bak ben bunu yaşamak istemiyorum, lütfen" diye yalvardıysam da dinlemediler. Son sözlerim "yahu bari yıkasaydınız" oldu. Aklıma ölen insanın aslında tabuta konduktan sonra kalkmaya çalışırken kafasını tabuta vurduğunu ve öldüğünü o zaman anladığı için ödü patlayarak öldüğünü söyleyen anneannem geldi. Ben bunları düşünürken imam efendinin sesini duydum. "Merhumu nasıl bilirsiniz?" İşte o an tabuttan çıkmaya çalışmak istedim. Kalkarken kafam tabuta çarptı. Gözümü açtığımda babam başımdaydı. "Hadi len öğlen oldu hâlâ uyuyorsun." Of baba rüya mıydı, gerçek miydi o gördüklerim. "Uyurken bir şey gördüyün muhtemelen rüyadır dângalak" dedi ve bir kahkaha patlattı. "Ne gördün hayırdır?" "Öldüğümü" dedim. "Kendi cenazeme gidiyordum." Babam birden durdu. Odadan çıkmak üzereyken geri döndü ve bana baktı. Bir süre sessizlikten sonra annemin ölümünden bu yana duymadığım "Öyle ota boka ölünmez" sözünü söyledi ve uzaklaştı. Çok bozulmuştum ama gördüklerimin bir kabus olması kendimi bir anda iyi hissetmeme neden oldu. Gülümseyerek yataktan doğrulurken babam yeniden içeri girdi. "Ha bu arada. Sabah Cemil diye birisi geldi. Seni sordu. Uyuyor dedim. Uyandığında seni yandaki parkta bekliyormuş. Pek gözüm tutmadı. Kim bu Cemil?"

Doğa ruhun kirecini atar, duyguların
gözeneklerini açar.

Kıydan başkasının mücadelesini izler gibi izliyoruz bir süredir günün getirdiklerini.

EVRİM KURAN

Kıydan başkasının mücadelesini izler gibi

Romalı şair Lucretius, iki bin yıldan fazla zaman önce **De Rerum Natura** (Nesnelerin Doğası- ya da Türkçenin iki büyük ustası Turgut Uyar ve Tomris Uyar'ın çevirisi ile Evrenin Yapısı) adlı eserinde şöyle söyler: "Eğin denizlerde rüzgârlar sulan alt üst ederken kıydan başkasının mücadelesini izlemek hoştur. Bunun nedeni tabii ki başka birisini sıkıntıya sokan şeyin zevkli olması değil, o kötülüklerden uzak olduğunun farkında olmanın verdiği hazdır. Bir tepenin üzerinden aşağıdaki savaş muharebelerini gözlemlemek de hoştur, herhangi bir parçamız tehlikede olmadığı süreç."

Kıydan başkasının mücadelesini izler gibi izliyoruz bir süredir günün getirdiklerini.

Geride bıraktığımız bir ay içinde, Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayımladığı kapsamlı göç analizinde 2017 yılında ülkeyi terk edenlerin oranı bir önceki yıla göre yüzde 42 oranında arttı ve **en fazla 25-29 yaş grubunun gittiği** anlaşıldı. OECD'nin açıkladığı **Eğitim Politikaları Raporunda Türkiye'de verilen eğitimde eşitlik ve nitelik en büyük sorun olarak ortaya çıktı. Lügatimize evvelce hiç duymadığımız, stagflasyon (ekonomide durgunluk ve işsizlik yaşanırken enflasyonun artması) diye bir sözcük girdi.** Damacana yasa yüzde 60 zam geldi. Tuvalet kağıdı 70 lirayı geçti. Kağıt krizi

edebiyatı vurdu; dergiler kapandı, sayfalar azaldı, ebatlar küçüldü. Türkiye'ye ekonomik saldırılara tepki gösterdiğini ifade eden turşu üreticisi firma, dolar turşusu kurdu. Uzun yıllardır seyretmediğim bir televizyon kanalı 'Ölümlü Dünya' isimli filmde geçen "Dolar olmuş 4 lira" repliğini sansürledi. Eski bir bakanın oğlu Fatih Sultan Mehmed'in hayatını kaybettiği alanda düzenlenen 'Kayı Düğünü' ile evlendi. Mütevazı durumu, sivil toplumcu tarafıyla gönlümüzde taht kurmuş oyuncunun müstakbel eşi yalıda yaptığı kına gecesinde "Aşk ile yallah yallah, vur defe vur zile yallah" şarkısı eşliğinde dört kişinin taşıdığı bir tahtla salona girdi. Aynı tüm düğünleri bunlar kadar mütevazı değildi tabii. Ünlü Türk iş insanı oğluna Paris'te Versay Sarayı'nda 5 milyon avruluk düğün yaptı. Doğu Anadolu'muzun Paris'i sayılan ilimizin 3 dakika 10 saniyelik tanıtım filminin 220 bin lira olan maliyetinin eleştirilmesini kınayan Belediye Başkanı "Bu filmin aynı kalitesinde siz oynayın, bundan daha ucuzunu yapın ben kendi cebimden ödeyeceğim. Bu filmin aynısını yapın, bu kardeşiniz cebinden ödemesze şerefsizdir" dedi. Kendisini bir misyoner olarak tanımlayan ve evrim teorisinin çoktugünü açıkladığı televizyon kanalından bir süreliğine ayrılmak zorunda kalan arabesk şarkıcısı "Türkiye'nin bölünmesi noktasında verilen yoğun bir saldırı devam eder ve gün geçtikte artarken, bizim de özellikle toplum

refleksini dinamiklerle noktasında çok önemli direniş hatlarından olduğumuzu herkes biliyor" dedi. Pendik'te bir mağanda parkta oyun oynayan çocuklara 'gürültü yaptıkları gerekçeyle' ateş etti; 7 yaşındaki bir çocuk sırtından vurularak ağır yaralandı; maganda ifadesi alındıktan sonra serbest bırakıldı. Çevre Bakanı katıldığı bir radyo programında "Artık yalan söylemek istemiyorum" dedi ve ülkenin ekolojii politikasını eleştirerek canlı yayında istifa etti.

Önceki paragrafın en son cümlesi Fransa'da geçti. Şaşırmadınız biliyorum. Bizim memlekette makamlardan istifa değil, istifade edilmesine alışmışız. Son bir ayda başımıza gelen her şeye alıştığımız gibi...

Kıydan başkasının mücadelesini izler gibi izliyoruz alışkanlığımızın sonuçlarını. Bazılarımız zaten hep elli liralık alıyor. Bazılarımız döviz kullanmıyor, hep TL kullanıyor. Bazılarımız zaten o partiye oy vermedi. Bazılarımız zaten gelecek bahar seçimlerde sandığa gitmeyecek. Bazılarımız tek çiçekle bahar geleceğini sanıyor. Bazılarımız 2019'daki resmi tatilleri hesaplıyor. Altyapı, üst yapıyı belirliyor.

"Lanetli ağıdan kurtarabilirsin kendini" diyor Lucretius, tek eseri De Narum Natura'da; "Yeter ki kendi özgürlüğünün önüne durma!"

BARIŞ INCE

Hüznündeki esrarı
arıyordum, ürkerek
girdiğim sorgu.
Tenimdeki bu yara
da ne? Yaprak kesmiş
olmalı, ne de olsa
hazan.

Şüpheci sonbahar

Entarisinin uçtuğu güzün, hazin öyküsünü anlattı. Yüzü sarı...

Katlanılır bir acı. Kurumuş kabuğun rahatsızlığı kadar. Kurudu. Kuru.

Nasıl bir acı? Sarıl da bak dedi usul usul... Yarasını bana sardı. Nasıl bir acı, hem de nasıl!

Tedirgin gözlerimde sırılsıklam bir uykuyu kurudu. Kafamda yüzlerce soru. İlk ürpertisinin suç dosyası kabanktı demek... Anlatılmaz da bu.

Sıkılı yumruk, ıslak avuç! Doğru mu? Korku...

Hüznündeki esrarı arıyordum, ürkerek girdiğim sorgu. Tenimdeki bu yara da ne? Yaprak kesmiş olmalı, ne de olsa hazan.

Sorgu uzundu. İnkâr, loş odanın perdesini havalandırdı. Boş balıkçı ağlarının üzerine basılan mevsim, havada asılı kaldı. Rüzgar, en derin uykularımdan uyandırdı. Kafamda tahtakuruları. Sarı...

Daha dün coşkuyla çağırın denizin, terk edilmiş kıyılarından geçilmez artık. Ölümün soğukluğu var. Artakalan güneş ısıtmaz artık; geçmişimizdir, kuruyan dallar. Acı...

Pencereden dışarı baktım, kuşlar yine uçuşur ama farklı. Her zamanki gibi değil saatın tıktırması... Kara bir bulut çöktü de geride kaldı her şey.

Boşalmış otellerin kasvetli odaları... Duvarları sarı. Biterse bitsin! Sonu olmayan bir acıyla kaçamak bu...

Saklanamadığım yerde beni buldu. Beni buldu. Buldu.

Üzerimde parmağının izi vardı, inceden yağmur değmiş olmalı, ne de olsa güz.

Düştü kabuk. İnanmadın ama anlattıklarım doğruydı.

Gözlerimde dalları kırılmış bir kuşku. Sararmış bir kuşku. Kuşku.

Entarisi uçuştı.

Mehmet Ali & Akşonlar - Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kara Tren Nostaljisi

EMRE KONGAR

Geçmişin anımsanması...
Buruk bir mutluluk ve çelişkili
nostaljik duygular:

Dünya galesinden habersiz mutlu çocukluk...
Yitirilmiş büyüklerin kaybedilme acıları...
Tatlı dostlukların sisli sıcaklıkları...
İncir çekirdeğini doldurmayan kavgaların
gecikmiş pişmanlıkları...

***

Bazen bir ses...
Bazen bir görüntü...
Bazen bir koku...
Bazen bir renk...
Bazen bir fotoğraf...
Bazen bir cisim...
Bazen bir isim...
Bazen bir yüz...
Bazen bir olay...
Bazen bir duygu...
Bazen de bunların hepsini taşıyan bir KARA
TREN!

***

Evet biliyorum, KARA TREN artık yok:
Çocukluğumun çuf çuf eden, bacasından
siyah duman, tekerleklerinden fıs fıs
beyaz buhar çıkaran lokomotifler sadece
müzelerde...
Koltuklarında yeni yetme aşkların heyecanıyla
seyahat ettiğim vagonlar, hizmet dışı
bırakılan Haydarpaşa Garı binasında, kitap
fuarlarına ev sahipliği yapıyor.
Ama olsun, o Kara Tren'in sesi, kokusu,
tıktırtısı...
Sadece varacağı yerde kavuşacaklarının
heyecanı değil, yolculuk sırasında
yaşadıklarının keyfi hâlâ zihnimde ve
kalbimde!

***

Kara Tren, Anadolu beldeleri için eğlenceli bir
olaydı:
İstanbul'dan, Ankara'dan gelen trenlerin
saatinde istasyonlar hem karşılayıcılar hem
de gezmeye çıkanlarca dolardı.
Elbette, benzer kalabalıklar, İstanbul'a,
Ankara'ya gidecek trenler geçerken de
toplanırdı; karşılayıcıların yerini uğurlayıcılar
almış olarak.
İstanbul'da iki başlangıç istasyonu vardı:
Biri, Batı'ya, Trakya'ya, oradan da Avrupa'ya
giden trenlerin kalktığı Sirkeci İstasyonu...
Öteki, Doğu'ya, Anadolu'ya giden trenlerin
hareket ettiği Haydarpaşa Garı idi.

Batılular Sirkeci Garı'nı daha iyi bili, çünkü
İstanbul-Paris arasında sefer yapan ve
sonradan Simplon Ekspresi adını alan ünlü
"Şark Ekspresi" bu gara gelir ve
buradan kalkardı.
1883'te seferlerine
başlayan treni Vagon-
Lî Şirketi işletirdi.
Aynı şirket İstanbul'a
gelen yolcularının
konaklamaları
için Pera Palas'ı da
satın almıştı. Benim
çocukluğumda, yataklı
trenlerin restoran
vagonlarını da bu şirket
işletirdi.

Şark Ekspresi (Orient Express),
ünlü polisiye romanlar yazarı Agatha
Christie'nin, sonradan filme de uyarlanacak
olan, "Şark Ekspresinde Cinayet" isimli
kitabının 1934 yılında yayımlanmasıyla
unutulmayacak kültürel simgeler arasında

girmişti.
Bir tarihi önemi de, bazı uluslararası
antlaşmaların bu trenin bir vagonunda
imzalanmış olmasından kaynaklanır.

***

Sirkeci ve Haydarpaşa
Garı binaları önemli
birer mimari eserdir.
Sirkeci Gar binası her
ne kadar sonradan
yapılan çirkin ilavelerle
oldukça gölgelenmişse
de, Haydarpaşa Garı
teşebbüslerine karşın,
olanca haşmetiyle Kadıköy
kıyılarını süslemeye devam
etmektedir.

Hem uluslararası hem de ulusal
önemlerine ek olarak her iki istasyon
da, İstanbulluların günlük yaşamlarında
vazgeçilmez yerlere sahipti.
İstanbul içindeki ulaşım için kullanılan

**O Kara Tren'in
sesi, kokusu,
tıktırtısı... Sadece
varacağı yerde
kavuşacaklarının
heyecanı değil,
yolculuk sırasında
yaşadıklarının keyfi
hâlâ zihnimde.**

trenlere "Banliyö Treni" denilirdi.

Biri Sirkeci-Halkalı, öteki Haydarpaşa-Pendik arasında olmak üzere iki banliyö hattı vardı. Yaklaşık 50 dakika süren Sirkeci-Halkalı Banliyö Hattı'nın istasyonları şöyleydi: Sirkeci, Cankurtaran, Kumkapı, Yenikapı, Kocamustafapaşa (Samatya), Yedikule, Kazlıçeşme, Zeytinburnu, Yenimahalle, Bakırköy, Ataköy, Yeşilyurt, Yeşilköy, Florya, Menekşe, Küçükçekmece, Soğuksu, Kanarya, Halkalı.

Bizim evimiz Çarşıkapı'da olduğu için kimi zaman Sirkeci'ye gitmek yerine, evden çıkıp, hemen yokuş aşağı inerek ulaştığımız Kumkapı İstasyonu'ndan bineridik trene. Sirkeci-Halkalı treninin benim için anlamı, Yenimahalle/Bakırköy'de oturan Hayriye teyzemlere gitmekti.

Bir Mısıri şeyhi olan Muammer eniştemle Adana'daki bir Amerikan okulunda hocalık da yapmış olan Hayriye teyzem, Yenimahalle'de ahaşap bir konakta otururlardı. İstanbul'daki 1953 zelzelesi ben bu konaktayken meydana gelmiş, avizeler sağa sola sallanırken, bütün konak çatır çatır çatırdamıştı.

Yaklaşık 45 dakika kadar süren Haydarpaşa-Pendik Banliyö Treni ise, Kartal'da oturan Arnavutluk kökenli Babaannem'e gidiş geliş anlamı taşırdı.

Bu trenin istasyonları da şunlardı:

Haydarpaşa, Söğütluçeşme, Kızıltoprak, Feneryolu, Göztepe, Erenköy, Suadiye, Bostancı, Küçükyalı, İdealtepe, Süreyya Plajı (yazları gerçekten plajda yüzen insanları görürdük), Maltepe, Cevizli (Dragos), Kartal, Yunus, Pendik.

Her bayramın birinci günü, Karaköy'deki Kadıköy-Haydarpaşa iskelesinden, tren saatlerine göre düzenlenmiş olan vapurlarından uygun olanına biner, Haydarpaşa'da inilince, oturacak iyi bir yer bulmak için trene doğru koşmaya başlardık. "İyi bir yer bulmak" benim için çok önemliydi, çünkü bütün taşıt araçları gibi tren de beni tutardı. Bu nedenle yüzüm gidiş yönüne doğru oturabileceğim bir yer arardım. Gar kapısından girer girmez, Banliyö Treni'nin hangi perondan kalktığını yazan işareti bulmak gerekirdi. Genellikle ilk gelenler bunu bulup, yollarını ona göre belirlediklerinden, hızla yürüyen kalabalıkla birlikte gitmek sorunu çözerdi.

***

Tren yolcularından en sevdiğim şey, tren yoluna bakan evlerdeki insanların pencerelerden veya bahçelerden bize bakmasıydı. Ben onlara el sallardım, onlar da bana karşılık verirdi: "Kara Tren Nostaljisi" benim için böyle bir şeydir işte: Çocukluk aşklarına ek olarak (bunları anlatmamı beklemeyin) bayram gezmeleri ve insanlarla kurulan sevgi bağının başlangıcı olarak selamlaşma!

Şarl Dö Gol'e giden taksinin içinde

GÖKHAN HORZUM

Şen olasin Paris morgu sana geliyorum!
İki kişilik yer açın, Ho Amca'yla geliyoruz.
Ho Amca, Sucumahir bir edayla atıyor makasleri
Yüreğim ağzıma geliyor, ayağım olmayan frende
Ho Amca'nın yaşında böyle araba sürmek isterim.
Bir de böyle sevişmek
Taksinin dışında dünya hızla aıyor,
İçerde piyano süitleri

Fıkra gibiyizdir Ho Amca'yla
Bir Çinli, bir Türk, bir Alman arabasında, Fransa'da
Ho Amca yavaş, o viraja yüzle girilmez
Ya da s.ktir et Ho Amca'm, ölelim gitsin
Ben de senin kadar baktım bu hayattan
Üpüştürelim Fransız betonunu Alaman çeliğiyle
Koy g.tüne ben de geliyorum,
Uzatma ayağını frene

Dişarda yağmur, ben dönüyorum
memleketime
Sen burda kalıyorsun Paris'teki Çin'inde
Ben dönüyorum, memleket benim değil
Sen kalıyorsun, memleket senin değil
Bu işten benim bir kazancım yok
Sen hiç olmazsa elle Yuro'mu aldin
Hadi gene iyisin.

**Dünyada
"troubadour",
bizde "âşık"
denilen gelenek,
20. yüzyılda
"yorumcu/yazar"
diye anılan yeni
bir müzisyen
türü yarattı.**

ZÜLFÜ LİVANELİ

Şiir ve Müzik

Bu iki dal birbirine çok yakın görünse de ayrı disiplinlerin birbirine çevrilerak işlenmesi sorunlarını fazlasıyla taşır. Çünkü şiir, zaten kendi içinde bir müzik barındırmakta, şairin iç ezgisini taşımaktadır. Bestecinin bu "iç ezgi"yi alıp bir besteye dönüştürmesi çok riskli bir iştir. Buna rağmen, nitelikli şiirle nitelikli müziğin buluşması o kadar büyük bir ödüldür ki, pek çok besteci kendini bu sanatsal ödülün peşine düşmekten alıkoymamıştır. Bir zamanlar Kırgızistan'da Manas Destanı söyleyenleri dinlemiştim. "Manasçı" denilen bu adamlar, bir milyon dizeden oluşan destanın bölümlerini, özel bir ezgi ve ritimle söylüyorlardı. Bu deneyim, bana destan ve müzik tarihine ilişkin daha geniş bir bakış açısı kazandırdı. Demek ki bugün bizim kitaplarda okuduğumuz destanlar böyle söyleniyordu. Homeros'un altı heceli destanları bu biçimde aktarılıyordu insanlara. Belki Gılgamış Destanı da böyle söyleniyordu. Şiir ve müzik ilişkisine bu açıdan da bakmakta fayda var. Bazı kutsal kitaplar, ilahiler, mezmurlar da müzikle aktarılmıyor mu zaten? Yunanca tragedyanın ne demek olduğunu herkes bilir, ama "tragüdi"nin şarkı anlamına geldiğini öğrendiğim zaman çok şaşırmışım. Demek ki tragüdi, tragedya da söylenen şarkıydı. Yunanistan'ın ünlü tiyatrosu

yönetmeni Terzopoulos, yıllar önce, sahneye koyacağı bir Euripides trajedisini için müzik yazmamı istemişti benden. Onca Yunan bestecisi dururken bu işi neden benden istediğini sordüğüm zaman da "Bu eserlerin o dönemde nasıl sahnelendiği ve ne tarz bir müzik kullandığıyla ilgili hiçbir bilgi yok elimizde" demişti. "Belki de Küçük Asya müzikal gelenekleri bu işe daha uygundur." Opera librettoları da şiir-müzik yaratıcılığına dair büyük örnekler oluşturuyor. Librettistlerin genellikle büyük bestecilerin gölgesinde kalması ve adlarının az bilinmesi ise büyük bir haksızlık. Eskiden New York'ta sefalet içinde yaşayan ve barlara gidip kendisinin Mozart'a libretto yazdığını anlatıp duran bir adamdan söz edilir. Kimsenin inanmadığı ve alay ettiği adam yoksulluk

"Neşeye Övgü" bölümüdür. Beethoven bu şiiri bestelemeyi daha 22 yaşındayken aklına koymuş. Bugün "Avrupa Marşı" olarak kabul edilen bu muazzam melodi, iki dâhiyi buluşturan bir mücevher. Schubert'in piyano eşliğinde söylenen "İlied"leri, yani şarkıları da müthiş lirik tınılar barındırır. Bu "İlied"ler Goethe'nin şiirlerine de uyarlanmıştır. Daha yakın zamanlara gelirse, Mikis Theodorakis, özellikle Ritsos, Seferis ve Elitis gibi önemli Yunan şairlerinin şiirlerini bestelerek büyük kitlelere mal etmiş bir besteci olarak anılır. Üstelik yalnız Yunan şairleriyle de yetinmemiş, Pablo Neruda'nın "Canto General"i gibi pek çok dünya şairinin eserlerini de bestelemiştir. Bunlar arasında Nâzım Hikmet de vardır. Ortak Berlin konserimizin Tropical Music tarafından yayımlanmış olan CD kaydında bir Theodorakis bestesi olan "Kerem Gibi"yi dinlemek mümkün. Şiiri Yunancaya Yannis Ritsos çevirmiştir. (Ama söz açılmışken, beni çok üzen bir olayı aktarmama da izin verin. 2011 yılında Theodorakis büyük bir şaşkınlık içinde beni aradı ve Nâzım Hikmet'in vârislerinin kendisine ve ölmüş olan Ritsos'un kızına dava açtıklarını söyledi. Çeviri ve beste için Nâzım'la bir kontrat yapıp yapılmadığını soruyorlar, tazminat ve ceza davası açıyorlarmış. Ritsos'un kızı ve Theodorakis, savaş koşullarında faşizme karşı mücadele ederken hapislerde, sürgünlerde yapılan bu "dayanışma" eserinin nasıl kontrata bağlanacağını anlayamamışlar. Çünkü o sıralarda bu iş yaratıcı da faşizmle, ölümle burun buruna yaşıyorlardı ve bu eserleri, faşizme karşı verdikleri mücadelenin yüklediği

Şiir bestecileri

Bence şiir-müzik birliğinin doğuşu; Beethoven'ın 9. Senfonisi sinin, Schiller'in şiiri üzerine bestelenmiş olan

bir görev olarak algılıyorlardı. Zaten eserler de kaçak olarak, gizli kapaklı ortaya sürülüyordu veya icra ediliyordu. Bu çalışma Nâzım'a bir destekti. Hem Theodorakis hem de Yannis Ritsos'un kızı bu işe çok üzülmüşlerdi. Çünkü ne Garcia Lorca'nın ne Neruda'nın vârisleri böyle bir "kapitalist saldırı"da bulunmuştu. Nâzım sağ olup da bunu duysaydı nasıl kızardı kim bilir! Edebiyatla işbirliği yapan bestecileri sayarken, Bertolt Brecht'in oyunlarını ve şiirlerini besteleyen Kurt Weill ve Hans Eisler'i anmamak haksızlık olur. Özellikle Hans Eisler, düşünceleri ve müzik teorisiyle benim hocalarımın biri olmuştur. Bizden vereceğim en yetkin şair-besteci birlikteliği ise elbette Yahya Kemal ve Münir Nurettin Selçuk yaratıcılığı. Üstatların elinden ne müthiş eserler çıkmış!

Yorumcu/yazar müzisyenliği

Dünyada "trubadur" (troubadour), bizde "âşık" veya "ozan" denilen, diyar diyar gezerek şiirlerini müzik yoluyla aktaran insanların yarattığı gelenek, 20. yüzyılda "yorumcu/yazar" (singer I songwriter) diye anılan yeni bir müzisyen türü yarattı. Bu insanlar şarkıcı değil, ses gösterileri yapmaya niyetleri yok, ama kendilerine ait tarzları, müzikleri ve söz gücüyle büyük kitleleri etkiliyorlar. Mesela Bob Dylan'ın "Blowing in the Wind" şarkısı, bütün bir 68 Kuşağı'nın marşı haline gelmiştir. Dünyada, aklı başında olan hiç kimse Bob Dylan, Leonard Cohen, Jacques Brel, Şili darbesinde elleri kesilen Victor Jara, Georges Brassens gibi insanları eğlence piyasasının şarkıcıları arasında görmez. Çünkü onların asıl özelliği şarkı yazarlığıdır. 1999 yılında İtalya'nın San Remo Müzik Festivali'nden bir mektup almıştım. Her yıl verilen "En iyi şarkı yazarı" ödülünün o yıl bana verileceğini müjdeliyorlardı. Bu ödülü daha önce kimlerin aldığını sorduğumda ise Leonard Cohen, Léo Ferré, Bob Dylan gibi isimler saymaları beni çok memnun etmiş ve yaptığım işin (hiç olmazsa yabancılar tarafından) anlaşıldığını görmek mutluluğuna eriştim. Şiirle müzik arasında bir yerde duran şarkıların hepsi özgürlüğe, barışa, kardeşliğe adanmış, dönem dönem yasaklanmış, beni sıkıyönetim mahkemelerine, hapislere sürüklemiş, hatta cunta dönemlerinde dinleyenlere zulmetmenin gerekçesi olmuş ürünlerdir. Bu şarkıların çalındığı, söylendiği yurtlar basılmış, insanlar nezarete atılmıştır. Kırk yıllık müzik hayatım boyunca, kurulu düzenin bu şarkılardan çok korktuğunu gördüm. Mesela 1972 yılında yaptığım ve 12 Mart zulmüne karşı çıkan ilk albümüm Demirel'in başında bulunduğu kabine tarafından yasaklanmıştı, hâlâ yasak. Sanırım "Dünyanın en uzun süre yasaklı kalan albümü" olarak Guinness Rekorlar Kitabı'na girer. Yine de ne mutlu bana ki henüz yaşarken, yazdığım şarkıların halka mal olduğunu, bu ülkenin mayasına harcına karıştığını görmek bahtına eriştim. En büyük ödülüm budur.

bavulımda sevda sözleri

“
Sev beni, alış bana
Kimse ürkütemez bağlandığımız güzelliğin utkusunu
Sev beni, bir dağ gölgesi kadar sev
Şimdilik bırak musluğu sızmasını damın akmasını
Turgut Uyar

“
elimden tut yoksa düşeceğim
yoksa bir bir yıldızlar düşecek
eğer şairsem beni tanırsan
yağmurdan korktuğumu bilirsen
gözlerim aklıma gelirse
elimden tut yoksa düşeceğim
yağmur beni götürecektir yoksa beni
Atilla İlhan

“
Dur
akıtma gönlüm yaşımlı
gözünden öpücek bir yer bırak
oy bana en yakın
bana en uzak
sevgili yar
hasretine vur beni

Arkadaş Z. Özger

“
Ah şimdi benim gözlerim
Bir ağlamaklı tutturmuş gidiyor
Bir kadın gömleği üstümde
Günün maviliği ondan
Gecenin horozu ondan
Cemal Süreya

“
İçkiye benzer bir şey var bu havalarda
Kötü ediyor insanı, kötü...
Hele bir hasretlik oldu mu serde;
Sevdiğin başka yerde,
Sen başka yerde;
Dertli ediyor insanı, dertli.

Orhan Veli Kanık

Sanatçı, siyasal, felsefi vb. alanlardaki düşünceleri gözetilemezsiniz, sanatsal yaratı, düşünme yaratı alanında tam bir özgürlüğe sahip olmalıdır. Sanat yapıtının en acımasız ve yanlışsız yargıcı, halk ve zamandır.

ATAOL BEHRAMOĞLU

İnsanı bütün öteki canlılardan ayıran, özgünlüğünü sağlayan en temel özelliği, düşünebilme ve buna bağlı olarak da üretme, yaratma yetileridir.

Düşünme yetisinin temel koşulu da özgürlüktür. Bir başka deyişle, düşünme olgusunun sağlıklı biçimde gerçekleşmesi, onun özgürce gerçekleşmesi demektir. Düşünme süreçlerinde kendini baskı altında duyan insan, zihinsel yaratma yeteneklerini ve giderek tümüyle zihinsel sağlığını yitirmeye başlamış demektir. Baskılar, siyasal, toplumsal, kişisel, psikolojik vb. olabilir. Sonuç ayndır. Düşünceyle konulan

Sanatsal yaratma özgürlüğü

yasak, insanın var olma, kendini var etme olanağına, yaşama ve yaratma yetilerine yasak konulmasıyla eş anlamlıdır.

Düşünme süreçlerinde kendini baskı altında duyan, özgürce düşünme yetisini yitirmeye başlayan insan, ikiye bölünmüş, sinik, korkak, edilgen, suskun vb. özellikler gösterecektir. Böyle bir insana sağlıklı insan, böyle insanların oluşturduğu bir topluma sağlıklı toplum denilemeyeceği açıktır.

Düşünme süreçlerinde kendini baskı altında duyan insanın, üretimin bütün alanlarında da başarısız, uyumsuz olacağını söyleyebiliriz. İnsanı makineden, robottan ayıran başlıca özelliği, yapacağı işe kendi dışındaki güçlerin zorlamasıyla değil, kendi özgür istenciyle inanması, karar vermesidir. Üretimin bütün alanlarında başarının gizi, insanın özgür istencindedir, inancındadır. Özgür istenç ise, ancak özgür düşünme ve tartışma ortamında söz konusu olabilir.

Düşünce özgürlüğünün doğal koşulu ve sonucu, düşünceleri özgürce söyleyebilme, anlatabilme olanağına sahip olmaktır. Düşüncelerin özgürce söylenemediği, açıklamadığı bir ortamda, düşünce

özgürlüğü yok demektir.

Sanatsal yaratı, insanın düşünsel üretiminin özel bir biçimidir. Sanatsal yaratıyı salt düşünsel üretimden ayıran temel özelliği, onun düşünmele (fantezi) bağıntısıdır. Bu bakımdan, sanatsal yaratı alanındaki baskı ve yasaklar, insanın sadece düşünme yetisine değil, düşünme yaratma yetisine de yönelmiş demektir. Düşlem yaratma yetisine yönelmiş baskı ve yasak ise, insanın tüm duygusal yaşantılarını, ruhsal yaratma zenginliklerini, yaratma ve yaşama sevincini yok etmekle eş anlamlıdır.

Sanatçı, siyasal, felsefi vb. alanlardaki düşünceleri gözetilemezsiniz, sanatsal yaratı, düşünme yaratı alanında tam bir özgürlüğe sahip olmalıdır. Sanat yapıtının en acımasız ve yanlışsız yargıcı, halk ve zamandır. Dünyanın bütün ülkelerinde ve bütün yüzyıllarda, yaşarken nice baskılara uğramış, itilip kakılmış nice sanatçının (bilim ve kültür yaratıcısının) daha sonraki zamanlarda insanlığın kültür ve özgürlük tarihinde hakları olan yeri aldıklarını görüyoruz. Tersine, şu ya da bu nedenle zamanında göklere çıkarılmış niceleri de, gerçek bir değere sahip değillerse, zamanla unutulup gitmişlerdir.

Sanat yapıtı (içerdiği) düşünceleri ister doğru, ister yanlış sayalım) eğer gerçek bir sanat yapıtı özelliği taşıyorsa, düşünme gücünden ve zenginliğinden yoksunsa, ilgi görmeyecektir. Böyle bir ürün, sanatsal olmayan herhangi bir düşünce ürünü (siyasal bir inceleme vb.) kadar da etkili olamayacaktır. Bu durumda, sanatsal gücü zayıf bir yapıta karşı yöneltilmiş baskının anlamsızlığı kendiliğinden ortadadır. Sanatsal değer taşıyan bir yapıta, içerdiği düşüncelerden ötürü yöneltilmiş baskı ise, yukarıda açıklamaya çalıştığım gibi, insanın var olma, düşünme yaratma özgürlüğüne ve sonuçta da toplumun sağlıklı ve yaratıcı gelişimine engel olmakla eş anlamlıdır.

Sanat yapıtında, doğasının gereği olarak, dar anlamda düşünceleri her zaman aşan bir yan vardır. Onu salt ve dar anlamda (propagandaya yönelik vb.) bir düşünce ürünü olarak görüp yargılamak, üstelik de bu yargılamayı günlük yaşayışın dar çerçevesi isteleri doğrultusunda yapmak, insanın en temel değerleri olan düşünme ve düşünme yaratma özgürlüğünü zedeleyecek, böylece de tek tek yaratıcı kişiliklerin ve bütün bir toplumun sağlıklı oluşumu ve gelişimi güçleşecektir.

Veda Şarkısı

1. Kayalıkta çakılı yelkenli
Sana bırakıyorum veda şarkımı.
2. Uzaklardaki ölümümün kanında tohumlanışı da
Kayalar devranının altında değişken köklerle.
Yalnızlık! nostalji çiçeği canlı duvarların.
Yalnızlık, yeryüzünde adanmış faniliğim.
3. Taşımak istemişim heybemde
Yüreğinin gelip geçici tadını,
ama kaldı havaya çizilmiş kesin eğrilerle,
Yadsıma oldu umudumun yığılacağına.
- Giderim hatıradan daha uzun yıllar boyunca
kapalı yalnızlığıyla gezginin,
fakat havaya çizilmiş kesin eğri sanki bana döndü
ve bir işaret koydu pusula kaderime.
- Sonu geldiğinde bütün gündelik işlerin
yol yapacağım bir geleceğim olmasa,
gelmiş olacağım bakışında canlanmaya
kaderimin sırtın parçası olarak.
- Gideceğim hatıradan daha uzun yollar boyunca
zincir halkaları gibi eklenen elvedalarla zamanın akışında.
4. Dimdik hatıra sonunda düşmüş yola,
Usanmış beni bir geçmişli olmadan izlemekten,
Unutulmuş yol kıyısındaki bir ağaçta.
- Uzaklara gideceğim, hatıra
parçalanarak ölüncüye yolun taşlarıyla,
ve devam edeceğim, içimde
hep o gezginin acısı, yüzümde gülümseyiş.
- Bu dönenen bakış ve güç
büyülü bir matador mendilinde.
Alıyordu kaygı duymaktan tüm çıkarlara,
hep yitiren bir çizgi oldu benim eğrim.
- Ve bakmak istemedim seni görürüm diye
beni isteksizce davet etmeni
mutluluğumun pembe boyalı torerosu*
- Deniz seslenir bana sevecen elleriyle.
Çayırım -bir kıta-
Dümdüz yayılır, tatlı ve silinmezdir
alacakaranlıkta bir çan gibi.
5. Bir sicil memuresi karşısında kurumlu bir doktor gibidir
kara bir mikroskopu gösteren bilim.
Sanat... sanat diye arzıendam eden şey
bir Leica'nın kısır mekaniğidir.
Acılar ve kaygılarla dolu bir yerli (ve tabii özlemleriyle
Olup da şimdi yiten için
ve onun dönüşünde arzu gönlünde).

Coca, alkol ve açlığın aptalca gülümsemesiyle.

Üç kuruşa satılan cinsellik
-Amerika'da pek ucuz-
Boş çağrafların umursanmaz hatırası.

Guetamala bırak tın beni
bağırmda derin bir yarayla
ve de acılarını bana emzirme
ya da emme fırsatıyla,
kahreden bir hıçkırığın belirsiz duygusunda bulan kadını.
Kederleri teker teker birleştiren bir bağ var yine de:
Uyanan insanın haykırışıdır o da.

6. İşte bugün böyle titrek ellerle
belirsiz bir kayıta koyuyorum prizmamı.

Ağacın olgunluğunu tüketmeden
kasalanmış meyvenin garip tadıyla.
Çağırışını fark edemiyorum bazen
yaşlı, garip kanatlanmış kuleden,
fakat bazı günler var ki cinselliğin uyanışını hissediyor
ve bir öpücük dillenmeye dişiye gidiyorum
ve böylece beni arkadaş diye çağırmanın
ruhunu hiçbir zaman öpemeceğimi anlıyorum...

Biliyorum ki tertemiz değerlerin kokusu
berekatli kanatlarla dolduracak beynimi,
Biliyorum ki hayata geçmesi mümkün olmayan
fikirleri barındırmak gibi zevkleri bırakacağım.
Biliyorum ki ölümüne çarpışma günü
halk çocukları benimle omuz omuza verecek,
halkın savaştığı amacın kesin zaferini
göremezsem eğer
fikri en yüksek geleceğe götürmek için
mücadele verdiğimdendir,
eski kabuğun tüylerini yolarken
doğan umudun kesinliğiyle biliyorum bunları.

Che Guevara

Şiirden daha yakışıklı: Commandante Che Guevara

HAYDAR ERGÜLEN

Şiir yazmak faydalı değilse de güzel bir şey! Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim! 'Büyük Gurbetçi'miz, şairimiz Nâzım Hikmet'in dediği kadar güzel. Ve insanın yaşadığını itiraf etme biçimlerinden, yollarından biri. Yaşarken bir şiire dönüşmekse herhalde kimsenin düşleyemeyeceği kadar büyüü bir şey olmalı. Ölümün de şiir yaptığı insanlar vardır, ama bir de Deniz Gezmiş gibi hayattayken adına türküler yakılan, şiirler yazılanlardır. Uzunboylu, yakışıklı, karagözlü ve gençecik bir şiir. Denizgiller'in Latin akrabası Che Guevara da sanırım 20. yüzyılda dünya halklarının gördüğü en yalın, en yakışıklı, en militan şiirdir.

Che, Nâzım Hikmet'in şiirlerini okumuştur, Fidel Castro ve 28 yoldaşı ile birlikte tutuklu kaldığı Mexico City'de, 6 Temmuz 1956 tarihli günlüğünde onun ünlü "Karına Mektup" şiirini anarak, karısı Hilda Gaeda'ya ithafen şunları yazmıştır: "Eğer herhangi bir nedenle artık yazamaz hale gelir ve aklımlı yitirirsem-ki böyle bir şeyin olmasını beklemiyorum-lütfen bu satırları dokunaklı değil, içten bir veda olarak kabul et. Tüm yaşamım süresince, doğruyu aradığım yerde tökezleyerek ilerledim, şimdiyse, benden sonra bu yolculuğu sürdüreceğim kızım! Birlikte ilerliyoruz. Tam bir döngüyü tamamladım. Bundan böyle, tıpkı Hikmet'in yaptığı gibi, kendi ölümümü rahatsız edici bir olgudan daha fazlası olarak görmeyeceğim. Ve yalın/yarın kalması bir şarkının acısını toprağa götüreceğim."

Devrim, şiirden daha yakışıklıdır ve Che de devrim kadar yakışıklıdır. Bir şiir kıtasıdır Latin Amerika. Her şeyle. İnsanları, köleliğe karşı ayaklanmaları, melezleri, siyahları, darbelerle direnişleri, bizim Cumartesi Anneleri'nin 'dünya hayat kardeşlikleri' olan Arjantin'deki Plaza del Mayo Anneleri, şarkıları, tangelos, şiirleri, ruhu ve elbette efsane devrimcileriyle şiirin Latin ruhu, Latin yakışıklısıdır Güney Amerika.

Kıtanın kaderi de bir ülkenin kaderi gibidir, adeta ortak kaderdir. Türkiye Che Guevara Şiirleri'ni (Gendaş, Mart 1998) ilk kez ve İspanyolca'dan kazandıran şair arkadaşımız Adnan Özer'in kitabın "Giriş'inde belirttiği gibi; "Latin Amerika'daki toplumsal mücadeleler

tarihine göz atarken, kültürel hareketlerin yanı sıra, bir devrimci mit'in süreçlerin yangını içinde küllerinden habire doğduğunu görürüz. İspanyol Amerikası da denilen kıtanın tarihi bu devrimci ruhun tarihidir aynı zamanda. Sanırız hiçbir yeryüzü yaşama alanı, bu özelliği Latin Amerika kadar gösteremez." (agy., s.5)

Kıtanın tarihine küçük bir bakış bile bu devrimci ruhun sürekliliğini, kırılma, yenilse, yakıp yıkılsa bile 'ölmezotu' gibi inatçılıkla hep var olduğunu, en küçük kıvılcımın bile devrimci bir hareketle sonuçlandığını, Latin ruhunun devrime yakışıklı bir görünüm, fiyakalı bir hava kattığını gösterir. Can Yücel'in Türkiye devriminin en yakışıklı adamlardan Deniz Gezmiş için yazdığı "Mare Nostrum" şiirinde "En uzun koşuysa elbet Türkiye'de de Devrim/O, onun en güzel yüz metresini koştur" dediği gibi, Che de Latin devriminin en güzel yüz metresini koşturmakla kalmadı, kısacık ama sonsuzluğa yazılan ömrüyle devrimi bir maratona çevirdi, süren, sürmekte olan ve hiç bitmeyecek bir maratona, bayrak yarışına, ki "derken devrim elden ele" duygusunun hep canlı kalmasına öncülük etti.

Adnan Özer "Giriş'te; Latin Amerika'da

din adamlarının da toplumsal mücadele geleneğinde yadsınamaz bir yerleri olduğunu yazıyor. Darısı olmasa da yarısı başımıza!

Örneğin 16. yüzyılda kıtadaki yerlilerin savunucusu ve ilk anayasasının da yazarı, papaz ve hümanist Bartolome de Las Casas'ın,

'vazgeçilmez iki ilkesi'nden söz ediyor: "Özgürlük ve insan onuruna sahip olma hakkı."

Las Casas'ın esinyle, başka dinadamları da karşıkoyma geleneğine katılır ve sürdürürler: Şair Juana Ines de la Cruz gibi kadın ve insan hakları savunucuları pasifistler, gerilla papaz Kolombiyalı Camillo Torres, Nikaragualı gerilla papaz Ernesto Cardenal gibi aktivistler de çıkar.

Kıtanın bir anlamda kurtarıcısı, uluslara bağımsızlık kazandıran, Latin Amerika'nın ruhunu veren, ulusçuluğu devrimci bir karaktere dönüştüren adı ise Simon Bolívar'dır. Efsanevi devrimci ve Latin bağımsızlığının şairi, destansı. 'Arjantin'in kurtarıcısı' Jose de San Martin, büyük şair Jose Marti, Zapata, Villa, Sandino, Fidel Castro... Bu isimler Che'nin esin kaynaklarıdır.

Onlardan ve kıtanın direniş tarihinden aldığı esinle, servenci bir ruh olarak büyük

Devrim,
şiirden daha
yakışıklıdır
ve Che de
devrim kadar
yakışıklıdır.

Ernesto, 16 yaşında radikal bir eylemci olur. Motosiklet Günlükleri'nde de uzun uzun anlattığı gibi, Pasifik kıyıları bir arkadaşıyla birlikte motosikletle dolaşırlar. Sonra da hapishaneyle tanışır, 1952'de Kolombiya diktatörü Gomez'in adamları tarafından hapse atılır. Marksizm çalışmaya başlamıştır. 1956 onun, Küba Devrimi'nin önderi Fidel'e tanıştığı yıl olacaktır. "Fidel'e Şarkı" şiirinde hayranlığını, bağlılığını yoldaşça duygularla dile getirdiği büyük devrimci: "Haydi gidelim,/ ateşli peygamberi şafağın,/ gizli patikalarından ulaşalım/o yeşil timsahı kurtarmaya, aşkla sevdiğin./.../ Saçıldığında sesin dört rüzgara doğru/adalet, ekmek, özgürlük, tarım reformu/orada, yanbaşında, aynı vurgularla,/ bulacaksınız bizi./Ve yerini bulduğunda bunca emeğin sonunda/zalime karşı doğruluğun uğraşı,/orada, yanbaşında, bekçilik ederken mücadeleden sonuçlarına,/bulacaksınız bizi." (çev: Adnan Özer)

Şiirlerinin çoğunu 1953-54 yıllarında bulunduğu Guatemala'da yazar. 15 yıl kadar önce yeni şiirleri de bulunur. Guatemala, Meksika ve Bolıvy'a da 1953-56 arası yazılan 20 kadar şiir. Che'nin şiirleri ilk Meksika'da ortaya çıkmıştır. Bunda o günlerde Meksika'da sürgünde bulunan ünlü İspanyol şair Leon Felipe'nin de payı vardır. Venezuelalı şair Eloy Blanco ile de sıkı dosttur Che. Elbette kıtanın tüm devrimcilerinin, bağımsızlık savaşçıların da bir gelenek olarak şiir ve edebiyata yakın olmaları da önemli rol oynamıştır. Özellikle "Veda Şarkısı"nda Arthur Rimbaud'dan güçlü bir etkilene olduğunu belirtir Adnan Özer, uzun bir şiirdir bu, "uzun yola çıkmaya hüküm given" in şiiri: "Ciderim hatıradan daha uzun yıllar boyu/ kapalı yalnızlığıyla gezginin,/ fakat havaya çizilmiş kesin eğri sanki bana döndü/ve bir işaret koydu pusula kaderime."

"Fidel'e Şarkı"nın sonunda Küba devriminin sürekliliğine olan inancını ve umudunu devrimcilere mahsus o saflık ve iyimserlikle dile getirirken, kendini devrim için, halk için, sosyalizm için feda etmenin güzelliğini de duyurur: "Sanma ki bozabiliriz bütünlüğümüzü/rüşvetle kuşanmış yaldızlı bitler,/tek istediğim bir tüfek, mermiler ve bir siper./Başka hiçbir şey./Ve şayet engellerse yolumuzu demir,/Amerika tarihine geçen/ gerillaların kemiklerini örtmek için/bir mendil isteriz Kübaların gözyaşlarından./Başka hiçbir şey."

Şiirden daha yakışıklı Che için en güzel şiirlerden biri de Türkçe yazılmıştır. Metin Demirtaş'ın en güzel şiiridir "Che Guevara": "Bizim de dağlarımız vardır Che Guevara/Bakma şimdi durgunsa, bir şahan gibi duruyorsa/ Yorgundur, savaşlar görmüştür, çeteciler barındırmıştır/Yani satılmış değildir hiç tüfek patlamıyorsa/ Alaçamın, mor meşenin ardında silah çatıp yatmada/Bizim de dağlarımız vardır Che Guevara."

Che'den annesine Nâzım'lı mektup

Sevgili Anneliğim,

Muhtemelen, bir balina ile ortak yanlarım, elime verseler dünya üzerinden sileceğim, 'önemli' bir kurumda çalışan evli bir burjuva çift ile olanlarından daha fazla.

Önceden kendimi iyisiyle, kötüsüyle tıbbi adamıştım ve kalan zamanlarımı Aziz Karl (Marks) çalışarak geçiriyordum. Hayatımdaki yeni evre bu düzeni değiştirmemi gerektiriyor: Şimdi Aziz Karl ilk sırada geliyor; o merkezde olacak ve öyle de kalacak, yerküre dış mantosunda bana ne kadar yer vermiş olursa olsun; Tıp aşağı yukarı çoğunlukla sıradan bir oyun. Daha sonra zor kısım geliyor, belirtiler iyi. Zafere işaret ediyorlar. Fakat eğer yanılıyorlarsa, sanırım tanımadığın bir şair gibi söyleyebileceğim: "Ve yalnız/yarım kalmış bir şarkının acısını toprağa götüreceğim."

Ölüm öncesi acımadan kaçınmak için, bu mektup işler iyice ısınınca ortaya çıkacak, ve böylece oğlunun, Küba Amerikası'nın güneşin kavurduğu topraklarında yaralı bir adama yardım edecek kadar cerrahi çalışmadığı için kendine küftüğünü, daha çevik şekilde kuklaları devirsin diye hali hazırda saygıdeğer atıcılığını mükemmel hale getirmesine izin vermediği için Meksika hükümetine küftüğünü bileceksin. Mücadele sırtımızda olacak, ilahiler de olduğu gibi, zafere ya da ölüme kadar.

Son olmayı reddeden bir vedanın tüm şefkatiyle, tekrar öpücükler...

Oğlun

(Takriben Ekim 1956)

"Che Gu-e-va-ra...
Bu adam kim baba?"
"O bir..." "Devrimci"
mi desem,
"sosyalist" mi desem
diye düşünüyorum,
ikisinden de
vazgeçiyorum
sonra. "O,
iyi bir insan
oğlum."

Yalnız kuşun yazgısı

Yalnız kuşun yazgısı

ERCAN KESAL

Deli Yüzbaşı

Ortaokul bir ya da ikinci sınıfa gidiyoruz. Matematikçi Hikmet Bey, yüzünde hiç de masum olmayan bir gülümsemeyle bize bakıyor. Ağzına kadar denklem, permütasyon ve kombinasyon dolu acayip bir ödev vermiş, çözümleri de yarına istiyor. Bakalım ne yapacağız?

Son dersten sonra, elimizde matematik defterleri, üç arkadaş, Karaseki'ye doğru yürüdük. Eve uğrayıp sucuk, kuru üzüm, bir kaç tane de "keski" almıştım. Basri, babasının dükkandan iki şişe "Derdalan" şarabı, biraz fıstık içti, Ertaş da ebesinden "köftür" almıştı galiba. Yol boyunca bastırmadığım bir korkuyla, ikide bir soruyorum Basri'ye: "Oğlum adam bi' şey yapmasın bize?" Kasabadan epey uzaklaşmıştık bu arada. "Damöni" denilen mekide, oralarda bolca bulunan kaya mağaralardan birine yaklaştık. Mağaranın önüne yayılıp yatmış köpeklerden birkaç tanesi, kafalarını kaldırarak bize doğru havlamaya başladılar. Zaten hep korkarım köpeklerden. Başından beri yanlış bir iş yaptığımızı düşünerek geldiğimiz yola doğru bakıyordum, şimdi surdan koşmaya başlamam köpekler yetişir mi acaba?

Basri yerden taş alıp atacak gibi yaparken,

mağaranın içinden, üzerinde rengini çoktan kaybetmiş kirli bir palto, ayağında eskimiş botlarıyla, sakallı, seyrekle saçlı, uzunca boylu bir adam çıktı. Eliyle küçük bir işaret yaparak, saldırmaya hazır halde bağrıışan köpekleri susturdu. En cesurumuz Basri, yanına gitti adamin ve az sonra da bizi çağırdı. Mağarada köpekleriyle yaşayan adam, kasabada "Deli Yüzbaşı" diye bilinen birisiydi ve biz adama Hikmet Bey'in verdiği problemleri çözdürmeye gelmiştik. Deli Yüzbaşı'yı daha önceden bir kez görmüştüm. Halit Ağa'nın ekmeek fırından, kendi için mi, yoksa yanında sürekli gezdirdiği beş altı köpeği için mi bilemediğim, büyükle bir torbaya doldurduğu bayat ekmeekleri alıp, etrafına bakmadan Karaseki yoluna doğru hızlı adımlarla uzaklaşpı gitmişti. Yazları bağ ve bahçelerden elma, üzüm, karpuz alarak karnını doyurduğunu, ama karşılığında mutlaka o bağda ücretsiz çalıştığını söylerlerdi. Köpekler uysalca uzandılar ateşin yanına. Basri getirdiğimiz yiyecekleri mağaranın içinde bir yere bıraktı. Mağaranın önüne, artık sönmeye yüz tutmuş ateşin yanındaki taşlara oturduk. "Deli Yüzbaşı" okuduğum matematik problemlerini, elindeki değneğiyle toprağa şekiller çizerek dinledi. Bir daha okuttu. Biraz durdu, düşündü ve

başladı konuşmaya: "Bak şimdi, burada suyun taşıma kuvveti..." Akşam iyice inmiş, sarı, kızıl bir renk tüm bozkıra çökmüştü. Bir süre sonra içim bitti. Hiç konuşmadan, tepeden aşağıya kasabaya uzanan toprak yolda sessizce yürüdük. Eve vardığımda babamı camekânda otururken buldum. Philips radyomuzdan gelen akşam ajansının sesi tüm salonu doldurmuştu. Havada akşam hayır çiçeklerinin kokusu geziyor, bahçede ağzına kadar suyla dolu havuzun sureti salonun camlarına yansımış, sallanıyordu. Babam sormadan konuştum: "Deli Yüzbaşı'ya gittik bugün." "İsmail'e mi?" "Adı İsmail mi onun?" Kafasını salladı hafifçe. Sonra, "Niye?" der gibi baktı yüzüme. "Matematik problemini çözemediğimiz, ona yaptırdık!" "Çözmüştür mutlaka" dedi babam. "Evet" dedim, "Çözdü." Bir süre konuşmadık. Ajans bitmiş, "Hafif Batı müziği" başlamıştı radyoda. "Niye böyle yaşıyor baba?" Bir süre dalgınca gözününün camını sildi babam. Sonra cevapladı sorumu: "Kimseye benzemediği için oğlum... Düşündüğü gibi yaşadığı için!"

Albino, Boyalı Kuş ve Zilli Kurt

Albinizm, genetik özelliğe sahip, metabolik bir hastalıktır. Her canlıda, cilde, saçta ve gözlerle rengini veren melanin adlı pigmentler, albinolarda yoktur.

1949'da Mali'de soylu bir ailede dünyaya gelen Salif Keita da bir albino olarak doğdu. Albinoların uğursuz olduğuna ve öldürülmesi gerektiğine inananlardan korumak için, ailesi Keita'yı herkesten sakladı.

Keita yıllarca toplumdan ayrı ve yalnız yaşadı. Hayatında yalnızca kitaplar ve müzik vardı. Ama, sesi çok etkileyiciydi ve şarkı söylemek istiyordu.

Ailesine göre ise, soylu biri asla şarkı söyleyemezdi ve bunu sadece aşağı sınıftan insanlar yapabiliirdi. Keita her şeyi rağmen, tüm bunlara direnerek düştüğünü ve dilemediği gibi yaşadı. Dünyaya, Bambara dilinde, "Folon" "Yamore" ve "Madan" gibi mucizeler hediye etti.

Salif Keita, kabilesinin boyalı kuşuydu. Polonyalı yazar Jerzy Kosinski, "Boyalı Kuş" kitabında, kuşçu Lek'h'in, zalim eylemini anlatır:

"Lekh, uzun uzun ve günlerce düşündükten sonra en güzel kuşlardan birini seçerdi... Sonra kuşun başını kanatlarını boynunu ebemkuşağı renkleriyle bezer, tüylerine bir demet yabancı çiçeğin göz kamaştırıcı parlaklığını verirdi. Ormanda epey ilerledikten sonra kuşu bileğinden çözüp bana verir ve ayaklarından tutarak sallamamı isterdi. Boyalı kuş söylenir durur, bağırışına gelen bir sürü kuş tepemizde dönmeye başlardı. Yeteri kadar

kuş topladığına inarınca bir işaretle tutsağı koyvermemi isterdi. Bulutların üstündeki küçük ebemkuşağı mutlu ve özgür yükselip kardeşlerinin gürültücü sürüsüne katılırdı. Diğerleri bir süre şaşkın bakarken, benzerini görmedikleri kuş, boşu boşuna kendilerinden biri olduğuna onları inandırmaya çalışırdı. Parlak renklerin içice şaşırttığı kuşlar onu kuşkuyla inceler, sonra birbirini ardından saldırıp boyalı tüylerini gagalayıp yolmaya koyulurlardı. Tüysüz ve kan içinde kalan zavallı kuş havada duramaz, düşerdi."

Bizde de boyalı kuş metaforuna çok benzeyen bir hikâye vardır: "Zilli Kurt" Anadolu'da koyun sürüsüne saldıran kurtlar bir koyunu almakla yetinmez, bütün bir sürüyü yalayarak kaçarlar. Kurtun yaraladığı koyun da iflah olmaz, mutlaka ölürmüş. Böyle zamanlarda, kurtların peşine düşen köylüler birini yakalarlarsa eğer, sağlam bir zincirle kurdun boğazına zil takar, serbest bırakırlarmış. Kurt, hiç bir canlıya, koyuna keçiye yaklaşmadığı için aklıktan ölmüş.

Muktedirler bu yöntemi köylülerden öğrenmiş olacaktı ki, kendilerine karşı çıkan her mazlunun boynuna bir zil takıp bırakıyorlar hayata.

Afrikalı büyücüler de, çok uzun yaşamak isteyen zenginlere, içinde albino elleri, ayakları, gözleri veya kafa derisi bulunan iksirleri içirmeye devam ediyorlar.

Albinolar yaşarken değil, ölüp bir iksire karıştırıldıkları zaman işe yarıyorlar ve bu yüzden albino cinayetleri bitmiyor.

Che Guevara

Oğlumla yan yana, birbirimize sokulmuş oturuyoruz kitaplıktaki divanda. Akşamın geç saatleri. Uyumak istemiyor ve sürekli küçük numaralarla beni oyalamaya çalışıyor. Annesinin üniversiteden gelişini bekliyor, onu görmeden yatmayacak belli ki. Ben de çok ısrar etmiyorum doğrusu. Sessiz ve güzel saatler. Oturduğumuz yerden tam karşımdaki kitap dolabının kapağındaki camın kenarına sıkıştırılmış büyük boy bir resme bakıyor birden ve daha önce hiç fark etmediğim bir merakla heceliyor:

"Che Gu-e-va-ra... Bu adam kim baba?"

"O bir..."

"Devrimci" mi desem, "sosyalist" mi desem diye düşünüyorum şimşek hızıyla, ikisinden de vazgeçiyorum sonra.

"O, iyi bir insan oğlum."

Biraz duruyor ve son zamanlarda diline pelesenk ettiği bir cümleye devam ediyor:

"Seviyor musun onu?"

"Çok..."

"Niye seviyorsun?"

Kendince karşılaştırıp, sonuçlar çıkartacak galiba.

"Dedim ya, iyi bir insan. Çalışkan, cesur ve yardımsever biri..."

"Peki, nerde yaşıyor şimdi?"

"Artık yaşamıyor oğlum... Öldü... Öldürüldü..."

"Niye öldü?"

Aklıma babam geliyor nedense... Belki de en doğru cevabı hatırlattığı için:

"Kimseye benzemediği için oğlum... Düşündüğü gibi yaşıdığı için..."

MAHMUT ÇINAR

Müzik ile devrim kardeşir. Bir kere ikisi de her şeyden önce hayal etmekten doğar, yaratıcı cesarettten başlar. Yeniden oluşturmak, güzelleştirmek, ortaklaştırmak içindir devrim de, müzik de... Değil mi ki, doğanın ve kendisinin seslerini ilk kez tanımlayıp sıralayan insan, tarihin en uzun, en güçlü, etkileri en çok insana ulaşan devrimini gerçekleştirmişti.

Müziğin, sonsuz seslerin sonsuz kombinasyonunu içeren kaos, armoni ile özgür, tercihe dayalı ve düzenli bir etkiye açılır. Her devrimin değil belki ama hem temelinde hem de ufkunda özgürlüğü barındıran devrimlerin bir armonisi vardır; en azından olmalıdır. Ve anlamlar dünyası toprağa da sirayet eder. Bu yüzden her devrimin bir müziği vardır. Dünyanın en ünlü bazı şarkılarını, cephelerde, okullarda, sokaklarda bir ağızdan söylenen "Bella Ciao"yu, "Venceremos"u, "Ay Carmela"yı, "No Pasaran"ı düşünün. Cephelerde söylenmesi de, bir marş olarak yazılmasa da Lennon'ın "Imagine"yi özelinde rock tarihini, 68'i ve ona eşlik eden binlerce şarkıyı düşünün... Unutmadan en sert sistem eleştirileri barındıran Punk'ı, tabii RAP'i ve dünyanın her yerinde yerel etnik tohumlardan filizlenen diğer müzik akımlarına da düşünün.

"Hasta Siempre", bu tarihsel listenin önlerindedir hep. Devrimin ardından Küba'yı geride bırakıp dünyanın başka köşelerindeki mücadelelere, kendi tabiriyle "mütevazı katkısı"nı sunabilmek için katılan Che Guevara'ya, Küba halkı adına bir hediye. Bolivya dağlarından yoldaşı Castro'ya yazdığı mektupta, "Beni oğlu gibi bağrına basan Küba

halkını arkamda bırakıyorum. Yine de onlar, ruhumun bir parçası olarak kalacaklar" diyor Che'ye... "Seni tüm ateşli devrimci yüreğimde kucaklarım! HASTA LA VICTORIA SIEMPRE! (Zafere kadar, daimal!)" diye biten mektup, halka açık olarak bizzat muhabatı tarafından okunur. Yazıldığı günden bu yana milyonların dilinde söylenen, İspanyolca bilmeyenlerin bile ezberinde duran "Hasta Siempre" (Sonsuza Kadar), mektubu dinleyen kalabalık içinde bulunan eski şeker kamışı işçisi, ozan Carlos Manuel Puebla'nın gitarından ve dilinden dökülüyor:

*"Devrimci aşkın
Seni yeni bir davaya götürüyor
Ki orada senin kurtarıcı kolunun
Gücünü bekliyorlar..."*

"Hasta Siempre", Latin Amerika'nın müzikle yeniden doğacağı fikrinin zamansal eşliğinde ortaya çıktı. Küba'da devrimci, kentli ancak gelenekle beslenen Nueva Trova ve tüm güney kıtada Nueva Canción'ı tarlalarında, fabrikalarda, okul sıralarında çiniliyordu. Şil'e'nin hüznünlü ancak epik sesi Victor Jara, Che'yle bir kez tanışmıştı. Devrimciydi ve ülkesi için umutları vardı. Allende iktidara gelmeden bir yıl önce, 69'da "Pongo En Tus Manos Abiertas" albümünde, 67'de Bolivya'da katledilen Che için yazdığı bir şarkı da yer alıyordu: "Zamba del Che" (Che için Samba).

*"Küba'ya özgür bir ulus olmanın
Gururunu kazandırdı.
Bolivya ise ağılyor,
Kurban edilen yaşamına.
Aziz Ernesto La Higuera
Köylüler böyle çağırıyor onu.
Ormanlar, çayırılar ve dağlar,
Yazgısı ya vatan ya da ölümdü..."*

Özgürlük mücadelesinde devrimci şarkılar,

büyük sözler ne kadar güçlüyse ağıtlar da o kadar gerçek, maalesef kaçınılmaz ve sayısız. Che ağıtını yakan Jara, sadece 4 yıl sonra, Pinochet'in faşist darbesinde binlerce insanla birlikte mahpus edildiği stadyumda gitar çalmaya devam ettiği için önce işkence gördü, ardından idam edildi. Şimdi onun yumuşak sesle söylediği güçlü şarkıları, sanki ona yakılmış ağıtlarmış gibi dinliyoruz.

Latin Amerika'nın modern devrimcilerinin iki temel dayanağı vardı: Avrupa'da kuramlaştırılma da tüm dünyaya hızla yayılan sosyalist idealler ve Latin Amerika halklarının sosyalist olmasa da devrimci ulusal geçmişleri. Arjantinli bir şarkıcı, bu sentezin en canlı figürüyü. Adını 14. ve 16. yüzyıllarda hüküm sürmüş iki Inka kralından alan, Arjantin'in en büyük ozanı Atahualpa Yupanqui... Che Guevara için yazdığı "Nada Mas", 1973 tarihli "Mi Tierra, Te Está Cambiando" albümünde yer alıyordu:

*"Bazi insanlar,
Yeniden doğmak için ölü
Şüphesi olan varsa,
Gidip 'El Che'ye sorsun,
Yalnızca bu, yalnızca bu..."*

Devrimin bir araç değil, bir yol, bir amaç olduğu fikrinin ete kemiğe bürünmüş haliydi Che. Temmuz 1955'te Castro'yla tanıştığı gün başlayan, 25 Kasım 56'da Meksika'nın Tuxpan Limanı'ndan, Küba'ya doğru sefere başlayan Granma teknesine binışıyle pekişen, Ocak 1959'da devrimle zirveye ulaşan öyküsü, Bolivya'da bitmedi. Tarihin en iyi aktarıcısı müzikle nesillerle ulaştı, ulaşacak. Onun ikonik bir popüler kültür figürü olarak imgesinin, eleştirilse de dünyanın farklı yerlerinde ezilenlerin umut veren örneği olduğunu hep hatırlamak gerekiyor. Ve tabii, o ezilenlerin dilinde Che'nin, adına yazılmış şarkılarla yaşadığını...

The Rolling Stones ona atıfla şarkı yaptı

Burada adını geçirdiğim üç şarkı, belki de Che'yle ilgili en çok bilinen şarkılar. Öte yandan Che'nin hatırasına yazılan yüzlerce şarkı var. Dinleme tavsiyesi olarak birkaçını sıralamak istiyorum:

• Silvio Rodriguez'in Che'nin ölümünün ardından yazdığı iki şarkı da tekrar tekrar dinlenmeyi hak ediyor: "Fusil Contra Fusil" ve "La Era Esta Pariendo un Corazon". Özellikle "Fusil Contra Fusil", vazgeçilmez klasikler arasında. Şarkı, 2008'de Soderbergh'in çektiği "Che" filminde de yer almıştı.

• Şillili Quilapayún grubunun içe işleyen "Elegia al Che Guevara"sı mutlaka dinlenmeli.

• Kübalı şarkıcı Sara Gonzales'in Che'ye adanmış "Andes lo que Andes", devrimci bir balad.

• Meksikalı ünlü rock grubu El Tri - Che Guevara

• The Rolling Stones'un 1980 tarihli "Indian Girl"ünde de Che'ye atıfta bulunulur:

"Baban nerede küçük kızılдерли kız?"
"Masaya sokaklarında savaşıyor."

• Türkiye'den iki örnek sayabiliriz: Grup Yorum'un 1990 tarihli "Direnişçilerin Cevabı" şarkısı ("Hey And Dağları, Sierralar / Che'nin gül bahçeleriye!") ve Ali Asker'in 77 tarihli "Binbaşı Ernesto Ölmedi Daha".

1 "Yeni Şarkı" ya da "Yeni Türkü". Akim, Türkiye'de özellikle 70'li yıllardan itibaren birçok politik müzik grubunu etkilemekle kalmamış, "Yeni Türkü", "Çağdaş Türkü" gibi gruplara ismini vermiştir.

Bir ömür süren yolculuk

14 Haziran 1928'de Rosario'da (Arjantin) doğdu. Gerçek adı Ernesto Guevara de la Serna'dır.

Çocukluğundan beri kronik astması olan Ernesto, 1947'de tıp fakültesine girdi. İhtisasını alerji üzerine yaptı. Okul yıllarında ise Buenos Aires Belediyesi'nde görev aldı.

Arkadaşı Alberto Granado Jiménez ile birlikte Aralık 1951'de motosiklet ile Pasifik Okyanusu kıyılarını dolaşmaya başladı. Arjantin, Şili, Peru, Ekvador, Kolombiya, Venezuela, Panama rotalarında yer alan ülkelerdi. Alberto ve Ernesto'nun motosikletlerine koyduğu isim ise, La Poderosa II yani Güçlü Z'ydi. 1952'de Buenos Aires'te döndü ve okulunu bitirip doktor oldu.

Bir süre Meksika'da yaşadı. 1956 yılında Fidel Castro ile tanıştı. Aynı yıl bir süre tutuklu kaldı. 25 Kasım'da Tuxpan Nehri'nden Granma'ya doğru keşfe çıkan Fidel Castro'nun ekibiyle 20 Aralık'ta buluştu. Keşifte yer alan 82 kişiden sadece 17'si hayatta kaldı. 1959'daki Santa Clara Zaferi'ne kadar bir dizi mücadelede birliktelere başarıyla komuta etti.

Yaptığı hizmetlerin karşılığı olarak 9 Şubat 1959'da Küba vatandaşı olması teklif edildi. Ve gerçekte İrlanda asıllı bir Arjantinli olan Che, "Doğuştan Kübalı" biriyile aynı haklara sahip olarak Küba vatandaşı oldu.

1955'te Hilda Gadea ile evlendi. 1959'da ise Aleida March ile evlendi. Che'nin Hilda'dan bir, Aleida'dan ise 4 çocuğu oldu.

Birleşmiş Milletler toplantısında Küba'yı temsil etmek üzere 1964'te New York'a gitti. 1965'te ise başka ülkelerde de devrim gerçekleştirmek üzere Küba'dan ayrıldı. Castro, 3 Ekim'de Che'nin Veda Mektubu'nu okudu. 1967'de Boliviya'dayken günlüğüne son notlarını 7 Ekim'de aldı. 9 Ekim ise Che'nin dünyaya veda ettiği gün olarak kayıtlara geçti.

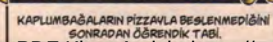
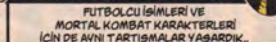
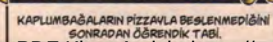
Burak Ağdemir

HER AYRINTISIYLA...
UNUTULMAZ BİR DÖNEMDİ...

BİSİKLET TEKERİNE PET ŞİŞE SIKIŞTIRIP
YAPTIĞIMIZ MOTORLA
AZ CİLDİRTMADIK TABİ MAHALLELİVİ

BU DÖNEMİN İŞKENCESİ OLSA DA
GÜZELDİ..

Kafamı duvara
çevirdim ve
tamirhane bir yeraltı
filmi setine dönüştü.
İki duvarda iki dev
resim. Ozan Usta'nın
arkadaşları yapmış.
Punk'ın dik âlâsı.

ŞAİR İSA USTA VE ÇOCUKLARI Tamirhanede şiir ve Bach

KANSU ŞARMAN

22 sene önce hem gazetecilikten hem de Fenerbahçe tribününden arkadaş olup bugüne kadar ucunu bırakmadığımız ve artık 40'lı yaşlarının sonundaki çocuklar olarak bir türlü beceremediğimiz maale birliktetatil hayalimizi nihayet hayata geçirebildik. Tatil insanı Apo (Alpaslan Akkuş) da yılbaşından yaptığı rezervasyonlar ve Whatsapp grubuna "Efendim şu kadar kaparo yatırıyoruz", "Apart bölümde küçük çocuklular kalıyor, yanlış olmasın" kabilinden uyarılarla tatil konusunda gevşeme emaresi gösterilmesine katien mahal vermedi. Son kertede 6 aileden 18 kişilik kalabalık ekip temmuz sonunda Datça'nın Palamutbükü beldesinde geçireceğimiz bir haftalık tatil için yola çıktık.

Plana göre herkes kendi programına göre yola düşecek, cumartesi günü kalacağımız küçük otelde buluşacaktık. Biz iki araç Apo'larla cumanan yola çıktık, cuma gecesini Pamukkale'de geçirip sabah vakti Datça rotasını tuttuk. Marmaris'ten geçip Datça'ya yirmi küsur kilometre kalmıştı

ki arabanın direksiyonu aniden kilitlendi. Datça'nın meşhur virajlı yolunun hikmetinden olsa gerek pek süratli olmadığımız için arabayı güç bela bir kenara çekebilirdim. Hep birlikteservis beklemenin bir anlamı olmadığından ben ve Apo aracın başında kaldık. İstanbul'daki servisle yaptığım birkaç telefon görüşmesini müteakip Datça'da bir ustanın telefonunu alıp irtibata geçtik. İsa Usta (İsa İnan) ile tanışma böyle başladı. Yaklaşık bir buçuk saatlik zaman diliminin ardından İsa Usta aracıyla geldi, kendisine 20 yaşlarındaki kızı da eşlik ediyordu. Usta arabaya uyacak kayış bulamamış, muadilini getirmiş, tek başına uğraştı dindindi, yok! Olmuyor. Arada yardım için kızını çağırıyor "Sezen gel kızım, az geriver şu levveyi" diyor. Genç kardeşimiz belli ki daha önce epeyce yapmış, kayışın kasmağını belli bir mesafeye kadar geri, babasına asistanlık yapıyor. Şaşkınlıkla izliyoruz.

İlk girişim başarısız olunca İsa Usta, dükkânı arayıp oğluyla konuştu. "Şu numaralı kayış bulmamız şart, al da gel oğlum" dedi. Yol kenarındaki ağaçlardan keçi boyunu bulmakla ve ustanın arabasının bagajındaki -temmuz ayındayız- portakallardan yemekle geçen yarım saatin sonunda İsa Usta'nın oğlu Ozan geldi. 30'unda anca, kıvrık saçlı temiz yüzlü bir kardeşimiz. Elinde yeni malzemeler ama

onun da orijinal kayış Datça'da bulması mümkün olmamış. Baba oğul giriştiler, "Kayış taktık, bi' daha çalıştıralım abi", "Olmadı, kasnak atıyor kayış", "Baba dur ben tek deneyeyim", "Yine olmadı, haydi bir daha" filan derken kayış bir şekilde geçici olarak kasnağa takıp aracı Datça Oto Sanayi'ye çekmeye karar verdik ve Ozan'ın arabasının arkasından yavaştan 22 kilometre gidip arabayı tamirhaneye getirdik.

Keman çalan eller, levye tutuyor
Bundan sonrası ustaların işi, tatilin nazar boncuğu hikâyesi burada bitiyor, derken asıl hikâye Datça Oto Sanayi'de başladı.

Arabayı dükkânın içine çektik. Tepemizde bir disko topu. Kenarda yükseğe bir setle ayrılmış açık ofis bölümü var. Ozan kardeş o tarafa geçti, ses sistemine bağlı bilgisayarımdan Pink Floyd'un "Money" parçasını açtı. İçinden "Money ile başladığımızı göre fena çarpacaklar galiba" dedim. Kafamı duvara çevirdim ve tamirhane bir yeraltı filmi setine dönüştü. İki duvarda iki dev resim. Ozan Usta'nın arkadaşları yapmış. Punk'ın dik âlâsı. Birbirimize "Neredeyiz biz, neler oluyor" bakışları attık. Meğer bu dükkân Ozan'ınmış, yani Ozan Usta'nın. İsa Usta'ninki karşı blokta. Baba-oğul aracı kaldırıp sorunu altından tespit etmeye çalışırken, biz tamirhaneyi inceledik. Kenardaki küçük buzdolabının üzerinde Datça Tiyatro

Mehtmet Ali & Akşamsesefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Festivali'nin bu yılki afişini görünce, Ozan Usta'ya gidip "Oyunları izledim mi usta" diye soracak oldum, "Ben de tiyatrocuym zaten, Metamorfoz Sanat Evi olarak bir tiyatro grubumuz var ve açılış oyununu biz oynadık" dedi.

Apo "Çok güzel, tiyatro mu okudun birader" diye sorunca "Hayır nükleer fizik" dedi. Karşımızda nükleer fizik tahsil etmiş bir otomobil tamircisi duruyordu. Üstelik sadece lisans eğitimiyle kalmamış: "Yurt dışında yüksek lisans yaptım, Ege Üniversitesi'nde doktora'ya da başladım ama yarım bıraktım Datça'da babamla çalışmaya karar verdim" dedi.

Gayri ihtiyari arkaya dönüp kız kardeşine "Sen de makine mühendisliği okuyorsun kesin" diye şakaştık, orada da ayrı bir sürpriz çıktı. Sezen de Ege Üniversitesi Konservatuari'nda keman bölümünde okuyormuş. Kışın keman yaylarının üzerinde nota basan parmaklarıyla motorun içine elini sokup levveyi geryordu bir iki saat önce hâlbuki!

Bir Twitter fenomeni olarak Apo (@geronimoapo) karşı karşıya kaldığımız enteresan durumdan takipçilerini haberdar edip retweet ve beğeni sayısını katkarken İsa Usta "Haydi benim dükkânı geçelim, bir çay ısmarlayayım" dedi. Geçtik onun dükkânına. Dükkânın her tarafı, bir kısmı çok önceden asılmış bir kısmı da son zamanlarda Bavul ve benzeri dergilerin Nâzım'ın, Cemal Süreya'nın, Yaşar Kemal'in, Deniz Gezmiş'in, Tarkan'ın, Müzeyyen Senar'ın çizim portrelerinden kapaklarla süslenmiş. Can Yücel'in resimleri ayrı bir mühim. Çünkü İsa Usta ve ailesi Can Yücel ve eşi Güler Hanım'ı yakından tanıyorlarmış.

Tamirhanede Bach

Çaylar geldi, İsa Usta'ya "Sizin evlatlarla konuştuk biraz, çok şaşırık, biri nükleer fizikçi olmuş, diğeri keman okuyor, size de yardımcılar üstelik, mükemmel" dedi. İsa Ustadurunca önce şuraya biraz müzik verelim, dedi. Kolonlardan yavaştan Bach çalıyor. Sandalyesini çekti söze girdi, "Evet öyledirler, eşim ve ben de sanatta ilgileniyoruz. Ben de şairim" dedi. Aslında gazetecilik mesleğinde pek sık karşılaşırsınız, büyük şehirlerin dışında doğa sevgisi, millet sevdasını yansıtan amatörcü şair yazar çok olur. Bu tür insanların şiirleri de güzeldir ama edebiyat dünyasında pek rağbet görmez.

İsa Usta gitti basılmış şiir kitaplarından ikisini getirdi, ikinci baskıların kapaklarının kâğıt kalitesinden bir miktar şikâyet ettikeni sonra "Okuyun bakalım beğenecek misiniz" dedi. Alıp okumaya koyulduk. Apo şiirin her türlüşün sever ama ben imge meselesinden pek anlamam. Yalnız şair Haydar Ergülen'in eniştesi olmam hasebiyle 80 sonrası şairlerin bir kısmıyla yakinen tanışırım. Orhan Alkaya'dan Akif Kurtuluş'a, rahmetli Ahmet Erhan'dan Adnan Özer'e pek çoğuya ahablık edip şiir sohbetlerine katılıp uzun uzun dinlemişliğim vardır. Ha bir de 1990'ların başında çalıştığım haber ajansının Kuzguncuk'taki ofisine yakın Asude Lokantası'nda Can Baba ile sık sık karşılaştık, Haydar ağabeye akrabalık torpinden olacak, benim anlattığım zıvaları sabırla dinlerdi.

Her neyse İsa Usta'nın şiirlere bakarken "Sesli oku, sesli oku" dedi. "Ben değil, Apo okusun" deyince başını salladı, Apo davudi sesiyle İsa Usta'nın "Bedenimdeki Kuyu" adlı kitabındaki aynı isimli şiirinden bölümler okudu.

"Kandili kırık bir geceydi bedenimdeki kuyudan su çekiyordu birileri arafta bir bedevi azat ediyordu seni"

Apo okurken İsa Usta da mimikleriyle "dinle, işte bu dize çok önemli" işareti yapıyordu. İkimiz de şiirleri çok beğendik. "Bunlar çok güzel şiirler ayrıca Haydar Ergülen kayınbiraderim olur" dedim. "Severim Haydar'ı çok ama edebiyat dünyası taşra şairlerine pek kulak vermiyor" dedi. Sonrası sevdiğimiz şairler üzerine sohbetle geçti, İsa Usta şiirde tadında kullanılmış aforizma ve imgenin neden önemli olduğunu anlattı bize. "Gölgeler de Kanar" ve "Bedenimdeki Kuyu" kitaplarından imzalıyıp hediye etti. Bu arada arabanın arızasının İstanbul'dan birkaç gün sonra gelecek yedek parça ile tamir olacağını öğrendik.

Arabayı biri şair diğeri hem tiyatrocu hem nükleer fizikçi baba-oğula teslim ettirmiş mi şaşırıldım, Datça'nın oto sanayi sitesinden sanat, müzik, edebiyatla doldurup uğurlayan talihimize mi şükredelim bilemeden ayrıldık. Sonrasında yedek parçanın bulunması, ödemeler filan derken tatilin bir kısmı Hilmi, Cem, Kerem, Apo ve ben zırt pırt gittiğimiz oto sanayide geçti.

Tatle gelince; bu küçük beldeleri övmek güzel değil, istikbali için pek iyi olmuyor ama bu sefer söyleyeyim Palamutbükü gerçekten cennet. Bir hafta ne mebus seçimlerinden ne dolanır uçsundan ne de Fenerbahçe'nin transfer mevzuatından bahsettik. Bolca kabak çiçeği dolması ve çağla turşusu yiyip, epeyce da rakı içtik. Oto sanayiden kalan zamanlarda güneşin altında oturup kantaron yağışu sürerek 22 yıl sonra yaşadığımız tatil keyfine büyük şehre döndük.

SEDEF OMAN

Varlıkta aşk, yoklukta aşk; hep aşk olsun

Sevgilim,

Sana bu satırları Sakarya Meydan Muharebesi esnasında Duatepe yamacına kurulu cephemizin karanlık mevziisinden yazıyorum...

...hissi ile dökülüyor şu an dilimden kelimeler.

Tuhaf mı? Değil! Fırtınalı bir yaz atlattık.

Herkes ve her şeye karşı gerçek bir kurtuluş mücadelesi veriyorum şu aralar.

Öyle bir ülke olduk, böyle bir toplum işte.

Toplumun geneli iyi olamayınca bireyin tek başına çirpinişinin nafiye olduğu gerçeğinin tokat gibi yüzümüze çarptığı günlerden geçerken, doğruluk ve haklılığın dünyanın en güçlü silahları olduğunu söylediğin an ve o güzel sesin mih gibi kazılı beynime ve şu an kulaklarımda çınlıyor.

Biliyorum, kısa vadede değil ama gelecekte insana hakkını teslim eden yediemin her ikisi de; doğruluk ve haklılık.

Bunu bilerek ama yine de zaman zaman umudum kaybederek

yaşıyorum şu sıralar.

Biraz umutlandığımda içimde açan çiçeği anında görüyorsun. O zamanlar sen de mutlu oluyorsun. Bunu bilmek ve görmek inanılmaz bir azim aşıyor bana. Ve biliyor musun; hayallerim artık hep aşka dair ve ikimizle ilgili.

Bir sahil kasabasında, bahçeli küçük bir taş ev hayalim var. İstanbul'un yorgunluğundan, curcunasından kaçmak amaç belki ama sonuç sakın mutlu dengeli bir hayat, yalnızca ikimizin olduğu. İkimizin ilmek ilmek işlediği bir hayat, keyfi de eksik olmayan.

Bahçesinde maydanoz, tere ve roka, verandasında tahtadan bir masa ve o masaya komşu iki sandalye.

Akşamın değil, ömrün üstüne doğru rakı içeceğimiz; dertsiz, kedersiz ve mutlu. Müzeyyen diyeceğim ben, yok diyeceksin. İlla o adı tuhaf gruplardan birinin ismini hiç duymadığım bir şarkısını tutturacaksın. Sonra yine Ahmet Kaya'da anlayacağız. 'Hep sonradan gelir

aklım başıma hep sonradan'

Beni bu vakte değin hep iyiliklerim tüketti ama bizi bundan sonra kurtarırsa güzellikler kurtaracak. Tıpkı tam da şu an kurduğum bu hayal gibi.

Yazı yazıyorum artık, kendimce küçük hikâyeler, senin sayende, senin bana verdiğin güven ve destekle.

Hikâyelerim hep umutlu ama, merak etme, gerçek hayattaki sıkıntıları taşımıyorum oraya. Orası benim kendimi mutlu ettiğim oyun alanım. Hatta delirmemek için yazdığımı düşünürsek orası benim kendi kişisel tımarhanem.

Yazı yazmak akıllı iyi değil zaten, her satır ayrı uçurum, her satır ayrı bir hissin hapisanesi. Ve derken sürekli düşmek hissi, yazmak. Düşerek delirmek, yazarak akıllanacağını zannetmek.

Güneşte hep gözüm; yani gözlerinde... Gözlerin umudun, gerçekten olur munun başkenti benim için. Gözlerin güneş ve hayat ışığı benim için.

Birikmek istiyorya insan sevdiğinde... ben artık, hayatımın bu döneminde, sevdiğimin, senin gözlerinde sayısız çok eski yaşamlarımız, eski yaşamlarımızda tutkuyla buluşmalarımız, tanıdık kokalarımız... bütün duygularım, anılarım, hissikabletlevuku hatıralarım sonucunda biliyorum... biz biriktik sevdiğim, "biz" olduk artık.

Demem o ki, kötü gün dostundan bahsedilir ya hep ama kötü gün aşkı da en az onun kadar değerliymiş, bu yaşımda yeni anladım. Ez cümle; varlıkta aşk, yoklukta aşk, olumsuzluklar içinde de aşk, yine aşk, hep aşk, hep aşk olsun! Bunu bilene, görüp değer verene, şu satırlardan sonra en değerlisine bir kez daha ve aşkla daha sıkı sarılana selam olsun!

**Beni bu vakte değin
hep iyiliklerim
tüketti ama bizi
bundan sonra
kurtarırsa güzellikler
kurtaracak. Tıpkı tam
da şu an kurduğum
bu hayal gibi.**

Y. EMRE CEREN

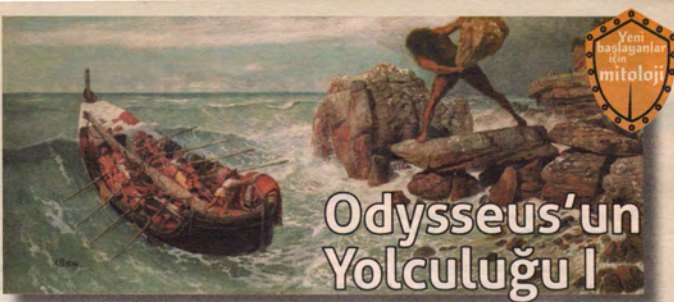
"A nlat bana tanrıca, bin bir düzenli yaman adamı, kutsal Troia'yı yerle bir etmişti hani, sonra sürünmüş düşmüştü oradan oraya, ne çok yerler görmüş ne çok insan tanınmıştı ne de çok acı çekmişti denizlerde yüreği, kurtarayım derken kendi canını, yoldaşlarına dönüş yolunu açayım derken..."

Truva Savaşı'nın en saygın kahramanlarından ve danışmanlarından, hatta Truva Atı düşüncesini ortaya atan, cin fikrini, Laertes ile Antikleia'nın oğlu, Ithake Kralı Odysseus, Truva'nın yağmalanmasın, yakılıp yıkılmasın ardından evine dönmek için yoldaşlarıyla birlikte yola çıkar. On iki gemisi yolculuğa hazırlar, tam yola çıkacaklar tersi bir rüzgâr onları alır, İsmaros'a, Kikones halkının topraklarına sürükler. Kikones halkıyla çarpışır, pek çoğu Odysseus ve yoldaşlarının elinde can verir.

Bütün şehri yağmalarlar. Odysseus yoldaşlarına artık gitmeleri gerektiğini söylese de ziyafet kurulumuş yoldaşları yerler, içler, eğlenirler. İsmaros'un içlerinde yaşayan Kikones halkı ve komşuları toplanıp gelirler. Odysseus ve yoldaşları gelen düşmanlara karşı koyamazlar. Altı kişi can verir gemilerin dibinde. Çarçabuk denize atılırlar, denizin ortasında yitirdikleri yoldaşlarını üç kez anırlar. Bulutları devşiren Zeus, Odysseus ve yoldaşlarının üzerine Boreas rüzgârını musallat eder. Tam dokuz gün oradan oraya sürüklenir dururlar, ne yelkenlerini kullanabilirler ne gemiye yön verebilirler. Dokuz günün sonunda başka bir diyara Lotos yiyeenler topraklarına varılır. Yerler, içler tez giden gemilerin dibinde. Sonra Odysseus üç kişiyi, ev sahipleriyle konuşmaları için gönderir. Lotos yiyeenler misafirlerini hoş karşılarlar, hatta yemelerini içini lotos verirler. Bu üçü dayanamaz ve lotos çiçeğini yerler. Yedikleri gibi de sadece oturup lotos yemek isterler.

Odysseus bir hisimla atar üçünü gemiye, alt küreklerle zincirler.

Geri kalan yoldaşlarını gemilere bindirir, asırlar küreklerle, engin sularında ilerletir. Derken Kiklopların diyarına varılır. Tepesinde tek gözü olan tannı soylu devlerdir onlar. Onların adasına ne yakın ne uzakta bir adaya konarlar. Adadaki keçileri yerler, Kikones halkından yağmaladıkları şarapları içler. Orada uyurlar

Odysseus'un Yolculuğu I

sabah da Odysseus der ki yoldaşlarına "Ben kendi gemim ve tayfalanımla gideyim bakayım kim bu Tepegözer, ne biçim adamlar..." Gemiyle ilerlerler, adaya vardıkları taraftan denize açılan, yüksekçe bir mağara görürler. Odysseus, yanına tayfasından yalnızca on iki kişiyi ve bir tulum İsmaros'taki tapınaktan yağmaladıkları şarabı alır. Mağaranın girişine varılır. İçeri girerler ve devî göremezler. Mağara peynirlerle, sütlerle ve yağlarına göre ayrılmış hayvanlarla doludur. Bir köşeye oturup ateş yakarlar ve başları devî beklemeye. Dev akşam elinde çalır çırpı ve otlamaya götürdüğü sürüsülle girşte belirir. Odysseus ve yoldaşları korkup mağaranın en dibine kaçarlar.

Kyklops Polyphemos sağlaacak hayvanları içeri alır diğerlerini dışarıda bırakır, sonra da mağaranın ağzını onlarca adamın bir araya gelse yerinden oynatamayacağı bir kayayla kapatır. Polyphemos, Odysseus ve yoldaşlarını görünce önce kim olduklarını, gemilerini ve kaç kişi olduklarını sorar. Odysseus'un "bu kadar kaldık, gemimiz de battı" demesiyle,

Odysseus'un iki yoldaşını eline alır öldürür, parça parça eder ve pişirir yer. İnsan etine ve su katılmamış süte doğan Polyphemos, mağaranın bir köşesine uzanıp uyur. Odysseus kayayı oynatamayacaklarını bildiklerinden şafığı beklerler. Polyphemos şafakla birlikte uyanıp Odysseus'un iki adamını kahvaltı olarak yakalayıp öldürür. Polyphemos yine sürülerini otlamaya götürür. Odysseus mağarada gemi direği boyunda bir zeytin dalı görür. Cin fikrili kahraman kararını verir: Sivriltikleri, düzelttikleri bu dalı dört yoldaşıyla birlikte kaldırıp Polyphemos uyurken onun tek gözüne saplayacaklardır.

Akşam olur Polyphemos yine belirir, bütün hayvanları içeri sokar ve Odysseus'un iki yoldaşını daha yakalayıp yer. Odysseus planını çoktan yapmıştır. Gider Polyphemos'un yanına ve beraberinde getirdiği kutsal şarabı ıkrar eder. Polyphemos ıkrarı kabul eder ve şarabı içi. Şarabı çok beğenen dev, bu şaraptan üç kez daha içi. Sonra Odysseus'a "Adını söyle

çabuk, seni sevindirecek bir konukluk armağanı veririm sana" der. Odysseus da adını "hiç kimse" der. Bunun üzerine Polyphemos, müjdeyi "hiç kimseye" verir ve "seni en son yiyeceğim" der. Polyphemos orackta sızıp kalır, kusp durur.

Odysseus sıvırttığı kazığı eline alır, iyice kızdırır. Yoldaşlarıyla birlikte kaldırır, Polyphemos'un gözüne batırılır. Acıyla bağırıp çağırın Polyphemos'un gürültüsünü duyan diğer devler mağara önüne gelip, "Ne oldu sana böyle Polyphemos, ne bağırırsın acı acı, tanrısal gecenin ortasında böyle, yokmuş kursun bizi? Yoksa seni biri mi tepeliyor, düzenle ya da zorla?" diye sorarlar. Polyphemos da cevap verir "Beni hiç kimse tepeliyor, dostlar zorla değil düzenle." "Bir hinlik kurmuştur cin fikrili Odysseus adını söyleyen. Yunancadaki hiç kimse manasına gelen outis ismini vermiştir deve, bu da cümleyi olumsuz yaptığandan, devin kendisine usulce "Beni hiç kimse tepilemiyor" dedirtmiştir. Diğer devler ise Polyphemos'un delirdiğini düşünüp giderler. Odysseus ve arkadaşlarıyla sabahı beklerler. Sabah olunca Polyphemos, bütün hayvanlarını mağaradan dışarı çıkarmak için kayayı kaldırır. Odysseus ve yoldaşlarının üzerine bineceklerini düşünerek her hayvanın üstüne tek tek bakar. Ancak onlar hayvanlara alttan sarılmışlardır ve böylelikle mağaradan dışarı çıkarlar. Sonra gemilerine hızla koşarlar. Polyphemos kaçtıklarını fark eder ve diğer peşlerine. Devasa kayalar atar gemilerine ama kör gözüyle alamaz ettiremez. Odysseus denize açılınca, yitirdiği arkadaşlarının verdiği acıyla arkasına düttir kendilerini kayalar atan Polyphemos'a bağırır "Ölümlü insanlardan biri sorarsa sana, nasıl oldu da böyle kör oldu gözün, dersin ki Odysseus'kor etti beni, kentler yıkan, yurdu Ithake'de olan Odysseus, Laertes'in oğlu..." Poseidon'un oğlu Polyphemos da açar ellerini yakar babasına "Gerçekten oğlunsam senin, sen de babam olmakla övünüyorsan, yerine getire dileklerini dönmessin bir daha yurduna bu kentler yıkan Odysseus, bu Ithakeli, Laertos'oğlu. Ama kaderinde varsa, sevdiğine ille de kavuşacaksa dönmekse yurduna, yüksek çatlı evine, geç varış ve perişan varış oraya ve tekmi dostlarını yitirmiş olsun, gitsin bir yabancı gemiye, bulsun evini dert içinde..." Sonra Odysseus yoldaşlarının geri kalmasını bıraktığı adaya ulaşır, uyurlar, uyanırlar, yüreklerinde yitirdiklerinin acısıyla yola çıkarlar.

ZEHRA ÇELENK

Hiçbir şey olmamış gibi öğle olmuştu

1.Bazuka

Ona kahvaltı hazırlamıştı. Domateslerin ve yumurtaların kabuklarını soyuyordu. Küp küp doğranmış Mihalıççık peynirinin, V dilimli eski kaşarların kenarlarına ceviz dizmiş, üstlerine çörek otu serpiştirmişti. Üşenmeyip çay demlemiş, tombul limon üğenlerinin yanına taze nane yaprakları ilıştırmıştı.

Otuz iki yıllık hayatında ona kahvaltı hazırlayan ilk erkek olmuştu. Sonra onu kalbinin ortasından bazukayla vurmuştu. Bazukanın o an nereden aklına geldiğini bilmiyordu. Galiba roketatar gibi bir şey, kalp kırmak için pek pratik değil. Demek o kadar dağılmış hissediyordu işte. Kendini toplayamazsa bir mezarı bile olmayacaktı.

Cigere işleyen gülümsemesiyle gözlerinin içine baktı, "Biz büyük bir hata yaptık," dedi, "bunu sürdüremeyiz."

Şefkatli bir kesinlikle söylemişti bunu. Kur yapma aşamasında coşkuyla tüketilip son kırıntıları da veda sözüne saklanmış amaç odaklı eril bir sevecenlik değildi bakışlarındaki. Sevmeyi bilen biriydi Bulut, onu sevmiyordu. Bulut, Toprak'ı sevmiyordu. Doğaya aykırı bir durumdu ama işte insanlar arasında böyle şeyler her gün oluyordu.

Uzun zamandır aşıkta adama. Köklü bir alışkanlığı, bir parçası halini almıştı bu aşık. Çayı limonlu içerdi, sol yanında belli

belirsiz bir gamze vardı, Bulut'a aşıkta.

"Bu onu mahveder... Ona söyleme sakın, olur mu?" diye eklemişti, mahcubiyetle.

Konu nasıl da şaşılacak bir hızla ona gelmişti. Rolünü fazla ciddiye almış bir 23 Nisan çocuğu gibiymi. Mızırdanmadan koltuğu terk etmesi gerekiyordu.

O, o, o... Hayatının yirmi sekiz senesi. Dört yaşından beri büyüttüğü, büyümek bilmez bebek.

Hayatında aşık olduğu tek erkeği bir gülüşüyle ondan çalan kadın. Ondan hayatını çalan kadın. Zalim, hırslı, **bebek kadın. Kızkardeşim, can düşmanım, canım.**

2.Patice

Havada süzülen bir kuş tüyü kadar yavaş hareket ediyordu. "Çünkü güzelliğinin aceleye ihtiyacı yoktur," diye düşündü Toprak. **Güzellik kendiliğinden hafif, serin ve uçarı.**

"Melis'in antidepresanını her sabah vermeyi unutma e mi?"

"Unutmam unutmam, hadi çık artık. " Valizleri indirileli bir saat olmuştu. Toprak'ın yanı sıra niyetine havaya iki öpücük

kondurduktan sonra Melis'i kucaklayıp çıktı Güneş.

Melis, Güneş'in kedisiydi. Altı ay önce evin bahçesinde buldukları iki kediden biri. Annelerinden ayrılmak için çok küçükü yavrucaklar. Ona bir şey çağırıştıran bir gariplik de vardı hallerinde. Kabark tüylü, samur kuyruklu bu sarmanların kardeş oldukları açıktı ama biri güzel, diğeri çirkin. Birinin ağzı burnu oya gibiydi, öbürününse ortasına yumruk yemişçesine hafifçe yamuk bir burnu vardı. Birinin küllü sarı ve beyaz dağılımı kusursuz, diğerininki iyimser tabirle çalakalemdi. Biri diğerinin eskiziydü adeta. Tıpkı Toprak'ta Güneş gibi.

Güneş, yirmi sekiz yaşında, ünlü bir model ve şarkıcıydı (İyi model, vasat şarkıcı). Toprak, kariyerinin her anında kardeşini desteklemiş, menajeri, sekreteri, hizmetçisi, her şeyi olmuştu. Kardeş kedilerle benzerlikleri, tüm bunların adil olmasa da mantıklı tek açıklamasının itirafı gibi, rahatlatmıştı onu: "Çünkü o güzel, ben çirkinim."

Hadi kendine haksızlık etmesindi de, ortalama güzelliğe bir kadını işte. Herkes onu bir tanıdığa benzetirdi, robot resmi çizilse yakalanmasına pek faydası olmazdı. Güneş'ce, güzeldi. Dönüp bakacağınız, dokunmak hatta yemek isteyeceğiniz tarzda güzel. Meyve olsalar Güneş can eriği olurdu, Toprak kuru kayısı.

İşin gıcık tarafı işte, yine de birbirlerine benzemeleriydi. Güneş'in insanı bir gölün dibi gibi kendine çeken yeşil gözlerini Toprak'ın açık kahverengi cansız gözleriyle değiştir. Güneş'in, bağlamayı tulumdan ayırt edemeyecek kadar Batılı tipler dahil, ona aşık her erkeğin eninde sonunda bir raki sofasında ağlayarak 'kırığın kaşına değdiği zaman' türküsünü söylemesine neden olan yarımşar metrekil kırpiklerini Toprak'ın kısa, gür kırpikleriyle değiştir. Bırkaç rötuş daha yapıp boyundan altı-yedi santim kısalt, on kilo da ekledin mi Güneş aynı Toprak'tı.

"Bunun adı Patice olsun" demişti Güneş. "Baksana, yaşlı kız suratı var, şapşal ya, ahah!"

Hadi tip neyse, huylar da mı paralel olur? Ruh hali zarif bir prensesle bir sosyopat arasında gidip gelen ilgi budalası kedi Melis'i Güneş'in doğurmadığına inanmak güçlü. Kadersiz Patice'ye Toprak gibi, idareci ve sokulgandı.

Melis antidepresan kullanıyordu, terapisti ve kuaförü vardı. Kediciği iyice bunalıma sokan da bu saçmalıklardı zaten. Patice bir yeri yaralansa kuytuya çekilip yarım saat yalanıyor, sonra kafasını bulduğu ilk taşla dayayıp uyuyakalıyordu.

Toprak, Güneş'in bu ayırmıcı tutumu üzerine vicdanen kedi sahibi olmuştu. Artık Patice'nin anısıydı.

3. Bulut

Bulut güneşli. Fazla uzun sayılmazdı ama endamı çok hoştu. Parlak kara gözleri, insanın içini açan muzip bir ifadesi vardı.

İlk randevusundan sonra, haftalardır ona eziyet eden yirmilik dişinden üç dakikada kurtulmasını sağlayan doktoru evde iyice övmeden edememişti. Güneş'te dehşet verici bir sevgi ve yaşama arzı vardı. İhtiyacı olmasa da hiçbir iyi şeyden kusur kalmak istemezdi. Ahmet-i farikası, onu insanlaştıran daha çok sevilmesini sağlayan çıkık dişinden kurtulmayı düşünmüştü aniden. Toprak çaresiz, bu saçma talebe aracılık etmişti.

Bulut, Güneş'in resmini beğeniliye inceliyordu. "Gerçekten güzel bir genç kadın," deyip ekledi hemen, "o da sizin gibi". Gerçeği bükme oranı yüksek komplimanlar, söylenme amaçlarına zıt bir gücendirme potansiyeli taşıyor. Fakat Bulut söylediğine inanıyor gibiydi. "Hatırlarınız çok benziyor."

"Neyse ki annemle babam benden sonra kartuşu değiştirmeyi akıl etmişler," dedi. İçten bir kahkaha atıldı Bulut. Toprak'ın, kimse daha fazla incitemesin diye kendini önden incitme türü yan ürünler de içeren iyi bir mizah duygusu vardı.

"Harikasınız," dedi. Çok güzel gülüyordu, ama inanmamak çok zorlu. "O dişte bir sorun yok bence. Ama karamlısa kardeşinize de bir randevu ayarlayalım."

Güneş, yaptırmaktan vazgeçeceği çıkık dişini göstermek için doktora gittiğinde Toprak'ın içinde mesnetsiz bir umut ışığı yanıyordu. Belki de Bulut ondan hoşlanmazdı?

Düpedüz çarpıldı Bulut Güneş'e. Girdiği kabin şeklini almakta eşsiz bir yeteneğe sahip kardeşide mutlu bir yıl boyunca Bulut gibi yumuşak, kendiyse barışık bir insan oldu. Sonra canavar geri döndü. Bir takı firmasının modeli olarak gittiği Afrika'da İtalyan bir işadamlıya tanıştı ve bu uluslararası bileşimden etkilenerek Bulut'u terk etti. Dört ay sonra bir gece kollarında çiçekler, pişman, korunmasız, ağlamaktan rimeli çenesine inmiş, sarhoş haliyle bile çok güzel görünmeyi başararak, yeniden Bulut'un kapısını çalana dek de ayrı kaldılar. Bu ayrılıp

barışmalı düzen iki sene kadar böyle devam etti.

Sonunda Güneş, başkısıyla evlenmeye karar verdi. Kırk dokuz yaşında, yakışıklı bir sincaba benzeyen, olgun ve sakallı dolgun ünlü bir yazarla. Yaklaşan görkemli düğün öncesi bir tatildelerdi şimdi.

Bulut'u gecenin bir yarısı sarhoş halde kapılarına dayandıran, bu evlilik haberiyle. "Onu anlayamayacak, hırpalayacak. Arthur Miller'dan beter o herif!" dedi.

Sakallı Miller yerine koyduğuna göre, Güneş'i de Marilyn Monroe gibi görüyordu demek. Toprak artık tutamadı kendini. "Sana bir şey söylemem lazım," dedi. "Güneş senin sandığın gibi biri değil... Sizin baya farklı insanlarsınız. B'i de Güneş... seni aslında hiç sevmeyi Bulut," diye bir çırpıda söyleyiverdi.

Bulut insanın kendi kanının tadına baktığı o aydınlanma anlarından birini yaşıyordu. "Haklısın, sen çok doğru b'i şey söyledin... Kabullemem lazım bunu, gerçek bu. Seviyecek biri de dilim zaten. Sıradan bir adamım nihayetinde." Özyakın insanı tenis topu gibi oradan oraya savuran esrikliğine geçmişti.

Toprak kendini şaşırtacak bir şey yaptı, elini tuttu. "Nasıl yanıldığını bilsen... Sen çok seviyecek birisin. Seni seviyorum."

Söylediği anda fark etti ne dediğini, elini adamın elinden çekecek oldu. Bulut buna müsaade etmedi. Sevecekle gözlerine baktı. "Sen çok güzelsin biliyor musun," dedi, "harika bir insansın..." O kadarla kalabilirdi. Ona duyduğu tutkuyu, yıllardır içinde kendi kendini besleyerek semirilmiş o delice şeyi görse, Bulut dururdu. Şaşılacak kadar sakın davranmıştı, böylece bozulmamıştı büyü.

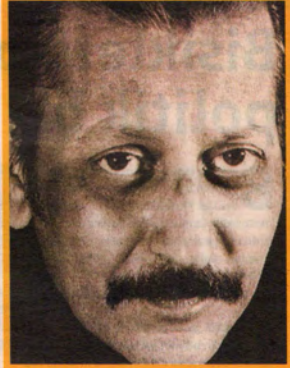
Seviştikten sonra Bulut ona sarılıp uyuyakaldı. Sabah ona kahvaltı hazırladı. Sonra onu kalbinin ortasından bazukayla vurdu. "Biz büyük bir hata yaptık," dedi, "bunu sürdüremeyiz. Bu onu mahveder... Ona söyleme sakın, olur mu?"

Toprak başından beri bildiğini o an anladı. Esas kendisi yapamazdı. Bir mucize olsa da Bulut ona "hadi gel dünyanın öbür ucuna gidelim," dese, gidemezdi. Onun kaderi buydu, ıysal bir gölge olmak.

Bulut'un, güzelliğine hiç başıksık kazanamadığı, parlak kara gözlerine baktı. "Haklısın," dedi. "Güneş asla öğrenmeyecek."

Melis ve Patice bir ağacın dibine kıvrılmış, onları seyrediyordu. Hiçbir şey olmaması gibi, öyle olmuştu.

bavulunda dizeler

**Eloğlu binlik bozdurur
Ben bozduramam**

**Eloğlu başını yastığa kor komaz uyor
Ben uyuyamam**

**Eloğlu sofrasında dokuz türlü
Benim aç yattığım olur bazen**

**Benim evim gecekondu
Eloğlunda apartıman**

**Eloğlunda ince müzik
Benimkisi aman aman**

**Benim kuru başım bana yeter
Eloğlunda kan kızan**

**Ben keçileri kaybettim
Eloğlunda usta çoban**

Bu soyadı bana haram

Metin Eloğlu

NEŞİN MENGÜ

Son derece
politik bir şey
bisiklet, hele
de bisiklet
üzerinde
kadın.

Bisiklete binmek politik bir eylemdir

Bisiklete binmek de her insan eylemi gibi politik bir eylemdir aslında. Bisiklet Avrupa'dır mesela, ama motosiklet Ortadoğu'dur. Motor üzerinde türlü numaralar yapan üst orta sınıf Körfez Arapları canlanır gözümüzde, diğer tarafta da bebeklerini bisikletin önündeki haznede anaokuluna götürür Kuzey Avrupalı.

Motor gürül gürül gürültülüdür, gösterir, gösterişlidir, bisiklet ise sessiz, mütevazı. Bisiklet üzerindeki insan, hayattan aldığı tadı başka bir yere taşımış insandır. Gösterişle, gümbürtüyle, gereksiz parıltıyla ışıltıyla işi kalmamıştır artık; hayatının sadelik, azdan çok zevk alma döneminde. Zenginliğe alışmış Avrupa'nın karşısında zenginliği yeni bulmuş Körfez gibi.

2008'de Hizbullah Lübnan'da İsrail'i motorlu birlikleriyle yenmişti, hatırlayan hatırlar. Motor savaşır bir yerde de motorsuz iki teker barıştır sanki, hep barışçı çağıştırır.

Kadınlara yasaktır mesela İran'da bisiklet. Koca bir İran-İrak Savaşı'nı motorlu birliklerle vermiş İran, korkar kadının iki teker üzerine çıkmasından. En son Dini Lider Hamaney bir fetva yayımladı, "Kadınların bisiklete binmesi örf ve dinimize uygun değildir" diye.

Arabanın içinde, dört duvar arasındasın aslında; hani kentesin, kentin sokaklarındasın ama kente de değilsin, kokuksun aslında sokaklardan. Kulaklarında sokağın sesi yok da, arabanın içinde açığının müziğin sesi var, etrafında da camdan duvarlar. Kalabalığın

içindesin ama kendi kendinesin aslında.

Bisiklet öyle mi ya! Bisiklette kentin tam da içindesin, yağmur yağıyorsa tıprı tıprı tepende, rüzgâr varsa gürül gürül önünde. Otobüslerin homurtuları da, arabaların egzozu da dört bir yanında. Bisiklet araba gibi gerçekten koparmıyor insanı, tam aksine gerçeğin içine atıyor. Belki de bundan İslamcı diktatörler iki teker üzerinde görmek istemiyor kadını.

Bizde henüz yasak yok ama bisiklet üzerinde pek fazla kadın da yok. Kapadokya'da düzenlenen bisiklet festivaline gittim, 107 kilometre uzunluğunda parkurda yarıştım. Yarışan, katılan 200 kadar kişi arasında yalın ızca iki kadındık. Birisi gencecik elit bisikletçi bir kız, biri de 35 artı kategoride binen ben. Koca start alanında dizi dizi adamlar, bir de iki kadın biz vardık.

Hava çok sıcaktı, yarış parkuru çok tırmanışlı. Ne var ki Göreme'nin her bir köyü cesaret verdi bana. Küçükçük köylerde, köşe başlarında geçecek bisikletlileri bekleyen kadınlar... Hepsi kadın bisikletçi görünce, tezahüratlarla alkışlıyordu. "Helal olsun! Arkandayız" diyorlardı. Gülmüşüyorduk bisiklet üzerinde kadın görünce. Sanki

kendileri yarışmış gibi gurur duyuyorlardı, seviniyorlardı başka kadın görünce. Bazen kadın olmak yoldaş olmaya yetiyor. Bazen bisiklet üzerinde olmak yoldaş olmaya yetiyor.

Ne diyardım, son derece politik bir şey bisiklet, hele de bisiklet üzerinde kadın.

MARTILARIN ÇOCUKLUĞU

Şehrin temiz kalpi, tehlikeli görünmeye çalışan çocuklarıydık. Tekinsiz olmağın kırardık kalbimizi Dürüstüğümüzü gizlerdik, Kalabalıkta sevilmezdin masumlar. Vicdanların bekaretini bozmak için can atanlarla duydu sokaklar...

Gece bizi gizlerdi, biz geceyi. Tenden sekmezdi sözlerimizi. Mıhlanalım diye uğraşmadık kimseye, Belki o yüzden kaçırıldık gözlerimizi. İskalaklarımızkadehlerimizde birikti. Bilmediklerimizde bilenir, Öğrendiklerimizde dağılırdık. Şefkat amirleri sarardı etrafımızı. Yırtar geçerdik geceyi, İçerdik diide durmayan heceleri! İçimize dolardı sonbaharda İstanbul

Ekim'e ekerdik düşlerimizi, Bizedar gelirdi göğüs kafesimiz. Çalardık hayattan koparabildiğimizi. Kim ilk rüzgara karşı ılık çıkmayı öğrense Bir adım önde yürürdü.

Gidenler gideli epey oldu, Kalandar hep yalnız. Yarın zamanın dudakları arasından, Dilisz rüzgarlar dar sokakları dolanı. Mevsimsiz gelenin tahrifatı hep büyük. Ama kelebeklerle şık alırdımdı ömürlerinin kısalığına Bizler, her şeyi biliyor olmanın mahkumuyduk Tanetimizleyezdik.

Şehrin temiz kalpi, kötü görünmeye çalışan çocuklarıydık. Kırılmamak için kırardık kalbimizi.

ALİ DENİZ USLU

Güneşi ısırmaya kalkışmak

Belinde uzun zamandır bir ağrı var. Çünkü farkında olmadan kambur duruyor. Şöyle zarıfçe boynunu yukarı süzülerek oturduğu ender görülür; sırtı sıkılıkla eğik. Çünkü yükü var. Gözle görülme, elle tutulmasa da duyulandan koparıp yüklediği bir kaya var sırtında.

Sırtında bir kaya var çünkü ruhu sıkça yanmak üzere olana dek pişmiş, kendi aklının falsolarını artık tanımış, kendinin üzerinde ısrarla çalışmaya başlamış bir insan. İstiyor, çaballıyor, ideallerini, prensiplerini biliyor. Hayallerini, arzularını, kendine yakışan saçı biliyor. Aşk olmayı, oldum sanmayı, aşkın da arkadaşlığın da kendine kötü gelen cinsini biliyor. Sevmekten, sevilmekten ne anladığını biliyor. Dünyayı anlamaya bin yıl yetmeyeceğini biliyor. Yaşadığı yüzyılda hep, bir anlamda var olma savaşı vermek zorunda olduğunu biliyor. İnsan olmaya çalışıyor insanların gözünde. Oysa belki de kendi daha insan; biliyor. Biliyor çünkü sırtında insan olmanın yükü var. Hatasıyla, sancısıyla, doğrusu kendine anlatmasıyla...

Zaman zaman hatırlıyor; "Muhteşem bir varoluşun muhteşem bir tozuymu!" dercesine zarıfçe boynunu yukarı süzülerek oturuyor bazen. Bazen sırtı eğik. İşte o eğri, tutkulu bir insan olma eğrisidir.

Hayata merakı var, gerçek bir tutkuyla sarıldığı en az bir şey var. Çünkü izlemeyi, anlamayı, her köşeden bakmayı, ne kadar denese de kendine uyan yalanı seçmemeyi seviyor. Bundan keyif alıyor. Hayatın poyrazını da meltemini de böyle karşılıyor: Derinden hissederek.

Heyecanı, iyi niyeti, isteği var. Çünkü keşfetmeyi, güvenmeyi, güçlü bir bağ kurmayı seviyor. Bir insanı, bir amacı, bir hayvanı, bir ağacı severken, sevmeyi anlıyor. Aşkı

da arkadaşlığı da böyle olsun istiyor: Birlikte büyüyerek.

Öfkesi, kırıngılığı, parlaması, sönmesi, hırçınlaşması, pençelerini çıkarıp sırtını kabartması var. Çünkü sırtı eğik. Hayal kırıklıklarını, hatalarını yara kabuklarını, sinede tam süzülmemiş sevgisizliklerin ağrılarını, kaygılarını, korkularını da koymuş sırtına. Uykusu genellikle keyifli ve ağır; zor günlerde huzursuz. Güvenmek için yalnız zamana değil, açıkça eyleme yansımına, saygıyla, sevgiyle, özenle kazanılmasına ihtiyaç duyulan, o kısmına gelmiş hayatın. Burası da geçilip gidilir elbet. Boynunu dikleştiriyor.

Çünkü sevmeyi, saymayı bilmeyen insanların kıldığı heyecanını, kendi kendine bulması gerekiyor hemen. Göğüs kafesinin ve kafasının her zerresini biliyor. Böyle iyileşecek, çiçek verecek, biliyor: Kendini dinleyerek.

Oturuyor pencere kenarına, zarıfçe boynunu uzun uzun süzülüyor yukarı doğru. Öfkesini, üzüntüsünü, kırık kalbini yutacak. "Saçlarını tarayacak camdan dışarı. Hayvanlar âleminde bir iş gününe akacak." Hayal kırıklıklarını dökcek saçlarından yere. Pırıl pırıl parlayacak sabaha. Yavaş yavaş, kendine şefkatli olmayı hatırlayacak. Ve yukarıdakilerin hepsi, bir kapının arkasında kalacak. Bir zürafa gibi uzayacak boynunu, güneşi ısırmaya kalkışmak için.

"Bir daha boynunu kırmasınlar sakın" diyor kendi kendine. "Başkalarının eksikleri seni yaralamasın. Onlar anlamayı, özenmeyi, sevmeyi bilmedi diye, sen bunları kendinden esirgeme." Herkesin vardır bir dengi hayatta. Önce kendisiyle baş başa, boy boya gelmesi lazım; biliyor. Böyle yaşayacak: Öğrenerek, aşka düşüp unutarak, çilesini unutup tekrar aşka düşerek ve ne demiştik:

"Derinden hissederek."

**Hayal kırıklıklarını
dökcek saçlarından
yere. Pırıl pırıl parlayacak
sabaha. Yavaş yavaş,
kendine şefkatli olmayı
hatırlayacak. Ve
yukarıdakilerin hepsi,
bir kapının arkasında
kalacak.**

Sınırsız türküler

ÖNDER ABAY

Müzik sizi duygular arasında gezdirir. Bir türkü sözleriyle bir anda uzak diyarları, imkânsız aşkları, çekilen acıları hissedebilirsiniz. Müzik hem yara açar hem açılan yarayı tedavi eder. Ve en önemlisi müzik evrenseldir; rengi yoktur, ırkı yoktur, mezhebi yoktur. Kopmaz bağlar kurmak için büyük bir köprüdür. Bu köprüyü kendisi için hayat felsefesi kabul etmiş, imamlıkla başlayan iş hayatına din kültürü öğretmenliğiyle devam etmiş ve türkülerin gücüyle hepsinden vazgeçmiş bir kent ozanıyla konuştum. İslam hakkında fikirleri değiştiği için ailesinin evlatlıktan reddettiği, eşinin terk ettiği bu ozan, adını bile geride bırakmış yola çıkarken. Ailesinin koyduğu ismi değiştirerek 100 ülke 100 türkü projesi için bağlamasıyla yollara düşen, gittiği her ülkenin işlek sokağına çöküp değişik söyleyen Loudingirra Özdemir’le bu uzun yolculuğu konuştuk.

Kendinden biraz bahsedebilir misin?

Muhafazakâr sünni bir çevrede büyüdüm. Babam, Suriye ve Mısır’da medrese eğitimi almış bir din adamıdır. Babam laik eğitim sistemine karşı olduğu için beni de kendisinin fikri doğrultusunda yetiştirdi. Eğitim zorunlu

olduğu için lise sona kadar okudum. Ama aynı zamanda medrese eğitimi de alıyordum. Okurken tarih ve felsefeye merak saldım. Gizli gizli kitaplar alıyordum okuyordum. Lise bittikten sonra müftülüğün açtığı sınava girip imam olmaya hak kazandım. Babamın zorlamasıyla imam olarak işe başladım. Üniversite okumak istediğim için küçük bir köye tayin istedim, orada gizlice kapanıp sınava hazırlandım. Eşit ağırlık alanında Türkiye birincisi olarak kazandım sınavı ama kat sayı probleminden dolayı din kültürü bölümünü yazdım. Hayatımın en kötü zamanlarıydı.

Peki, bu kadar kapalı bir hayat içerisinde müzikle nasıl tanıştın?

Çok küçük yaşta imam olarak atandığım için çok büyük zorluklar yaşadığım bir dönemdi. Bir anda her istediğimi kimse tarafından sorgulanmadan özgürce ve bir çocuk sorumsuzluğuyla yapabildiğim bir çevreden beni örnek bir insan kabul eden ve yaptığım her davranışın sorgulandığı bir çevreye girmiştım. Sosyal hayatta kendim gibi değil de toplumun son derece ağır sorumluluklar yüklediği bir din adamı sorumluluğunda davranmam gerekiyordu. Bu durum beni mecbur olmadıkça toplum içine çıkmamaya itti. Bir gün bir müzik evinin önünde geçiyordum, o güne kadar

neredeysé türkü dahi dinlemeyen ben, bağlama almaya karar verdim. Bağlamayı aldığım yerde de kursa yazıldım. İmam olduğumu da gizledim. Geceleri geç saatlerde kimse görmesin diye kursa gidiyordum, komşular duymasın diye evde de kısık sesle çalışıyordum.

Türkiye’de müzik hayatın nasıl yol aldı. Burada ne tür projeler yaptın?

Profesyonel hiçbir projede yer almadım, aksine gerek üniversite hayatımda okuduğum alandan dolayı gerekse iş hayatımda mesleğimden dolayı bağlama çaldığım çoğu durumlarda gizlemişimdir. Öğrenciyken yurtlarda çatı katlarında veya bodrumda kömürlükte hep gizli çaldım. Memuriyet hayatımda da evde yalnız çalıştım. Ailem dahi son birkaç yıla kadar bağlama çaldığımı bilmezdi. Hatta öyle sanıyorum ki babamın şimdi bile haberi yoktur.

100 ülkede 100 türkü projesi nasıl gelişti?

Bu projeye bir isim koyma fikri henüz yeni gelişti. Fransa’nın Lyon şehrindeydim, yine burada da saz çalıp türkü çığdıktan sonra, geçmişe dönüp kaç ülkede türkü çığdırdığımı kontrol ettiğimde, bu geziye başka bir amaçla çıkmış olmama rağmen, birçok sıkıntıya katlanıp birçok ülkede türkü çığırdığımı fark ettim. Beni bu zorlu ve yalnız yolculukta

motive edecek somut bir hedefe ihtiyaç duyduğumu hissettim ve o an böyle bir projeyi gerçekleştirmeye karar verdim.

Değişim yolculuğun nasıl başladı?

Benim değişimim yüksek lisans tez araştırması için yurtdışına çıkmamla başladı diyebilirim. Araştırdığım konu tarihte yaşamış İslam filozofları olmasına rağmen dindar bir Müslüman olarak orada yaşadıklarım ve okuduklarımı benim İslam dininin kökeni üzerine sorular sormaya itti. Ülkeme döndüğümde mümkün olduğunca dini konulara girmiyordum, sorulan soruları cevaplamıyordum. Ama aynı zamanda bir öğretmene de olduğum için okulda bunu başaramıyordum ve dersterimde üstü kapalı bir şekilde öğrencilerimi eleştirel düşünmeye sorgulamaya sevk ediyordum. Kurum tarafından "Öğrencilerin kafasını kanıştırmaktan" hakkında soruşturma açıldı ve kinama cezası verildi.

Bu yolculuğun sana kaybettirdikleri oldu mu?

Elbette benim fikirlerimin değiştiğini öğrenen babam beni evlatlıktan reddetti ve annemin benimle görüşmesini yasakladı. Üç yıllık evliydim ve bir çocuğum vardı, eşimin ailesi beni mürdet yanı dinden çıkmış ilan etti. Bunlar olduktan sonra duvarda asılı bağlamamı ve küçük bir çanta alıp ülkeden ayrıldım.

Bu proje için motivasyonun neydi? Neden dünyanın farklı ülkelerinin sokaklarında türkü söylemek istedim?

"Ene'l Hak" diyen Hallac-ı Mansur'un doğru bildiğini yaşadığı dönemin toplumunun yüzüne haykırması, "Dünya bomboş olsa bana yer kalmaz, insana muhabbet duydum dünyalı" diyen Sefil Selimi'nin evrensel ilkelere uzak bir toplumda yaşama alanı bulamaması, "Bilmeyenler bilsin beni/ Allah benim, ben Allah'ım" diyen Feyzullah Çınar'ın, Tanrı algısının mutlak olamayacağını vurgulaması, "Ehl-i Bey'ten başka yok mudur dostum" diyen bir kitlenin yüz yıllardır aynı dili konuştuğu, aynı kültürü paylaştığı topraklarda yalnızlığa terkedilmesi ve "Ben de bu yayladan Şah'a giderim" diyen Pir Sultan Abdal'ın vatanını terk etmeye zorlanması, benim en büyük motivasyonum. Onların bin yıldır yaşadıkları acıların aynısını ben de yaşıyorsa eğer, bu birikime benim de bir katkı olmalıydı.

Gittiğiniz ülkelerde seni nasıl karşıladılar? Burada bile unutulmaya yüz tutmuş deyişleri çalışıyorsunuz. Yabancıların bu deyişlere karşı ilgisi nasıl?

Bağlama, dünyada çok tanınan bir enstrüman değil, en azından sokaklarda müzik yaparken insanlar, büyük bir merakla çaldığım şeyin ne olduğunu soruyor. Deyişlerin sözlerini benden tercüme etmemi isteyen çok oluyor. Tercüme ettiğim zaman deyişlerdeki felsefe ve derinliğe hayran kalıyorlar. Sözlerini anlamasalar bile

saatlerce oturup dinleyenler oluyor.

Kaç ülke gezdiniz? Projenin bitiş tarihi var mı kafanızda?

Ben ülkeleri gezmiyorum, o ülkelerde yaşıyorum demek daha doğru olur. Konaklamaya asla para vermiyorum, mülkta beni evinde ağırlayacak bir yerli çıkıyor. Şehirlerde kalacak yer bulamadığımda köylere gidiyorum, köylüler dünyanın her yerinde misafirperverdir. O ülkenin dilini, kültürünü öğreniyorum, artık o ülkeden öğrenebileceğim bir şey kalmadığını anladığım anda oradan ayrılıyorum. Durum böyle olunca bulunduğum ülkelerin sayısı henüz çok değildir. 20 ülkede ve 95 şehirde bulundum. Kafamda projenin bitiş tarihi yok. Net bir tarih belirlemek de benim için kolay değil; çünkü böyle uzun bir yola çıkarken plan yapabilmek için paraya veya sponsor gibi bazı imkânlarla ihtiyacın var; oysa bende ikisi de yok.

Projeyi nasıl sonlandırmayı düşünüyorsunuz? Ülkemizde bir konser vermek gibi bir planınız var mı? Yüzüncü ülkede, gezdiğiniz bütün ülkelerin dilinden bir kelime seçerek, bütün bu yolculuğun bende bıraktığı izlenimi besteleyip son türkümü çığırarak sonlandırmayı planlıyorum.

Son olarak sizi okuyanlara vermek istediğiniz mesaj var mı?

Çevremizde tüm bu olup bitenler... Birileri bizi fena işletiyor. Evrene dair bütün algılarımız aldatıcı. Mitolojik öğretilerin iddia ettiği gibi bir gün şeyet sır perdesi aradan kalkacaksa, o gün en az gülünç duruma düşecek kişiler, kafaları karışık gezen kişiler olacaktır. Bu yüzden okurlara mesajım, sakın bir şeyden emin olmayın.

“Dünya bomboş olsa bana yer kalmaz, insana muhabbet duydum dünyalı” diyen Sefil Selimi'nin evrensel ilkelere uzak bir toplumda yaşama alanı bulamaması motivasyonlarımdan biriydi.

MERVE BAVRA

Sese hayat vermek: Foley

"Yaparken en zorlandığım ses bir kadının topuklu ayakkabı sesi. E topuklu ayakkabıyla yürüyen bir kadının çıkardığı sesi çıkarmak için o topuklu ayakkabıyla giymek lazım. Ben 80 kilo adamım. Onlar gibi yürümem gerekiyor."

Caddenin başındaki sokak lambasının aydınlatıldığı alan dışında her yer alacakaranlık. Dışarıda esen rüzgârın sesi bir çığlık gibi duyuluyor, derinlerde uçuşan kuş sesleri giderek uzaklaşıyor. Evin içinde bozuk bir musluktan su damlıyor, biri ağır ağır nefes alıp veriyor. Sonra ilerleyen bir çift topuk sesi duyuluyor. Bir mutfak çekmecesinden bir bıçağı diğerlerine sürterek alıyor, bu esnada bıçağın sesi kulakları tırmalıyor. Sonra topuk sesleri hızlanıyor ve biri koşmaya başlıyor. Kendini eden dışarı atan bir kadın şimdi ıssız bir ormanın içinde. Kadın nefes nefes oradan uzaklaşmaya çalışıyor, arkasında onu takip eden ayak sesleri hızla yaklaşıyor...

İzlediğiniz bu film sahnesinde dışerlinizi kamaştıran bıçak sesinin altında 15 metrekaare bir stüdyoda yapıldığını biliyor muydunuz? Ya da tansiyonunuz yükselmese neden olan ayak seslerinin bir kova toprağın içinde yürüyen bir çift ayaktan çıktığını. Peki, uça bir kuş sesinin bir şemsiyeden çıktığı hiç aklınıza gelirmiydi? Duyularımızı harekete geçiren ve bir filmin seyirciyi çekmesinde en önemli etken olan detay ve ortam seslerinin mimarı foley artistleri.

Sarıyer'de 30 metrekaare bir stüdyonun içindeyim. Burası foley artisti Ali Ören'in dizi ve filmlere duygu kattığı atölyesi. Atölye diyorum çünkü içeride demir parçalarından ütüye, su güğümünden abaküse, topraktan çakil taşına, ojedten testereye kadar aklınıza gelebilecek her türlü materyal bulunuyor. Bana bitpaparını andıran bu stüdyoda şimdiye kadar izlediğim filmlerde beni etkileyen seslerin altında nasıl yapıldığını gördükçe şaşıyorum. Hayal gücümün sınırları zorlanıyor. Çünkü izlerken duyduğum koşan at sesinin bir kibrit kutusundan çıktığını öğreniyorum.

Ali Ören, ailesinde bu mesleği yapan üçüncü

kuşak. Dedesinin stüdyosuyla başlayan bu meslek babasına, babasından da kendisine yadigar. Ali Ören'le foley'i, Yeşilçam'ı, günümüz sineması ile dizi sektörünü ve mesleğinin hayatına etkilerini konuştuk.

"Türkiye'de radyo tiyatrolarıyla başlayan foley, Kurtlar Vadisi'yle zirveye çıkıyor"

"Foley sessiz sinema zamanında denemeler yöntemiyle başlayan bir iş. Jack Foley isimli Amerikalı bir sanatçı sesli filme geçiş esnasında arkadaki seslerin boş kaldığını görüyor ve buralara bir ses konması gerektiğini düşünüyor. Zaten işin ismi de kendisinin soy isminde geliyor. Türkiye'de ilk foley, radyoculukta var. Eskiden televizyon yokken radyo tiyatroları yapılıyor. Mesela olaylar anlatılır, 'Ailecek kapının önünde yedik', 'dendikten sonra tık tık diye kapı çalma sesi duydunuz. İlk TRT'nin içindeki radyo piyesleriyle, daha sonra Hint filmlerinin dublajıyla güçleniyor. 1970'lerde Hababam Sınıfı gibi kült filmlerin çekilmesiyle sektör daha da güçleniyor. 1980'lerdeki siyasi olaylarla beraber sinema sektörünün zayıflamasıyla foley artistlik de zayıflıyor. 2000'lerde Asmalı Konak dizisiyle tekrar hareketlenip, 2004-2005 yılında Gümmüş dizisi, Yaprak Dökümü gibi uzun soluklu işlerle beraber foley işi tekrar üst seviyelere çıkıyor. Kurtlar Vadisi'yle bu iş zirvelere çıkıyor."

"Ses, duygu aktarmada etkili yol"

"Ses, bir duyguyu aktarmadaki etkili yollardan biri. Her şeyin sesi vardır. Sizin sesi olmadığınızı düşündüğünüz, aslında hiç dikkat etmediğiniz bir ses, bir filmi tüm akışını değiştirebilir, o sahneye çok farklı bir anlam yükleyebilir, o sahnenin anlamını derinleştirir. Örneğin korku filminde bir kişi ahaşp tahta üzerinde yürürken o tahta çıcırdayorsa korku hissiyatını nasıldan hissedersiniz? Lastik ayakkabıyla o salondan biri geçerken korkmazsınız ama o yürüyüşü

gıcırtilı verdiğiniz zaman tereddüt ve korku artar. O zaman filmler bir duygu katmış oluyorsunuz. Aslında filmlerin en önemli ihtiyaçlarını karşıyoruz."

"Topuklu ayakkabı giymek biraz zor oluyor"

"Yaparken en zorlandığım ses bir kadının topuklu ayakkabı sesi oluyor. E topuklu ayakkabıyla yürüyen bir kadının çıkardığı sesi çıkarmak için o topuklu ayakkabıyla giymek lazım. Ben 80 kilo adamım. Onlar gibi yürümem gerekiyor. Haliyle zorlanıyorum. Bir de mutfak işleri zorluyor."

"Üç gün üst süt çalışıyorum, döndürcü gün uykumda foley yapıyorum"

"Dışarıda gezerken gördüğüm her şeye, 'Bundan nasıl ses alabilirim,' diye bakıyorum. Sürekli ilginç bulduğum kullanılabilecek malzemeleri satın almak durumunda kalıyorum. Çünkü neye ihtiyacınız olacağını her zaman tahmin edemiyorsunuz. Karşınıza nasıl bir bölüm geleceğini kestiremiyorsunuz. Bu meslek tüm hayatıma entegre olmuş durumda. Bazen yolda önmüde yürüyen bir insanı taklit ediyorum, aynı onun gibi yürümeye başlıyorum. Günde 10 saat, iki gün, üç gün üst üste çalışınca, döndürcü gün yataкта uykumda foley yapmaya başlıyorum."

"Huzurla film izleyemiyorum"

"Her ses bir tekniki var. Mesela şemsiyeden kuş sesi, kibrit kutusundan at sesi yapıyorum. Bunları yaparak kendim buluyorum. Mesela birkaç kişiyi aynı anda alıslıyorum. Bir el bombasının düştüğünde çıkardığı sesi yapıyorum. Kestirdiğim özel demir parçalarından kılıç sesi, su dolu bir kovada dalga sesi yapıyorum. Bu mesleğin handikaplarından biri de rahat rahat, huzurla film izleyemiyorum. Sinema filmini ancak imax'te izleyebiliyorum. Film esnasında foley sesleri ayardı ediyorum ve bunu nasıl yapmışlar acaba diye düşünürken filmden kopuyorum. Ses ve görüntü kalitesi orta seviyelerde olan filmleri izleyemiyorum. Olmuyor ya yapamıyoruz." (Gülüyor).

Sabırlı, dikkatli, detaycı...

"Senkronizasyonu yakalamak bu işin en önemli kısımlarından biri. Foley artistlerinin tüm vücudunda senkronize çalışması gerekiyor. Bakışın şeyle aynı zamanda hareket etmen gerekiyor. Mesela kılıçların kullandığı bir sahnede kılıcın vuruş yönüne, sertliğine, hacmine, kişinin fiziksel özelliklerine göre, ses değişiyor. Açık tempo çok önemli.

Türkiye'de bu işi yapan 3-5 kişi var çünkü dizilerin yüzde 80'ine, yerli filmlerin yaklaşık yüzde 50'sine foley yapıyoruz. Sayımız az ve maalesef sektörde bir ihtiyaç yok. Kalitenin yükselmesi için elimizden geleni yapmaya hazırız."

Önünde deniz, ardında surlar

SELİN KALKAN

Gitmek mi daha zor, kalmak mı? Gitmek, içinde geleceğe dair bir umudu barındırırken geçmişe dair de kör bir kuyuya uzanan özlemi ve hasreti barındırır içinde. Umudun olsun istiyorsan bir yanının kör kuyuya dalıp dalıp çıkacağını kabul etmen gerekir.

Kalmak, içinde bazen cesaretsizliği bazen de vazgeçmemeyi, sahip çıkmayı barındırır. Bulunduğun yerde inandığın bir şey yoksa eğer gitme cesaretini kalma korkaklığına tercih et derim hayatta. Suriye'de bir duvar yazısında "Gitmeden önce kalmak için elimden gelen her şeyi yaptığımı bil" yazıyor. Bazen de insan inandığı şeyler uğruna savaşıp koşulları yaratmadığında cesur olmaya mecbur kalıyor. Muhammed, 54 yaşında, İran'dan politik sebepler yüzünden 10 sene önce kaçmak zorunda kalmış. Önce Almanya'ya sonra da

Türkiye'ye gelmiş. Beş yıldır evi, Kadirga sahilindeki kayalıklar. Önünde deniz, ardında surlar.

Evimi güzelleştiriyorum

"İran'da doğup büyüdüm. Annem Alman olduğuy için bir süre de Almanya'da yaşadım. İran'da inşaat teknisyenliği okudum. Orada bu işle uğraşıyordum. Sonra bir arkadaşım sayesinde ziraatla uğraşmaya başladım. Ziraatı öğrendim. Ekip biçmek çok hoşuma gitti. Bakın, bu kayaların arasına da domates ve kiraz tohumu ektim. Her gün suluyorum, yavaş yavaş büyüyecekler."

Kayalıkların etrafını elinden ne güzel gelirse o kadar yeşillendirmeye çalışmış. Oturduğumuz kayaların arasında gerçekten de, domates ve kiraz tohumları ekili, az ileride de pet şişelerin içine bir sürü çiçek ekip güneşe bırakmış. Evini güzelleştirmeye çalıştığını, bitkilerin ona iyi geldiğini söylüyor, Muhammed.

İran'da yaşayacak güzel günlerim kalmadı

"İran'a dair hatırladığım bütün iyilikler ve güzellikler İran'daki İslami devrim öncesine ait. İran'da rejim karıştı olduğuy için ancak bahane olabilecek gerekçelerle gözaltına alındım. Ve onun son 21 gün işkenceye maruz kaldım. Bu olayların üstüne İran'dan kaçmak zorunda kaldım. Zaten İran'da da yaşanacak güzel günlerim kaldığına inanmıyorum. O yüzden içimde derin bir özlem duygusu yok." Ellerindeki ve kollarındaki yaraları Muhammed sadece "elektro cereyan" diyerek gösteriyor. Elektro cereyanın başka bir şey söylemiyor.

Burada kural yok, kanun yok, problem yok!

"Havanın çok soğuk olduğu günler için bir otel ayarladım kendime. Orada birkaç gün kalabiliyorum ama onun dışında hep buradayım. Burada kural yok, kanun yok, problem yok. Özgürlük var benim için. Bazı zamanlar özgürlüğümü zabıtalara kapırtır gibi oluyorum. Gelip yıkıyorlar evimi.

Sonra yeniden geliyorum. Yıkarken, nereye gideceğimi düşünmüyorlar. En önemlisi de kime ne zararım var şurada onu hiç düşünmüyorlar."

Küçük insanları görmüyorsunuz!

Muhammed sohbetimiz devam

ederken senaryo yazıp yazmadığımı soruyor bana. Yazmak istediğimi söylüyorum. Kendisini yazıp filmini çekebileceğimi söylüyor.

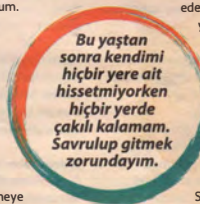
"Yaz işte benim anlattıklarımı, sonra da çek filmini. Adını da My Life koyabilirsin. Siz hep büyük insanları görüyorsunuz, küçük

insanları görmüyorsunuz. Bu sayede biz de görürüz, duyuluruz belki. Önemli olan bizim görünmemiz değil tabii. Derdimizin sıkıntımızın görünmesi lazım. Küçük gördüğünüz bütün insanların dertlerinden söz ediyorum. Bunlar sadece benim derdim değil. Barınmak, korunmak, ülkesinden kaçmak zorunda kalmak bunlar gösterilmek istenmeyen birçok insanın problemi."

Savrulup gitmek zorundayım

"Pasaportumu kaybettim, tekrar çıkartmam lazım. Yurtdışına gitmek istiyorum. Belki Amerika belki Almanya. Ama bir türlü izin alamıyorum. Şikâyet dilekçeleri yazıyorum, geri dönüş alamıyorum. Kimse ilgilendiği yok. Uğraşıyorum ama elbet gideceğim. Bu yaştan sonra kendimi hiçbir yere ait hissetmiyorken hiçbir yerde çakılı kalamam. Savrulup gitmek zorundayım. Rüzgâr nereye eserse, dalga nereye fırlatsa."

Fırtına sonrası sahile vuran tahta parçalarını, kırık döğük bir gemiyi ve sonrasındaki dinginliği düşünün. Muhammed de kapıldığı fırtına sonrasında kırık döğük bir gemi gibi bu sahile vurmuş. Beş yıldır dinginliği sürdürmeye çalışıyor. Şimdi yeni bir fırtına ve kendini vuracak yeni bir sahil arıyor.

**"Kibirli
sofrasında meze
olmayalım"
ile "mütevazı
olalım derken
sırtımıza semer
vurmasınlar"
arasında geçiyor
ömrümüz.**

ÇARE ALFA

AYŞEN ŞAHİN AKSAKAL

A lçakgönlülü tabirini mütevazılık kelimesi kadar sevemedim hiç. Belki de alçak kelimesinin eş sesliliğindedir. Mütevazılık ise hem kelime olarak eskiyor hem de yavaş yavaş uzaklaşıyor hayatımızdan.

Güzellikleri paylaşmak karşılıklı mutluluk verir. Ama sadece paylaşmak için yaşamakta biraz maraz var.

Bir hobiyi, zevk aldığımız için ediniriz. Üzerimize yapışacak bir etiket olsun diye değil. Hiçbir spor mibda diye yapılmaz, insana iyi hissettirdiği içindir. Hayattaki bazı tercihlerimiz başkaları için çok da ilgilendirmiyor olabilir. Bununla barışmak gerekir. Kendini önememek ile herkes için çok önemli olduğunu düşünmek arasındaki çizgi de ince mince değildir.

Mütevazılığın sözlükte açıklanmayan bazı kuralları vardır. Kendini anlat denildiğinde, mütevazı insanlar hayatta onu mutlu eden şeylerden bahsederek; "iki evladım var, ellerinizden öperler, kendi işimizi yürütmeye çalışıyoruz, şimdilik de emeğimizi karşılığını alıyoruz. Dostlarımız vakit geçirene kadar severim, kendime de biraz zamanım kalır şükür" diye huzurlu olurum. Bitkilerle uğraşmakta çok hoşlanırım, bir de yeni şeyleri kendim keşfedebilmekten" gibi. Kibirli insanlar ise prensiplerinden dem vurur ve prensipleri genelde yapmadıkları şeyler üzerine kuruludur; "Y mutfağına ağızma sürmem, z insanla isim olmaz" gibi. Mütevazı insanlar "deniyorum", "çalışıyorum", "cabalıyorum", "umut ediyorum", "diliyorum" fiillerini kullanırlar. Kibirli ise; "istiyorum", "yapıyorum", "olacağım", "hedefliyorum."

"Beni böyle bilirler" demez bir mütevazı, onu zaten bilen bilir. "Beni buralarda tanırlar" cümlesi kibirliye aittir, masalara geniş oturup eliyle büyük daireler çizerek garson çağırmak da onların işidir.

Başkasını eğlendirmeye çalışanlar mütevazıdır, kendi şovuna dalanlar kibirli.

"Bana isimle hitap edebilirsin" üstüncidir, "size de uygunsu, şu 'siz' kelimesini kaldırsak mı artık?" mütevazı.

Yanımıza yöremize bakınca, altın varaklar, kırmızı ipekli kadife koltuklar, kostümlü partiye benzeyen duvarlar, özel tasarım makam araçları derken gözümüz seçemez oldu mütevazı insanları.

Sadece haber sitelerine düşen resimler de gelmesin aklınıza... Bir şefin 20 yıllık tecrübesiyle ürettiği tabağı, prensiplerine uygun bulmayıp maydanozunu ayıklamak için geri gönderen de özgeçmişini masaya koymadan iki cümleyi peş peşe geçirmeyen de, cümlesine o işler öyle değil demeden başlayamayan da, "ben" kelimesini sohbetinden çıkaramayan da dahildir bunlara.

"Kibirli sofrasında meze olmayalım" ile "mütevazı olalım derken sırtımıza semer vurmasınlar" arasında geçiyor ömrümüz.

Ye kürküm ye bize yakışmıyor, mütevazı olsak da bu şatafat dünyasında sesimiz duyulmuyor. Nuri Bilge Ceylan, bir röportajında demişti: "Bizim halk zayıflığı sevmiyor. Bir ortamda mütevazı olmaya kalkarsanız saygı hemen azalmaya başlar, hissedersiniz."

Şaşımsa tam da bu geliyor.

Mütevazılık geçer akçe sayılmıyor, kibir sakil duruyorsa üstümüze, etrafımızda yoldan çıkmış sürüler de hissediyorsak, o zaman alfa olacağız. Alfa doğmadıysak da çalışarak başaracağız.

Nedir Alfa? Yunan alfabesinin ilk harfi olan Alfa; lider ruhlu, sevilen, kitleleri özel bir çaba gerektirmeden peşinden sürükleyen kişilikler

için kullanılır.

Aradığında sevindiğini, onunla tatile çıkmak için can attığını, birlikte vakit geçirmekten zevk aldığını, her sohbetinde bir şeyler öğrendiğini düşündüğünü, size yol gösteren, yol açan, başınız sıkıştığında aradığınız insanları düşündün, onlar azdır ve alfadır.

Alfalar insanlarla dürüst ve samimi ilişki kurar, iyi ilişkisi olan insanları birbirleri ile tanıştırmaktan çekinmez. Etrafında yarattığı yeni dostlukları kıskanmaz. Alfa zaten hiç kıskanmaz. Aldı bir yerde kalmaz, başkası olmayı istemez, kimsenin fiziksel özelliklerine, kariyerine, başarısına özenmez. Çünkü kendisine güvenir. Dağ yıkılsa altından sağ çıkacağı hissettirir. Elle tutulur, gözle görülür bir güven verir. Çünkü kimseyi zorla bırakmamıştır. Bu sebeple yamacında, o güvene sığınmak isteyen çoktur.

Bir alfa kendini kimseye sevdirmek zorunda hissetmez, doğallığında sevilir. Seveceği insanları da kendisi seçer. Çünkü bir alfa ile yürüyün de ileride alfalaşırsınız.

Alfar keşfeder; bir mekânı, bir lezzeti, bir tecrübeyi, bir fikri, felsefeyi, eğlenciyi bulur ve paylaşır. Söyledikleri ahkâm değildir, gerçekten biliyorlardı ki anlatıyorlardı. İzlemiştir, gidip görmüştür, okumuştur, yaşamıştır ve deneyim aktarıyor. Bu sebeple sohbeti ukalaca, üstüncü değildir. Doğal akışında sizi besler, iyi hissettirir. Anlatmak istediğinizde dinler. Eleştiriden kaçınmaz, hatalarını yüzünüze söyler. Bunların gerçek olduğunu bilirsiniz ve duymaktan rahatsız olmazsınız. Eleştirisi yıpratmak üzerine değil, sizi ilerletmek üzerinedir. Samimiyetinden sual etmezsiniz.

Bir alfa, risk almaya bilir, aldığı riskin bedelini kendisi öder, etrafındakilere fatura etmez. Duruşunda ve kararlarında nettir, çelişmez,

geri dönmeyiz.

İnsanlardan fikir almayı ve bunları uygulandırıp uygulamayı bilir. Hatasının sonucunu üstlenir, durumu en kısa sürede pozitifte çevirir. Ancak bir alfa, bedel ödötmeyi de bilir. Kolay kanmazlar, kandırılmazlar. Piyon olmazlar.

Alfalar cesurdur ama bu mesnetsiz bir cesaret değildir. Öylece kendilerini ortaya atmak yerine, stratejik ve akılcı bir cesaret ortaya serer, kimseyi yarı yolda bırakmazlar.

Pişman olmaz, keşke demez, geçmişe takılıp kalmazlar. Hep ileriye yürürler. Attıkları her adım sağlam hissi verir. Peşlerinden gitmek istediği doğrudur. "Söylediğim yanlış anlaşıldı, öyle demek istemedim," cümlesini bir alfa asla kurmaz. Çünkü yanlış anlaşılacak bir cümleyi, ani bir tepki olarak söylemek ona yakışmaz.

Kimisi alfa doğar. Daha çocukken mahalledeki bütün oyunları o kurar, günü gününe çalışmasa da biraz yaramaz olsa da öğretmenleri onu hep sever. Sanki ne yaşayacağını bilerek dünyaya gelmiş gibidir, her koşula hızla uyum sağlar.

Kimisi zamanla alfalaşır, hayatla çarpışarak ve barışarak. Bir alfa peşinden koca bir sürüyü sağ salım evine ulaştırabilir, evde bir tehlike varsa yepyeni bir dünya bile kurabilir.

Mütevazıdır alfa, bu özelliklerini asla dile getirmeyiz, "Ben alfa'yım" demez. Siz anlırsınız ve bilirsiniz. Ursula K. Le Guin alfa'yı mesela. Kendisini tanımlarken kullandığı kelimeler, dünya edebiyatına damgasını vuran bir feminist olduğunu vurgulamaz, mütevazılıkla işini iyi yaptığını bilmenin güveni karışımıdır: Öykücülük ve ev işlerinde iyiyimdir, der. Bu kadar.

Kendisini dinlemeye gelen binlerce seyirci karşısında "Saygısızlık olmasın, ceketimi çıkartabilir miyim?" diyen Neşet Ertaş alfadır. Onu istemezdi bir kez aynı sofrada bulunmayacağı onunla?

Mahir Çayan da alfadır, Deniz Gezmiş de. Kimseyi yolda bırakmadan, bir gün pişmanlık belirtmeden yürümüşlerdir, arkalarında binlerle ve tarihi yazarak.

Bir alfa seçip, onunla yola çıkarak başlayacağız bu yarışa. Ondan öğrenecek. Ve peşimizden sürükleyeceğimiz kitleleri, nereye götüreceğimizi bilecek.

Okuyarak, keşfederek, tecrübelerden korkmadan yürüyeceğiz.

Sonumuz özgürlüğe çıksın, elimize barış konsun, bırakın gücünden onlar korksun, anlatacak hikâyelerimiz olsun.

Friedrich Nietzsche

İnsanlar bazen doğruyu duymak istemezler çünkü içinde yaşadıkları yanlışsamanın yok olmasını kaldıramazlar.

Bir gün uçmak isteyen kişi önce yürümeyi, koşmayı, tırmanmayı ve dans etmeyi öğrenmelidir; uçmaya, uçarak başlayamazsınız.

Yorgun her anımızda, fethettiğimiz düşüncelerin saldırısına uğrarız.

Müziğin sesini duymayanlar, dans ederken gördükleri kişilerin deli olduğunu düşünürler.

İnsan olmak karmaşık bir şamattır. Bu yüzden karanlık gecenin ruhunu kucaklayın. Uğulda ey sonsuz evet!

Ölümsüzlük insan için pahalıya mal olur. İnsan hâlâ hayattayken birçok defa ölmelidir.

AFORİZMALAR

Edgar Allan Poe

Mazi ayakkabının içinde kalan bir çakıl taşıdır.

Bilge biri, bir kelime içtiğinde iki şey anılır.

En korkunç canavarlar, ruhlarımızda gizlenenlerdir.

Gündüz hayal kuranlar, sadece gece rüya görenlerin gözden kaçırdığı birçok şeyin bilincindedir.

Merak etmek bir mutluluktur; hayal etmek bir mutluluktur.

Gerçeklik, kendisiyle ilgili diğer etkenlerle beraber deliliğin ilk nedenidir.

Tüm fikirlerin tükense bile yola devam et; oraya varacaksın.

ÇOCUĞUNU DÜRBÜNLE İZLEYEN ADAM

alp ay
erdem

ALPAY ERDEM

Hanım bizim çocuk kağıt havlu rulusunu dürbün yapmış kendine, ayle uzaklara bak ha babam bakıyo ayle... Bak yavrum bak, iyi bak, belki matah bi şey görürsün diyyem ama, hiçbir konuda senden umidim yok be çocuğum benim be...

Hanım bizim çocuk şimdi de, evdeki oklardan birini almış, onu atıyo ayle sağa sola eyle... İzin almak, bi sarmak, kesinlikle yok. Benim şimdi resmen takımıım bozuldu... Ben onu animatör bi kızılderiden bi paket sigara fiyatına almışım, resmen yazık olduktakımaşimdi!...

Hanım bizim çocuk, şimdi de çimen yiyo... Çimenin tadını bilemek diye bi şey var şu hayatta... Açlıktan ekmeğin arasınaşımın koyup yemek... He bizimki zevkine yiyo, o ayrı... Bizimkiacılarla, yoklukla, aklılla kendi aklına dalgısını geçiyo... Resmen hoş değil!...

Ohh-haa!.. Hanım bizim çocuk serçeyle dostluk kurmuş resmen, o olmuş... Neşem inanılmaz yerine geldi gu anda... Bizim çocuktan hayatta beklemeyeceğim kadar güzel bi görüntü!.. Demek ki neymiş, umidi kesmiyeciğimmiş demek ki...

Hmmm... Şimdi de iyice top cambazlığına soyunmuş bana, o olmuş... Ba, ba, ba, hareketlere bak... Yene oturma! top sektirmeceye kadar bir top cambazlığı... Ol oşlum ol, top cambaz ol bana... Deme ki ben futbolcu olayım, tarih yazayım... İşin govunun peşindeşin sen, belli oldu...

Himm, şimdi de tenis topu ile kovaya basket çalıyo... Arhğı basket oluyo, o ayrı... Sürekli aklıma karıştıyosun sen benim be çocuğum...Gerçektenne düşüncejimi bilemiyorum ben artık... Seni nereye koyacağımı bilemiyorum... Ne zor, ne cins bi çocuklukştın sen, o oldu...

Ohh-haa!.. Avluya cinperi güvercini kormuş... İnanılmaz bi kuştur hanım, söylüyim... Dünyanın en hızlı uçangüvercinidir... Şahin bile yakalayamaz... Parlak tüyleri akil alır...Net söylüyorum, kökeni Yugoslavya'ya dayanan bu kuşun, çok büyük hastasıym... Apışım bu kuşa, aşık...

Himm, şimdi de çimlere uzanmış, gökyüzüne bakıyo... Ben bugün total topladım işler dışlar çarpmı olarak bakarsak, bu çocuğu sevdim hanım... Demek ki insan güngeliyo, çocuğunu sevebiliyomuş... Kendime şaşıryorum gu anda... Kuşlara bakıyo... Kuşlara baktıkça kuş oluyo...

Amanın!.. Amanın!.. Amanın!.. Kral güvercini resmen... Aklım net çıktı gu anda, aklım... Tavuk büyüklüğünde, tavuğu andran, dünyanın en güzel güvercinlerinden biri... Demek ki bu civarda cins güvercin besleyen şahane bi komşumuz var hanım... Ben bugün bunuanladım...

BİRTAKIM ŞAPŞAL- LIKLAR

A skerlik yapanlar bilirler ama yapmayanlar da bilirler. Disko diye bir şey var. Yani disiplin koğuşu. Yani askeri cezaevi. Yani hapishane. Ben bu disiplin koğuşunu gözlemleme imkânı buldum. İçeriden. On gün kadar. Benim hapse atılışım çok ilginçtir. Bundan on iki, on üç sene öncesinden bahsediyordum. Ben o zamanlar yine dergideyim, biraz da sevilen de bir askerdim, bana böyle bir özgürlük tanımıştı, ben bayağı böyle her hafta köşemi de yazıp gönderebiliyordum, ve genellikle de askerlikle ilgili şeyler yazıyordum, işte orada yaşanan ilginçlikler, komiklikler, ve şapşal gibi açık adres vererek, "bütün bu manyaklıklar burada yaşıyor". Bir gün komutanına beni odasına çağırdı. "Alpay" dedi, "biliyorsun ölümlük bayram". Dedim "komutanım biliyorum". "Güzel bir bayram yaşı, hiçbir şeyi düşünmeden, gönlünce", "acayıp acayıp şeyler söylüyor...", "bu bayram senin bayramın olsun", "bu bayram neden benim bayramım oluyor...", "muhteşem bir bayram yaşamani istiyorum, bayram dönüştü seni hapse atıyoruz" dedi, benim o anda dizlerimin bağı bir çözülür gibi oldu. Dedim "komutanım, neler diyorsunuz, bir insanı hapse atmak ne demek, bunlar ne kadar çirkin kelimeler". "Valla" dedi "Alpay, yapacak bir şey yok, dışarıdan şikayet gelmiş, seni hapse atmazsak bizi hapse atarlar, düşündük, seni hapse atmaya karar verdik". Hayatımda duyduğum en mantıklı cümle. Korkunç bir bayram yaşadım, bayram dönüştü beni hapse attılar, on gün yattım, ve şunu gözlemledim, "mahkûmluğa karşı inanılmaz bir yatkınlığımız var". Oraya bir gün için gelen oluyordu, çok acayıp bir şey yapmış da, burnu sürtülsün diye bir günlüğüne göndermişler, o bir günde, mahkûmluğun bütün raconlarını öğreniyordu, volta atmanın falan en ince ayrıntısına

kadar, çıkarken de "Allah kurtarsın" diyordu. Triplere gel. Bir gün yatmış. Sanki benim gibi on gün yattı. Terbiyesiz. Ben on gün yattım. Ben bir "Allah kurtarsın" çekmişim, mahkumlar birbirlerine sarılıp ağlamaya başladılar. "Allah kurtarmayacak galiba bizi" diye. Onn gün yattım.

Bir keresinde de Kadıköy'deyim, yağmurlu bir gün, Beşiktaş İskelesi'ne doğru yürüyorum öyle, yağmur çığın yağmaya başladı. Önümde de bir kız var, bir bacağı sarı, koltuk değnekleriyle yürümeye çalışıyor. Şemsiyesi de yok. Öyle geçtim yanından. Bazen böyle mala bağlarsınız ya, işte o anlardan bir an, anlayamadım yani. Sonra biraz ilerledim, bir muhabbet duydum. Gençten bir delikanlı, kıza yardım teklifinde bulundu. Döndüm arkama, olayı izlemeye başladım. Derken delikanlı, kıızı hop kucağına aldı. Vay be dedim, analar ne koçyiğittir doğuruyor, helal olsun lan sana dedim. Adam ya, adam dedim. Koçyiğit, kıızı değnekleriyle birlikte yükledi, dev yağmurdan kaçarcasına iskeleye doğru koşar adım yürümeye başladı. Adam ya dedim, adam. Daha sonra dedim ki ulan ben de adamım. Adam olduğumu ben ne ara unuttum. Benim de bir şey yapmam lazım. Bu koçyiğitliğin ucundan benim de bir şekilde tutmam lazım. Dedim şemsiye tutayım madem ben bu insanlara. İskeleye gidene kadar şemsiye tuttum ben bu insanlara. Ama bir yandan da ben de girdim şemsiyenin altına. Neme lazım, şimdi islanırım mıslanırım, sonra hasta olurum, neme lazım, ne gerek var. Tam bir tıynetisizim. Koçyiğit kıızı iskeleye ulaştırırken artık bacakları tutmuyordu, ben ise hafif eğilmiş tuttuğum için şemsiyeyi, benim de bir yanlarım ağrıdı, ağrımadı değil. Kendimi hiç bu kadar şerefsiz gibi hissettiğim bir gün daha olmamıştı. Ama bazen oluyor, yapacak gerçekten hiçbir şey yok.

KUKLA SÜREYYA

Sanatın ve özgürlüğün buluştuğu kent: Amsterdam

»Sonbaharda gidilecek en güzel yer neresi?

Amsterdam!

»Neden Amsterdam?

Amsterdam yürüyerek ya da bisikletle gezilecek bir şehir. O yüzden yazın kavurucu güneşinin altında ya da Avrupa'nın o dondurucu soğuklarında gezmekten sonbaharı tercih etmek en güzel.

»Amsterdam'ı kaç günde gezebiliriz?

Şehrin hakkını vermek için en az 3-4 gün.

»Okurlarımız Amsterdam'da neler bulacaklar?

Doğa, özgürlük, şehrin her tarafına yayılmış su kanalları, mimari, sanat, müzik ve gece hayatı.

Amsterdam

- **Kanal Turu:** Yaklaşık 1 saat süren kanal turları şehirde neyin nerede olduğunu anlamaz ve yön duygusu kazanmaz için çok faydalı.
- **Bisiklet Turu:** Amsterdam'da arabadan çok bisiklet görürsünüz. Dolayısıyla buraya gelip de bisiklete binmemek olmaz. Bisiklet kiralamak ise çok kolay. Birçok yerde bisiklet dükkanları var. Yalnız çok dikkatli olun, ışıkları uymazın, bisikletlere ayrılan yollardan çıkmamanız ve bisiklet kültürüne alışık olmayan turistlere çok dikkat etmeniz gerekir.
- **Dam Meydanı:** Hollanda Kraliyet Sarayı'nın da bulunduğu bu meydana birçok ünlü bina, mağaza ve restoran bulunuyor.
- **Müzeleri:** Van Gogh Müzesi ile Vermeer ve Rembrandt gibi birçok ünlü sanatçının eserlerine ev sahipliği yapan Rijks Müzesi'ni gezerken büyüleneceksiniz.
- **Vondelparkı:** Müzelerin yakınındaki bu park Amsterdam'ın en büyük parkı ve dinlenmek için ideal.
- **Anna Frank Evi:** Nazi dönemine yaşayan ve hayatta kalmak için bir çatı altında saklanan Anna Frank'ın evi çok hüznü ve etkileyici.

- **Yeme içme:** Hollanda'nın ünlü gouda ve edam peynirlerini mutlaka tadın.
- **Nine Little Streets:** Minik kafelerin ve dükkanların bulunduğu bu 9 küçük sokakta turlayıp hediyecek eşya, aksesuar, ne ararsanız var.
- **Red Light District:** Birbirine paralel ve dik birçok sokakla oluşan bu bölgenin özelliği "cinsellik." Canlı seks gösterileri, tiyatrolar ve cemekeanlı odaların içinde süslenmiş vaziyette bekleyen yüzlerce seks işçisi kadın bulunduğu bölge, şehrin (maalesef) en turistik bölgesi.
- **Bira Fabrikaları:** Bira üretimiyle ilgili aklınıza gelebilecek tüm soruların cevabını almak ve birkaç saat boyunca keyifli vakit geçirmek için Brouwerij'ti H ve Heineken'i gezin.
- **Coffee Shoplar:** Aklınıza kahveciler gelmesin. Bu mekânlar, Amsterdam'da yasal olan bazı uyuşturucuları satan ve neredeyse her köşede karşınıza çıkan bu kafeler günün her saati tıkım tıkım.
- **Gece Kulüpleri:** Paradiso, Melkweg, Panama Club ve Canvas gibi ünlü gece kulüplerinde dünyanın en ünlü dj ve müzik gruplarını dinleyebilir, sabaha kadar dans edebilirsiniz.
- **Yeldeğirmenleri:** Şehir merkezinden bir saat uzaklıkta iki yıl değirmenlerini görmeden dönmeyin.
- **I Amsterdam:** Bu ünlü yazı tam bir turist merkezine sosyal medyada Amsterdam'a gittiğinizin kanıtı!

Othello: Siz, el değmemiş yıldızlar söyletmeyin beni!

DERYA AYDOĞAN

Othello'nun eşi Desdemona'yı Venedik'ten tanıdım. Çok arkadaşlık etmiştir bana zamanında... Othello'nun işlediği suçun karşılığında yasalar, çok daha ağır cezalar veremeliydi ancak bunu aile içi bir mesele gibi gördüler. Oрудayı yaptığı hizmetler de göz önüne alınıncı cezası daha da hafifledi... Othello'nun Kıbrıs'ta olduğu duyumunu alınca kısa bir araştırma sonucunda yerini buldum. Önce benimle konuşmak istemedi ama sonra kendiliğinden anlatmaya başladı her şeyi...

Siz eksiden aklı başında bir adamdınız. Ağırbaşlı, soğukkanlı biri olduğunuzu herkes bilir. Varlıklarına güvenilir kişiler hep saygıyla anmıştır isiminiz. Nasıl oldu da kazandığınız bu ünü bir anda fırlatıp attınız?
Şunu bilin ki, âşik olmasaydım eğer Desdemona'ya, denizlerin tüm hazinelerini vereceklerini bilsen de bekârlığın sultanlığından ayrılmak sokar mıydım başımı belaya?

Siz buna gerçekten aşk mı diyorsunuz?
Öyle parlak sözler söyleyemem ben. Dokunaklı cümlelerle yumuşatamam yürekleri... Ama gerçek şu ki, tutuldum güzel Desdemona'ya...

Sayın Othello, bence siz başınıza gelen her şeyi fazlasıyla hak ettiniz ama ah Desdemona ah!

Eğer arkadaşına haksızlık edildiğini sanıyorsan ve gidip ona düşüncelerini anlatmıyorsan, dürüst davranmıyorsundur arkadaşına...

Daha önce hatırlıyorum da şöyle bir şey demiştiniz: "Bir kez izin verdin mi kuşkuya, karara da vardin demektir. Seninki gibi bayağı ve plis tahminlerle yürütemem gönlümün işlerini. Karım güzel, kendine bakıyor, dostluktan hoşlanıyor, herkesle görüşüyor, güzel şarkı söylüyor, çalıyor oynuyor diyecekler korkusuyla kıskançlığı ya veremem."
Neden bunları söylüyorsun, neden!

Siz aslında özgüveni olmayan bir adamınız. Kandırılmaya ne kadar da müsaitmişsiniz...
Ama nasıl olur da doğa kendini yanıltarak...

Nasıl oldu da sizi sevdi diye mi kuşkulandınız? Bir çıkar mı aradınız bu saf sevgiden?
Bütün ordugâh, en küçük ırğatına kadar hepsi tatmış olsaydı onun güzel bedenini ve tek ben bilmeseydim bunu, mutlu kalırdım hiç olmazsa... Kavga, dövüş ve savaş dışında pek az şey diyebilirim, bu koca dünya hakkında...

Desdemona'ya değil de neden İago'ya inanıyorsunuz?
Lanet olsun ona, alçakların alçağı...

Madem bu kadar güveniyordunuz ona neden yaver olarak onu değil de Cassio'yu seçtiniz?

Hemen doğal bir çekim duyuram bütün zorluklara ben... Bu gibiler, hem erdemli olmaya kararlıdır hem de böyle davranırlar. Şeytan onları günahı kıskırtırken onlar da Tanrı'yı buna uyduurlar. Düşündükçe titreme geliyor.

İago, sizin için "Her şeye inanan avanaklar böyle ağa düşerler, değerli namuslu, suçsuz kadınlar da işte böyle lekelenirler" dedi. Kıskanınca nasıl da çirkinleştiniz, gerçek yüzünüz nasıl da ortaya çıktı?
Kıskanmak bitirdi beni!... Tanrı sınamak istediğinde beni, dert verip dermanımı kesseydi, bin türlü sıkıntı, utanç yağdırsaydı göklerden şu çıplak kafama... Boğazıma kadar beni gömseydi yoksulluğa da kuşku girmeseydi içime...

Ama kıskanç insanlar böyle söze kanmazlar. Böyleleri bir nedene göre kıskanmazlar ki, kıskanç oldukları için kıskanırlar. Bu kıskançlık denilen şey, kendi kendini peydahlayan, kendi kendini doğuran bir canavardır.
Nedeni ruhum aklımdan çıkmamalı nedeni... Siz, el değmemiş yıldızlar söyletmeyin beni!

"Tanrı sınamak istediğinde beni, dert verip dermanımı kesseydi, bin türlü sıkıntı, utanç yağdırsaydı göklerden şu çıplak kafama... Boğazıma kadar beni gömseydi yoksulluğa da kuşku girmeseydi içime..."

”

ORHAN AYDIN

Yaşasın tiyatro yaşasın hayat...

Adalet hepimiz için eşit olmalıdır.
Şarap hepimiz için olmalıdır. Mutluluk hepimiz için olmalıdır. Su gibi, hava gibi.

Ağustosun orta yerinde kapım çaldı.
-Polis memuruyum açar mısınız?
-Buyurun.
-Beyoğlu Emniyet Amirliği'nden geliyorum, sosyal medya paylaşımlarınız için bizimle müdürlüğe kadar geleceksiniz.
-Tamam, siz buyurun gidin ben hazırların uğrarım size.
Hayır, efendim birlikte gideceğiz. Bakın evraka "tutularak getirilmesine" diye yazıyor.
-Ha yarı gelmezsem zorla götürme yetkiniz var
-Evet.
-Bekleyin on dakika giyineyim.
Avukatımı arıyorum ve hazırlanıyorum. Araca biniyorum, o da ne emniyet yerine hastane yolundayız.
-Hayırdır burada ne işimiz var?
-Rapor alacağız sizin için.
-Ne raporu?
-Darp edilmemiştir raporu.
Gülüşerek giriyorum içeri, bir yardımcı doktor var karşımda.
-Hoş geldiniz, bir yerinizde bir şey var mı?
-Yok.
-İmzalayın şurayı o zaman.
Alıyor polis memuru evrakı, yolumuz Beyoğlu Emniyeti'ne doğru, yolda dostlarımıza durumu sosyal medyadan paylaşırız ama. Üst kata çıkıyoruz. Avukatım gelmiş. Önümüze bir dosya uzatıyor amir.
Erzurum ve Antalya'dan iki ihbar. İkisinde de "Yaşasın Tiyatro Yaşasın Hayat" dediğim için "darbecilikten" hakkımda soruşturma açılmış. Gülyorum ama zehir zemberek yüreğim. Varyansın ediyorum. İhbarı yapan sayın muhbir vatandaşlara, soruşturmayı açan savcılara, tutularak getirilmemi isteyen makamlara. Sakinleşmiyorum. 47 yıllık mesleğim ve hayat için yaptığım çağrıyla beni darbeci ilan eden bir kara akıllılar sürüşü var karşımda.
Veriyorum ifadeyi.
-Yine hastaneyi gideceğiz.
-Niye yine ne oldu?
-Karakolda kötü muamele görmediğinize dair rapor alacağız, sonra serbestsiniz.
-Peki.
Çıkıyoruz kapının önüne dostlar gelmiş her yandan, telefonum hiç durmuyor. Basın var kapının önünde rahatsız oluyor polis ama BBC ve CNN'i görürce konuşmaya izin vermek zorunda kalıyor. Ben konuştuğca izleyen dostlar gülüyor, basın emekçileri gülüyor. Sonunda varıyoruz Gümüşsuyu'ndaki eski askeri hastaneye, kapıda bir güvenlik görevlisi tanyor beni.
-Ne işi var bu komünistin burada? -

Der demez delleniyorum, yürüyorum üstüne, tekmeleyi savuruyorum.
-Ulan faşist!
Tırsıp kalıyor, polis çekip alıyor ödeği, içeri giriyoruz yazıyor doktor raporu imzalıyorum, dosyaya konuyor.
-Serbestsiniz.
Beraberimdeki dostlarım!a Gezi Parkı'na gidiyoruz. Oturuyoruz kösedeki çay bahçesine. Henüz gitmemiş gerginliğime kendimde gülmeye başlıyorum.
Önümüz arımız, sağımız solumuz düşman. Ya dostlarımız olmasa neyleriz biz bu hayatı. Akılma beni buraya getiren yazmı düşünür, arayıp buluyorum.

***

İnsanlık tarihinin ilk oyunculuk merkezi Teos'ta, sırtını tiyatronun yıkılan duvarına dayamış, bir zeytin ağacının altından yazıyormuş size.
Atina'da Sintagma Meydanı'nda, direniş şiipleri okuyarak eşitsizliğe itiraz eden meslektaşın sana sesleniyorum.
Havana sokaklarında, emperyalist yalanlara inat, ülkesi için aşk ile dansa duran, Şili ve Arjantin'de her gece perdelerini açarak milyonlarca insan için "Özgürlük!" diye coşan kardeşleriniz sizlere sesleniyorum.
Irak, Suriye ve Filistin'de salonlarını revir yapıp, ölümler pençesinden çocuklara Samed Behrengi okuyan, Afganistan ve Pakistan'da kardeşliğinin sesi olup dağlara, ovalara, nehirlere barış şarkıları serpen dostlarımız, Moskova'da Kızıl Meydan'a çıkıp "Yaşasın Sosyalizm!" diye bağırın 80 yaşındaki ustam.
Londra, Paris ve Berlin'de, Amsterdam, Prag, Avignon, Bükreş ve Kosova'da, Tokyo ve Pekin'de, Güney Afrika'da, Mozambik, Peru ve Brezilya'da; "Yaşasın sanat, yaşasın hayat!" diye insanlıkla kucaklaşan sahnelerin üstündekiler, ardındakiler, yazarları, yönetenleri, alnteri döklenleri.
Bilirsiniz, Antik Çağ'ın ilk tiyatrosu Teos'un seyirci basamaklarına tırmanarak, en tepedeki şu ak taşın üstüne çıkan oyuncu Aiskhylos: "Varsılın eline bakın,

kul olanlardan adalet beklemek nafledir. Akılınızın hırsızlanmasına izin verilseniz bu kokuşmuşluğun bir parçası olursunuz. Adalet hepimiz için eşit olmalıdır. Şarap hepimiz için eşit olmalıdır. Mutluluk hepimiz için olmalıdır. Su gibi, hava gibi. Limanda insan ticareti yapılıyor. Siz satılık değilsiniz. Hiçbir canlı satılık değildir. Bu düzeni kuranların kölesi olmayı kabul ediyorsanız susun ama insansanız dans edin, şarkı söyleyin, şiir bağırın, oyunlar oynayın ve itiraz edin." diye seslendiğinde önce şarkılar başlar. Sonra Teos Liman Meydanı şenlik yerine döner. Üç gün süren gösteriler, kent yönetiminin ve adalet yürütücülerinin istifa etmesiyle sonlanır. Anımsayın istedim.
Aradan asırlar geçti. 21. yüzyıldayız. Bugün ne o Teos kenti ne tiyatrosu ayakta. Bu çağın cehaleti ağacı, kuşu, suyu ve her tür canlıyı boğarak öldürün bunu insanlık için yaptığını fısıldıyor. Üstümüz başımız, çürümüş bağnazlığın kustuğu neflette dolmuş. Biliyorum hiçbirimiz umutsuz değiliz. Sahnelerimizi tala etseler, oyunlarımızı yaşasaklar da insanlık tarihinin ilk ve en saygın yaratıcıları olarak vardık var olacağız.
Umutsuz eşitsizliği, adaletsizliği ve aşkı ve sevinci sahnelerimizde aydınlatkça; dans edip, şiir bağırıp, şarkı söyleyip, oyunlar oynayıp, yaşatılanlara itiraz edeceğiz.
Aclarımızı sinayınlar, kaybedenler olacaktır. Yaşasın tiyatro, yaşasın hayat!

SELEEN BARANOĞLU

HUZURSUZLUK

Bu sabah güne gözlerimi açtığımda içimde yeni bir günün heyecanından çok tarifsiz bir huzursuzluk hissettim. Sanki tüm hayat enerjimi ve neşem valizlerini toplayıp, içimden sonsuza kadar göç etmişti ve ben henüz yeni tanıştığım bu huzursuzlukla baş başa kalmıştım. Öte yandan garip bir şekilde ben kendimi ona ne kadar yabancı hissedersen hissedeyim, o beni çok önceden tanıyor gibiydi.

Bir süre gözlerim yarı kısık yatağa bekledim, belki enerjimi ve neşemi geri getirecek küçük bir detayı bulup ortaya çıkartabilirim diye; güzel bir anı, tatlı bir name, hoş bir koku... Bekledim. Anımsamaya çalıştım yaşadıklarımsa güzelliği. Ne kadar zor olabilir ki kendi anılarımı ulaşmak? Fakat bir şeyler ters gidiyordu. Daha dün tüm hayatım net bir görüntü iken, şimdi buğulu bir camın ardından bakıyordum sanki güzel yaşamış tüm anılarımı. Belleğimde yer etmiş tüm mutluluklar bulanıklılaşmıştı. Öte yandan acılarım, utançlarım, kırgınlıklarım, kızgınlıklarım berrak bir camın ötesindeydi. Nasil böyle bir ayırma gitmişti zihnim? Yorulmuş. Düşünmekten, ulaşamadıklarımı anımsamaya çalışmaktan çok yorulmuş ve vazgeçtim enerjimi ve neşemi geri çağırılmaktan.

Zihnimde tüm bu düşüncelerle boğuşurken biraz yataktan çıkmayı, yorgani kafama kadar çekip sonsuza kadar o kozanın içinde kalmak istiyordum. Sığınacak güvenli bir liman gibiydi içimde kavrıldığım yatak. Kendimi bir bilgisayar oyunu kahramanı gibi hissetmeye başladım. Bedenim yatay pozisyondayken içimde hareket geçmeden duran huzursuzluk, sanki ayağa kalktığı anda aktive olacak ve hareketlerimi kontrol edip bedenimi ele geçirecekti. Bu yüzden yatağa gömülme ve içimdeki bu garip huzursuzluk kendi kendini imha etmeden ayağa kalkmamak istiyordum. Ama sonunda galip gelemeceğimi bir savaşın başından tahmin edersen ya, işte ben de önceden kabullenmiş olduğum böylesi bir yenilgiyle doğruldu yataktan ve ayağa kalktım.

Ayağa kalkmamla birlikte birden zihnimde duran huzursuzluğun somut bir hale büründüğünü ve tüm bedenimde dolanmaya başladığını hissettim. Önce boğazımdan geçti, yutkunamadım. Sonra yavaş yavaş ciğerlerime doldu, nefesim kesildi. Oradan sinsice içime yayılıp tüm bedenime sirayet etti. Ve muthiş bir karın ağrısıyla kıvranamaya başladım. Göz bebeklerime bakmak için yavaşça aynaya yöneldim. Aynada karşımda duran gözlerin bana ait olmadığını fark ettiğimde kaybolduğumu anladım. Gözlerim bedenimde, ama ben onun içinde değildim. İşin garip yanı anılamıyordum da neden böyle olduğunu. Hani bazen içinde

sebebsiz bir sıkıntı olur, nefes alırken tıkanırısın da düşünürsün "niye böyle hissediyorum acaba" diye, sanki mühim bir acıyı unuttuğusun da bedeninin sana yeniden o acıyı hatırlatmaya çalışıyor gibidir. İşte tam da o durumdaydım.

Neydi tüm bunların sebebi? İçinde boğulmaya başladığım huzursuzluğun ve kendi bedenime ihanet ediyor gibi hissedişimin nedeni neydi?

Mutfığa gidip kocaman bir bardak su aldım elime, berrak ve soğuk. Susuzluğuktan ölecek gibi hissetsem de nedendir bilmem içemedim o suyu. Öylece durdum ve elimdeki bir bardak suya bakakaldım bir süre. Ve bir süre daha... Sonra perde açıldı, ışıklarlandı. Zihnimdeki tiyatro sahnesinde tam üç gün önce yaşadıklarım belirdi birden. Üç gün önce ağızdan çıkan ve kulağıma çalman sözcükler sahneye çıkpı, başladılar oyuna. Ama asıl başroldeki sözcükler biraz daha zaman sonra kıktılar sahneye tüm ihtişamları ile; "Tamam, sen bilirsin." Ve işte tüm oyun sahnedeydi. Şu an yaşadığım tüm huzursuzluk, üç gün önce içtiğim bir üç kelimedem türemişti: "Tamam, sen bilirsin."

Üçü bir arada yanı yana kullanıldığında görüldüğü tam bir uyum cümlesi oluşturuyorlardı; itiraz yok, savaşı yok. Ne niyetle süslendiği âyan olmadıkça tam bir kabulleniş cümlesi. Ama anlamak için değil de sadece anlamak için söylendiğinde huzursuzluk yaratacak bir etkiye bürünüyorlardı. Çünkü sırf anlamak için ağızdan çıkan sözcükler kendimizi güvende hissetmek adına gerçeğe feda edilmiş sözcüklerdir. Aksini söyleyip uyumsuzluklarımızla birbirimizi anlamaya çalışmaktansa, çatışma çıkmasını diye kendimizi sansürlemek daha güvenlidir. İşte üç gün önce bana söylediği bu kabulleniş cümlesinin asıl niyetini fark etmek, üç gün sonra kocaman bir huzursuzluğa dönüşmüştü içimde. Kötü bir elin attığı taş, kafama dardan düşen bir kiremit kadar acı vermez, ama çok daha fazla üzer. Taş hedefe isabet etmesine bile niyet, misliyle yaker canımızdır.

Ben onun sustuğu sözcükleri,

kaçtığı gerçekleri, akıtmadığı gözyaşlarını, yaşamadığı çocukluğunu taşıyordum omuzlarımda. Onun yürüyeceği yollara ondan önce düşüp, o yoldaki taşları kendi heybeme atıyor ve kendi yolumu onun ayağına değmesini istemediğim taşlardan döşüyordum. Tüm bunları bilmek dingin bir kabullenişe dönüşmüştü içimde. O yüzden onu anıyordum. Zaten karşındakini olduğu gibi kabullenmeden onu anlayamazdı insan. Oysa hiç anlamadan da, anlaşabilirdi karşındakiyile. Peki neden anlamaktan ve gerekirse bunun için çatışmaktan kaçınıp sadece anlaşmanın peşine düşerdi ki insan?

Böylesi bir kaçışın tek sebebi olabilir; vazgeçiş. İnancından ve umudundan vazgeçince çatışmaktan köşe bucak kaçardı insan. İşte bunu bilmek baştan sona huzursuzluk yaratmıştı içimde. Şimdi ben ya bu vazgeçişin tutsak olup sırf anlaşılmak için hiçbir şeyi anlamasız gibi yapacak ve özgürlüğümü bu anlaşmaya feda edecektim ya da her şeyi anladığı göstererek bu saçma anlaşmayı bitirip özgürleşecektim. Tüm bunları düşünürken, zihnimde sahnelenen oyunun son perdesi de oynanıyordu artık. Başroldeki üç kelime son kez sahneye çıkmıştı kocaman demir parmaklıklar bir hapishane derunun içine. Birbirleriyle olmak istemeyen ama zorla bir arada tutulan bu kelimeler ardı ardına karantıya gömüldü, oyun sona erdiğinde.

Sonra bir an, neyi seçeceğimi düşünürken, seçimi çoktan yapmış olduğumu fark ettim. Kendimi, ait olmadığım bir anlaşmaya tutsak edip sansürlenmiş gerçeklerin gölgesinde yaşamaktansa, bu saçma sapan anlaşma zorunluluğuna tanımamayı seçmiştim. Yani özgürlüğü. Çünkü kendime bir borcum vardı ve onu ödemediğçe bugün hissettiğim huzursuzluk, bu borcu tanzim etmek için her sabah yeniden gelecekti. Bense hep ona tutsak olarak yaşayacaktım. Bu yüzden anlaşmaktan anlamayı seçtim ve kendime olan hesabımı kapattım.

Artık özgürdüm.

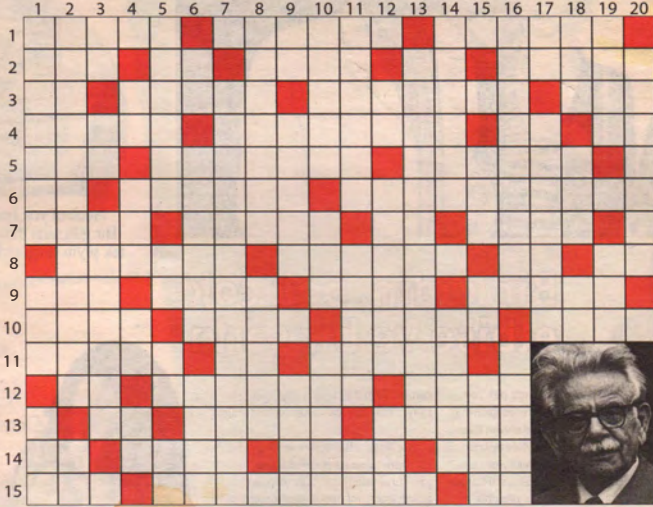
Yorgani kafama kadar çekip sonsuza kadar o kozanın içinde kalmak istiyordum. Sığınacak güvenli bir liman gibiydi içinde yaşadığım yatak.

Bavul Bulmaca

Çözümü sizinbavulunuz@gmail.com adresine gönderenler arasında yapılacak çekilişte kazananla bez çanta, rozet ve kitap hediye...

Hazırlayan: İlker Mumcuoğlu

SOLDAN SAĞA

1. Richard Bach'ın ünlü romanı – Halit Ziya'nın ünlü romanı – "Derdimi ...doktüm asumana inledim" (Bestesini Şerif'in, sözlerini Süleyman Nazif'in yazdığı hicaz şarkı). 2. Maksim Gorki'nin bir romanı – Bir nota – Milos Forman'ın müzikal bir filmi – Yeşim Ustaoglu'nun bir filmi – Kropotkin'in yapıtı. 3. Radorun simgesi – "Mario Vargas ..." (Kent ve Köpekler, Yeşil Evve Üveyanne'ye Övgü adı romanları da olan Perulu yazar) – "Arthur ..." (Sarhoş Gem'i'nin şairi) – "Dil hayret-i gamla ...kaldı" (Şeyh Galib). 4. Mısırlı yazar Khaled Alkhamisi'nin bir romanı – Erotik yapıtlarıyla tanınan ABD'li kadını yazar – Notada durak işareti – Evet ünlüsü. 5. Eski ABD Başkanı Eisenhower'in takma adı – "Elias ..." (Resimdeki, Körleşme'nin yazarı) – Bir ilimci. 6. "...Rayah" (Rachid Taha'nın şarkısı) – "...çek kökleri mehtap uyanmasın" (V.K. Beypili) – Yimmez Kuruşa Amerika ve Asya Kitakse adlı öykü kitapları da olan yazar. 7. "...Murdoch" (Hayatı sinemaya da aktarılan İrlandalı yazar) – Ünlü bir Osmanlı tarihçisi – Kalayın simgesi – Fransa'da bir kent. 8. Rafaları olan, kapaksız ve taşınabilir dolap – "Can benim, düş benim, / ...nesi?" (Ahmed Arif) – "...Dağlar ..." bu topraklar için toprağa düşmüş asker! (M. A. Ersoy) – Bir nota. 9. Pearl S. Buck'ın bir romanı – İki yüzlülük – Bale sanatçılarının göyde kısa etek – Odysseus'un ülkesi. 10. "...Brık" (Vladimir Mayakovsky'nin sevgili) – "Ziya Osman ..." (Şair) – "...Ciddiyim" (Gülse Bursalı'nın kitabı) – ABD Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi. 11. Negatif elektrik yüklü iyon – Darağacında Uç Fidan adlı kitabı da olan şair ve yazarı simgeleyen harfler – "...Ramazan" (Kerim Korcan'ın romanı). 12. Bir haber ajansı – "...ve Güç" (Deniz Günsöy'ün kitabı) – "...Akylol" (Zimrişair). 13. Bir soru sözü – Levent Karataş'ın bir şiir kitabı – Maya Banks'in, Nefes Nefese Üçlemesinin ilk romanı. 14. "...Kız" (Orhan Kemal'in romanı) – Kültür – Mektup – Athol Fugard'ın bir oyunu. 15. "...Sokağı" (Çocukları) (Ferenc Molnar'ın tanınmış romanı) – "...Öyküler" (İbrahim Zeki Burdurulu'nun öykü kitabı) – Vilayet.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. "Bir ...ağlattın işte / bir çocuk garantitihar eder artık" (Küçük İskender) – "...Gözlü Yar" (Ezginin Günlüğü'nün bir albümü) – Metin Eloğlu'nun bir şiir kitabı. 2. Lev Tolstoy'un bir romanı – Bir nota. 3. "Amon ..." (Uzaylı bir prensin yaşam öyküsü olarak lanse edilen, Gök Türk'ün kitabı) – Bir harfin okunuşu – "...Kız" (İris Murdoch'un romanı). 4. Lesotho'nun ülke kodu – Fotoğrafçılıkta bir terim – Jüpiter'in bir yudusu – Şair Cummings'in onadlarını simgeleyen harfler. 5. "İvan ..." (Okulsuz Toplum'un yazarı) – "Sammy Davis ..." (Frank Sinatra'nın kankası olan şarkıcı) – Nijerya'nın simgesi – Orhan Pamuk'un, Kar romanındaki temel tip. 6. Sürgün şairini simgeleyen harfler – Vergilius'un ünlü destanı – "...Maalouf" (Afrikalı Leo Sengant ve Tanius Kayası adlı romanları da olan Lübnanlı yazar). 7. Demirtaş Ceyhan'ın bir öykü kitabı. 8. "Ateşi ve ...gördük" (Nazım Hikmet) – "Haydi ...vakit tamam" (Cahit Sıtkı Tarancı). 9. Kabaca evet – Gecenin ilk üçte bir bölümü, yata namazı vakti – Osman Naci Gürmün'ün bir romanı. 10. "Sade Suya ...Meseller" (Halit Çelik'in kitabı) – "...Kültür" (Chris Jenks'in, Ayrıntı'dan çıkan kitabı) – İran evve saraylarındaki sundurma. 11. "İstanbul'u sevmeyseğünlül aykırı ne anlar / Düşün suya yer yer ...eski zamanlar" (Behçet Kemal Çağlar) – Sözlük – Mendeleyumun simgesi. 12. Manganazın simgesi – Saydam film – "Old Man and the Sea" (Ernest Hemingway'nin romanı). 13. Tark Buğra'nın bir romanı. 14. Boyut, nitelik, ölçü, özellik – "...Jong" (Uçuş Korkusunun yazarı). 15. Lüksemburg TV'si – "...Kuyruğu" (Stephen King'in, O romanının orijinal adı – "Nadir ..." (Dostum Mozart adlı kitabı da olan yazar, gazeteci). 16. "...dediğin tek dişi kalmış çanavar" (M. A. Ersoy) – "Mahmut ..." (Yakınlarda hayatını kaybeden, Bizim Köy'ün yazarı). 17. "Beyaz ..." (Elsa Triolet'in romanı) – "William ..." (Bittis'den Amerika'ya göç etmiş bir Ermeni ailesinin çocuğu olan ünlü yazar). 18. Enis Batır'ın bir şiir kitabı – "...Kalesi" (İsmet Özel'in ünlü şiiri) – Kiloamperin simgesi. 19. "Öğuzhan ..." (Şair, reklamcı) – Teflik Fikret'in, İstanbul'a lanetler yağdırdığı ünlü şiiri. 20. İkinci Abdülhamid'in, Selanik'e sürgüne gönderildiği köşkün adı.

SOLDANSAĞA

1. Haruki Murakami-Kanal. 2. Aya Seyahat-Hamdi Koç. 3. Rn-Ale-Unutmabeni-As. 4. Ray-Emir-Fred Astaire. 5. Alp-Lut-Adal-İçer-Şiz PDF-Kitap-Arsivi. 2. https://rantei.org Riga-La-Efes. 7. Opalin-Pedersha-Ese. 8. Kelepe-Inanç-Eti. 6. İyem-On-Ekmek. 7.

Ai. 10. Alan-Kocagöz. 11. Ada-Çevre-Li-Si. 12. Şato-Kap-Zabitan. 13. İkilem-Edrika. 14. Nif-Teknik-Nin. 15. Etika-Lal-Edna.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

3. Ra-Yaban-Latife. 4. Usa-Lolita-OL. 5. Kelepe-Inanç-Eti. 6. İyem-On-Ekmek. 7.

Ma-İlk-Takva-Ka. 8. Uhuru-Peter Pan. 9. Ran -Tren-Ne-Mil. 10. Atuf-İd-Ay-Zeka. 11. Tragedyalar. 12. Ahmet Arif-İbiş. 13. Maada-Şrek-İk. 14. İmbatla-Rostand. 15. Aha-Cia-In. 16. Kinte-İmza-Nana. 17. Akiane -Ang. 18. No-İffet. 19. Açar-Es-Az. 20. Serseri.

Acelemler yok benim, biliyorsun.
Bir gün sana dünyada katlanılacak
tek şeyin sevgi olduğunu öğretecem.

Yusuf Atılcan

Bir kadın, pek çok elbise ve bir şarkı

BARIŞ AKPOLAT

Pop ve rock'n roll tarihinde pek çok efsane şarkı ve beraberinde getirdiği pek çok efsanevi hikaye vardır. Bazı hikâyeler derdini mecazî bir dille anlatır ve genellikle kitlelerce esas hikâyesi tam anlaşılmaz. Bazılarısı kısmen üstü kapalı anlatılsa da hikâyesini, suratta ufak bir gülümseme bırakır. Wonderful Tonight bunlardan biri.

Pattie Boyd isimli bir kadın. Eric Clapton isimli bir adam ve gecikilmiş bir davet birleşince bu şarkı ortaya çıktı. Ve en önemlisiye hikâyeye ilham veren birçok elbise...

Müzik tarihinin en yetenekli müzisyenlerinden, şarkı yazarlarından biri olan Eric Clapton evin alt katında sonradan evleneceği sevgilisi Pattie Boyd'u beklerken besteledi bu şarkıyı. Boyd'u ne kadar beklediğini tam bilemiyoruz ama Boyd, sevgilisini bekletirken bu şarkıya ilham olacağından habersizdi.

Boyd ve Clapton bir davete gidecekti. Clapton evin alt katında Boyd'u uzun süre hazır bir şekilde bekledi. Boyd elbiselerini birini giyip birini çıkarıyordu. Hiçbirini beğenmiyordu. Uydurmadı o gece üstüne bir elbise işte. Panik halde sevgilisinin önüne çıkıp "Aşkım bu nasıl olmuş" diye soruyordu. Clapton'daki cevap ise her seferinde buydu: "Bu gece muhteşem görünüyorsun"

canım" Tam da şarkıda söylediği gibi: And I say, "Yes, you look wonderful tonight"

Pattie Boyd yıllar sonra verdiği bir röportajda elbiseleri üstüne yakıştıramadığı için Clapton'dan azar işiteceğini düşünerek gittikçe paniklediğini fakat merdivenlerden indiğinde Clapton'un gitarını çaldığını anlatıyordu. Söylediklerine göre Boyd merdivenlerden indiğinde Clapton ona "Şunu bir dinlesene" dedi.

**"Akşam saatleri
Negiyceğini düşünüyor
Makyajını yapıp
Uzun sarı saçlarını tanyor
Ve sonra bana soruyor
İyi görünüyor muyum
Ve ben evet diyorum, harika
görünüyorsun bu gece"**

İşte Wonderful Tonight böyle ortaya çıktı.

**Bir kadın, pek
çok elbise ancak
bu kadar güzel
bir şarkıya
ilham kaynağı
olabilir.**

Pattie Boyd o gece Eric Clapton'u bekletmeseydi müzik tarihi böyle efsane bir balad şarkıya sahip olabilir miydi? Hayır.

Bir kadın, pek çok elbise ancak bu kadar güzel bir şarkıya ilham kaynağı olabilir.

sennur sezer

Kim duyar sesini
haykırsan
Gücünü tüketme
Dayan bir sınav bu
G Ü L Ü M S E

- İmtiyaz Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Selver Selçuk Özbek
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Barış İnce
- Editöryat Danışmanı: Haydar Ergülen
- Editörler: Burak Abaylar, Mustafa Kömüç
- Sokak Ekibi: Can Binalı Aydın, Onur Tunca, Selin Kalkan, Merve Boyra, Gizem Çitak, Meral Çınar
- Reklam ve İletişim: bavulreklam@birgun.net, bavul@birgun.net
- Kapak İllustrasyonu: Ethem Onur Biliç
- Grafik Tasarım: Barış Can Sarıtaş
- İletişim: 0546 2883328 - iletisim@bavuldergi.com - bavul@birgun.net
- www.bavuldukkani.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Avni Dilligil Sokak, Özden Apartmanı, No: 14/3 Mecidiyeköy/Şişli İstanbul
- Basım: UNIPRINT Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Adres: Ömerli Mah. Hadimköy - İstanbul Cad. No:159
- Hadimköy Amavulköy 34555 İstanbul / TÜRKİYE
- Tel: +90 212 798 2840 / Faks: +90 212 798 2063 - www.apa.com.tr
- Genel Dağıtım: DPP (0212) 622 2110
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

sizden
gelen

KIRAZ AĞACI

Yağmur damlaları çatıdaki oluktan sızıp pencerenin önüne düşüyor. Değiştirmek lazım oluğu, kaç yerinde sızıntı var. Ahşap mutfak penceresinden bahçedeki kiraz ağacını izliyorum. Yine erken çiçeklenmiş. Beyazlar içinde salınıyor yağmurun altında. Onun bu halleri bana büyük teyzemi hatırlatıyor hep. O da beyaz geceliğiyle gece yarları sokağa çıkıp yağmur altında görünmez adamlarla dans ederdi. Çocukken onun bu hareketlerine bir anlam veremez, büyük teyzeden köşe bucağ kaçırdım. Sonradan öğrendiğime göre büyük teyze genç yaşta bir subaya sevdalanmış. Büyük ve fırtınalı bir aşkmış. Ancak kavuşamadan şehit olmuş genç subay. Büyük teyze de onun ölümünden sonra işte böyle garip hareketler yapmaya, isimleri, simaları unutmaya başlamış. Şimdilerin demans hastalığına o zamanın hekimleri, kara sevdâ teşhisi koymuşlar. İzmir'deki konaktan bizim eve, melankoliden kurtulsun, başka insanlar tanışın diye gönderilmiş ama ne çare. Otuz iki yaşındaymış öldüğünde. Nedense ölümünü hatırlayamıyorum. Tüm çlgınlıkları aklımda ama ölümünü hiç hatırlamıyorum.

Hiç unutmam, güneşin tepede olduğu kavrurucu bir temmuz günü kiraz ağacının altında annemle otururken, elinde bavulla fırlayıvermişti dışarı. Annem sokak kapısında yakalamış, nereye gittiğini sormuştu. "Jr.la konuştum beni bekliyor. Uçağım saat ikide bırak kolumul" demişti anneme. Annem de şaşırmış; "Jr. kim teyzeciğim, ben neden tanıyıyorum?" demişti. "Sen tanımazsın tabii buralı değil. Dallas'ta oturuyor. İzmir'e kadar uçakla gideceğim. Beni havaalanında karşılayacak." Ben hiçbir şey anlamamış, anlattığı adamı da tanıyamamıştım. İzmir'de Dallas diye bir yer mi varmış? Annem büyük teyzeyi incitmemeye özen göstererek kolundan tutup bahçedeki banka oturtmuş, sakın sakın konuşmaya başlamıştı; "Teyzeciğim, Dallas İzmir'de değil. Dallas Teksas'ta, Teksas da te Amerika'da. Jr. dediğin adam oyuncu, televizyondaki dizide yani..." diye anlatıyordu. O sırada babam gelmiş onları dinliyordu. Büyük teyze, annemin söylediklerini duyunca deliye dönmüş; "Senin Jr.da gözün var. Bırak beni gideceğim" diye bağırılmaya başlamıştı. Babam anneme bir bakış atıp teyzenin koluna girmiş; "Gel teyzeciğim. Beg Jr.la şimdi konuştum, çok önemli bir işi çikmiş, bugün seni karşılayamayacak. Benden haber beklesin dedi" diyerek yatıştırması onu.

Annem böyleydi. Mantık çerçevesi dışına çıkmıdı mı, asla hazmedemez mutlaka müdahale eder, karşıındaki, evet sen doğrusun, diyene kadar da bıkmadan tekrarlarıdı fikrini. Çözünlülük da işleri içinden çıkılmaz bir hale getirirdi. Babamsa çözüm insanıydı. Bir problemi çoğemenin yolu, saçma da olsa o yolu seçerdi. Onların arasında bense başına buyruk bir çocuktum. Hâlâ da öyleyim. Gençliğim ailemle çatışarak geçti. Ne yapmak istediysem yaptım. Yanıldığım, hata yaptığım zamanlar da oldu belki ama içimde ukte kalmadı hiçbir şey.

Şimdi otuzlu yaşların sonuna gelmiş, bir sürü gönül kırıklığı yaşamış, çokça kaybetmiş biri olarak oturuyorum mutfak penceresinin önünde. Neyim var diye düşününce... Bir sürü anı... İnsanı geçmişine bağlayan tüm bu anılar... Çatlayan oluklar ve oluklardan süzülen yağmur damlaları... Bu ev... Yıllar sonra kapısını açtığım bu bomboş ev... İçeriden geçmişimin hayaletlerinin seslerini duyar gibiyim. Büyük teyzenin odasından radyonun cızırtısı geliyor. Ayak seslerine bakılırsa yine biryle dans ediyor. Babam salondaki çalışma masasına kurulmuş, daktilosuyla çalışıyor. Annem banyodan bana bağıırıyor "Yine mi peçete unuttun pantolonunun cebinde?" Kiraz ağacıyla bakışıyoruz. Tatlı tatlı gülüşüyoruz birbirimizde, geçmişimizde.

EcemAlkan

Yolladıgınız öyküleri bundan böyle her ay bir yazarımız seçiyor. Önümüzdeki sayı Zehra Çelenk'in seçeceği öykü yayımlanacaktır. Değerlendirilmesini istediğiniz 3000 vuruş civarı öykülerinizi sizdenbavulunuz@gmail.com adresine yollayın, yazarımız seçsin.

sizin
bavulunuz

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranterey.org>

